

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ
ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ ВАЗИРЛИГИ
СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ
ТОШКЕНТ ФАРМАЦЕВТИКА ИНСТИТУТИ
ФАРМАЦЕВТИКА ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ КАФЕДРАСИ

ФАРМАЦЕВТИКА ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ ФАНИ БЎЙИЧА
ЎҚУВ-УСЛУБИЙ МАЖМУА

Тошкент - 2016

Тузувчилар: Фармацевтика ишени ташкил қилиш кафедраси мудир,
ф.ф.н. доцент Ш.З.Умарова
Фармацевтика ишени ташкил қилиш кафедраси доценти,
б.ф.н. З.Ш.Хидоятова
Фармацевтика ишени ташкил қилиш кафедраси катта
ўқитувчиси М.Я.Саидова
Фармацевтика ишени ташкил қилиш кафедраси доценти в/б
М.Н.Зияева
Фармацевтика ишени ташкил қилиш кафедраси ассистенти
Н.А. Азимова

Такризчи:

Исламова М.З. Фармацевтлар малакасини ошириш факультети
“Фармация” кафедраси катта ўқитувчиси

Асадов С.И. “Дори –Дармон” АК ишлаб чиқаришни
мувофиқлаштириш бошқарма бошлиғи, ф.ф.д.

Ўқув-услугий мажмуа Тошкент фармацевтика институтининг соҳа услубий
кенгашининг 2016 йил 15.06.даги 15-сонли қарори билан нашрга тавсия
қилинган

Соҳа услубий кенгаш раиси

Тожиев М.А.

Ўқув услубий мажмуа МУК да кўриб чиқилди ва тасдиқланди
2016 йил _____даги _____-сонли баённома

Келишилди: Марказий услубий кенгаш раиси

МУНДАРИЖА

1.	Ишчи дастур	5
2.	Силлабус	19
3.	Фанни ўқитишда фойдаланиладиган интерфаол таълим методлари	23
4.	Назарий машғулот материаллари.....	25
4.1.	Ўзбекистон Республикасида Соғлиқни сақлаш ва фармацевт ика хизматини ривожлантириш асослари.....	25
4.2.	Ўзбекистон республикасида дорихоналарни очиш тартиби.....	29
4.3.	Дорихона муасссаларига фармацевтик фаолиятига лицензия бериш.....	34
4.4.	Турли мулкчиликдаги дорихоналар ишини ташкил қилиш.....	38
4.5.	Дори; воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш.....	46
4.6.	Дорихонада рецептура бўлими ишини ташкил қилиш.....	50
4.7.	Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш рецептларни таксировка қилиш.....	53
4.8.	Дорихонада рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш.....	57
4.9.	Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш.....	60
4.10.	Дорихонада дори воситалари сифатини назорат қилиш ишларини ташкил қилиш.....	65
4.11.	«Дорихона заҳиралар бўлими ишини ташкил қилиш, лаборатория ва қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш».....	68
4.12.	Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими.....	71
4.13.	“Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш”.....	77
4.14.	Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва талаб истикболини аниқлаш.....	81
4.15.	Фармацевтик логистика тизими.....	84
4.16.	Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш.....	88
4.17.	Дорихонада гиёхванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи.....	92
4.18.	Марказий осие ва мдх давлатларида .фармациянинг ривожланиш тарихи.....	95
5.	Амалий машғулот материаллари.....	98
5.1.	Ўзбекистон Республикаси соғлиқни Сақлаш ишлари ва фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари.....	98
5.2.	Ўзбекистон Республикасида дорихона очиш тартиби.....	100
5.3.	Дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш.....	102

5.4.	Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш.....	105
5.5.	Дори воситалари Рецептсиз савдосини ташкил қилиш.....	108
5.6.	“Дорихоналарда рецептура бўлими ишини ташкил қилиш.....	107
5.7.	Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси, рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш.....	112
5.8.	“Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш.....	114
5.9.	“Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш.	116
5.10.	“Дорихона шароитида тайёрланган дори воситаларини сифатини назорат қилиш”	118
5.11.	“Дорихона захиралар бўлими ишини ташкил қилиш. лаборатория қадоклаш ишларини ҳисобга олиш.....	120
5.12.	“Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими.....	122
5.13.	“Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш”	124
5.14.	“ДПМ дорихоналарида фармацевтика амалиёти”	126
5.15.	“Фармацевтик логистика тизими”.....	127
5.16.	“Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш”	128
5.17.	“Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи”.....	130
5.18.	“Хорижий мамлакатларда дорихона ишини ташкил қилиш”	132
6.	Кейслар банки.....	133
7.	Мустақил таълим мавзулари.....	139
8.	Тестлар.....	141
9.	Глоссарий.....	336
10.	Адабиётлар рўйхати.....	338

1.ИШЧИ ДАСТУР

Кириш

ФИТҚ фани Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ишлари ва Фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари, дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш тартиблари, турли мулкчилик шаклдаги дорихоналар, уларнинг бўлимлари, дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш ва сифатини аниқлаш, Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими, фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш, дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи ва хорижий мамлакатларда дорихона ишини ташкил қилиш ҳақидаги маълумотлар билан таништиради.

2016-2017 ўқув йили учун ишлаб чиқилган ўқув услубий мажмуада Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652 хорижий адабиётнинг “Applications in Hospital Pharmacy Practice” мавзусидаги боб маълумотларидан фойдаланиб “Даволаш профилактика муассасаларида Фармацевтика амалиёти” мавзуси киритилди.

Фаннинг мақсади ва вазифалари

Фанни ўқитишнинг мақсади - келажаги буюк Ўзбекистонга малакали ва билимдон мутахассисларни етказиб бериш, яъни талабаларга Ўзбекистон Республикасида Соғлиқни сақлаш ишлари ва Фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари, дорихоналар ишини ташкил қилиш, дорихоналарда рецептларни қабул қилиш ва улар асосида дори воситаларини бериш, дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш ва сифатини назорат қилиш ишларини ташкил этиш.

Ушбу фаннинг вазифалари шу фанга оид назарий ва амалий билимларни ўргатишдан иборат. Яъни юқорида таъкидланган масалалардан ташқари дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш, дорихонада захиралар бўлими ишини ташкил қилиш, фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими, даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси, дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва талаб истиқболини аниқлаш, фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш каби долзарб муаммоларни талабаларга ўргатиш.

Фан бўйича талабаларнинг билими, кўникмаси ва малакасига қўйиладиган талаблар

Фармацевтика ишини ташкил қилиш фанини ўзлаштириш жараёнида амалга ошириладиган масалалар доирасида

Талаба:

- Ўзбекистон Республикаси соғлиқни сақлаш тизимининг ташкилий тузилиши; турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил этиш

ва рецептура, захиралар, тайёр дори воситалари ва рецептсиз савдо бўлимлари ишини юритиш, рецептлар асосида дори воситаларини тайёрлаб бериш ва назорат қилиш, дори воситаларига бўлган эҳтиёжини аниқлаш, фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими, даволаш-профилактика муассасалари дорихонаси ишини ўрганиши, фармацевтик савдо корхоналарида логистик тизим ва дорихона омборхоналарда дори воситаларини қабул қилиш, сақлаш, қадоқлаш ва тарқатишни билиши керак.

Талаба:

- Дорихоналарда дорихона мудир, фармацевт технолог, фармацевт – аналитик ишини ташкиллаштириш ишлари ҳақида кўникмаларга эга бўлишлари лозим.

Булар билан бир қаторда :

- адабиётлар билан мустақил ишлаш бўйича
- товарларни қабул қилишда ҳужжатларни расмийлаштириш ва истеъмолчиларга етказиб беришда малакаларига эга бўлиши керак.

Фанни ўқитиш бўйича тавсиялар

Фанни ўқитишни ташкил этиш шакллари: диалог, мунозара, мулоқот, ҳамкорлик ва ўзаро ўрганишга асосланган коллектив ва кичик гуруҳлар.

Фанни ўқитиш даврида педагогик жараёни жадаллаштириш мақсадида замонавий педагогик технологиялар, ахборот воситалари, компьютер, интернет тизимидан кенг фойдаланиш кўзда тутилган. Ўқув жараёни муаммоли маърузалар ўқиш, машғулотларни савол-жавоб тарзида қизиқарли ташкил қилиш, илғор педагогик технологиялардан мультимедиа воситаларидан фойдаланиш, ундайдиган, ўйлантирадиган муаммоларни улар олдида қўйиш, талабчанлик, талабалар билан индивидуал ишлаш, эркин мулоқот юритишга, илмий изланишга жалб қилиш асосида олиб борилади.

Фанни ўтказиш бўйича қўйидаги концептуал ёндошувлардан фойдаланилади: шахсга йўналтирилган таълим, тизимли ёндошув, ҳамкорликдаги таълимни ташкил этиш, муаммоли таълим, компьютер ва ахборот технологияларини ўқув жараёнида қўллаш, ўқитиш усуллари ва техникаси (маъруза (кириш, мавзуга оид, визуаллаш), муаммоли таълим, кейс-стади, пинборд, парадокс ва лойхалаш усуллари, амалий ишлар).

Ўқитиш воситалари: ўқитишнинг анъанавий шакллари (дарслик, маъруза матни) билан бир қаторда – компьютер ва ахборот технологиялари.

Коммуникация усуллари: талабалар билан оператив тескари алоқага асосланган бевосита ўзаро муносабатлар.

Тескари алоқа усуллари ва воситалари: кузатиш, блиц-сўров, жорий ва яқунловчи назорат натижаларини таҳлили асосида ўқитиш диагностикаси.

Бошқариш усуллари ва воситалари: ўқув машғулоти бошқичларини белгилаб берувчи технологик карта кўринишидаги ўқув машғулотларини

режалаштириш, қўйилган мақсадга эришишда ўқитувчи ва талабанинг биргаликдаги ҳаракати, нафақат аудитория машғулolari, балки аудиториядан ташқари мусақил ишларининг назорати.

Мониторинг ва баҳолаш: амалий машғулотларда ҳам бутун курс давомида ҳам ўқитишнинг натижаларини режали тарзда кузатиб бориш. Курс охирида тест топшириқлари ёрдамида талабаларнинг билимлари баҳоланади.

Фаннинг ўқув режадаги бошқа фанлар билан боғлиқлиги ва узвийлиги

Мазкур фаннинг мазмуни ўқув режадаги “Дори турлари технологияси”, “Фармацевтик кимё”, “Фармакология”, “Фармакогнозия”, “Фармацевтика иқтисодиёти”, “Фармацевтик менежмент” ва бошқа фанлар билан узвий боғланган ҳолда педагогларнинг касбий педагогик тайёргарлик даражасини орттиришга хизмат қилади.

“Фармацевтика ишини ташкил қилиш” фани бўйича соатлар

тақсимооти:

Фармация (дорихона муассасалари иши), Клиник фармация, Касб таълими йўналиши бўйича

т/ р	Мавзулар номи	Жами соат		Маъ уза	Амали й машғу лот	Мустақил таълим	
		Фармация (турлари бўйича)	Касб таъли м			Фармац ия (турлари бўйича)	Касб таъли м
1	Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари	10	10	2	4	4	4
2	Ўзбекистон республикасида дорихоналарни очиш тартиби	11	10	2	4	5	4

3	Дорихона муассасаларига Фармацевтика фаолияти учун лицензия бериш	10	9	2	4	4	3
4	Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш	10	9	2	4	4	3
5	Дори воситалари Рецептсиз савдосини ташкил қилиш	10	10	2	4	4	4
6	Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш ва уларнинг таксировкаси.	10	10	2	4	4	4
7	Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш	10	10	2	4	4	4
8	Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш	10	10	2	4	4	4
9	Дори воситалари сифатини назорат қилиш ишларини ташкил қилиш	10	9	2	4	4	3
10	Дорихона захиралар бўлими ишини ташкил қилиш. Лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш.	10	10	2	4	4	4
11	Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими	10	9	2	4	4	3
12	Даволаш профилактика	11	10	2	4	5	4

	муассасасининг дорихонаси						
13	Даволаш профилактика муассасаларида фармацевтика амалиёти	10	9	2	4	4	3
14	Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва талаб истиқболини аниқлаш.	10	9	2	4	4	4
15	Фармацевтик логистика тизими	10	10	2	4	4	4
16	Фармацевт ика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш	10	10	2	4	4	4
17	Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи	10	9	2	4	4	3
18	Марказий Осиё ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида фармациянинг ривожланиш тарихи	10	9	2	4	4	3
Жами		182	172	36	72	74	64

НАЗАРИЙ МАШҒУЛОТЛАР МАЗМУНИ

1- мавзу: Ўзбекистон Республикасида Соғлиқни сақлаш ишлари ва Фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ишларини ташкил қилиш принциплари, Ўзбекистон Республикаси тиббиёт ва Фармацевтика фаолиятини бошқариш, Соғлиқни сақлаш ва Фармацевтика фаолиятини хизматини бошқарувчи ташкилотнинг асосий вазифалари ва функциялари, Ўзбекистон Фармацевтика саноати давлат акциядорлик (Ўзфармсаноат) концерни ва «Дори-Дармон» акциядорлик компаниясининг ташкилий тузилиши ва уларнинг асосий вазифалари.

2- мавзу: Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш тартиби
Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш, қонун асосида Фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш учун махсус лицензия олиш қоидалари. Лицензия ҳайъати таркиби, вазифалари.

3- мавзу: Дорихона муассаларига Фармацевтик фаолият учун лицензия бериш.

Лицензия ҳақида тушунча, унинг олиш тартиби ва шартлари. Фармацевтик фаолиятга лицензия олиш учун зарур бўлган ҳужжатлар тўплами, шартнома битими. Лицензияловчи органдаги эксперт комиссия таркиби ва низоми.

4- мавзу: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш.

Дорихона муассасаларининг номланиши, турлари ва уларни жойлаштириш (Хусусий, маъсулияти чекланган жамият ва акциядор) ишини ташкил қилиш, тартибларини, улар иш фаолиятларини ҳамма йўналишлари. Дорихона шахобчалари, уларнинг вазифалари, дорихона хоналарининг таркиби, уларни фаолият турига қараб жиҳозланиши, дорихоналарнинг ташкилий тузилиши ва дорихона ходимлари лавозимларининг номланиши ва уларга тегишли бўлган буйруқлар.

5- мавзу: Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш

Халқаро амалиётида дори воситаларининг туркумланишини асосий принциплари. Туркумлаш шакллари. АТС туркумланиш тизими. ОТС-воситалар тизими. Рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар, ишлаб чиқарувчи фирмалари ва ривожланиш истиқболлари. Дори воситаларини рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти. Рецептсиз дори воситаларининг савдоси, жиҳозланиши, санитария ҳамда техник меъёрларга мос бўлиши.

6- мавзу: Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш ва уларнинг таксировкаси.

Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш. Рецептларни ёзиб бериш тартибларини ва рецепт бланкалари хиллари, уларни шифокор томонидан ёзилганда йўл қўйиладиган хатоликларни, рецептда ёзилган дори воситаларининг нархини аниқлаш, миқдорий ҳисобда турувчи дори воситалари муомаласи билан ишлаш ва расмийлаштириш ҳужжатлари билан.

7- мавзу: Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш

Рецептларни экспертиза қилиш қоидалари. Рецептларни қайд этиш дафтарида расмийлаштириш ва улар асосида дори воситаларини бериш тартиби.

8- мавзу: Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш

Дорихонанинг асосий вазифалари, дорихонанинг қурилиш майдонидаги хоналар, асептик блок, асептик хона, дори воситаларининг ташқи беазаги. Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш, дорихонанинг моддий техника базаси, асбоб ускуналари ва ходимларига бўлган талаблар. Дорихонага тегишли санитар қонун-қоидалар ва меъёрлар (Сан-Пин).

9- мавзу: Дорихона шароитида тайёрланган дори воситаларини сифатини назорат қилиш ишларини ташкил қилиш

Дорихона шароитида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини назорат қилиш, уларни тегишли тартибда расмийлаштириш ва беморларга бериш ишларини ташкил қилиш. Дорихона шароитида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини назорат қилиш, уларни тегишли тартибда расмийлаштириш ва беморларга бериш ишларини ташкил қилиш.

10- мавзу: Дорихонада захиралар бўлими ишини ташкил қилиш. Лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш

Дорихонада захиралар бўлимининг ишини ташкил қилиш, лаборатория ва қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш. Захиралар бўлими ходимлари орасида штатлар ва вазифаларни тақсимланиши. дорихонанинг захиралар бўлимида дорихона стандартлари, ярим фабрикатларини тайёрлашни ўргатиш, дорихонага ва даволаш профилактика муассасаларига дори воситаларини тарқатиш тартиблари.

11- мавзу: Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими

Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси, унинг асосий вазифалари, бўлимлари, Ўзбекистон Республикаси фармацевтика хизматининг назорат рухсатнома тизимининг шаклланиш босқичлари. Фармакология, Фармакопея, Гиёҳванд воситалари назорати қўмиталари ва илмий услубий ва ахборот , фармацевтик назорат бўлими ва сертификатлаштириш сектори ҳақида ахборотлар.

12- мавзу: Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилуш

Даволаш профилактика муассасаси дорихонасининг ишини ташкил қилишининг ўзига хослигини, дорихона биносига қўйилган талаблар ва ундаги асбоб-ускуналардан фойдаланиш қоидалари, дорихона

муассасасидан дори воситалари ва тиббий буюмларни бериш тартиби, ҳисоб ва ҳисобот хужжатларини расмийлаштириш тартибларини ва даволаш-профилактика муассасаларининг доимий фаолиятдаги хайъат вазифаларини ҳар тарафлама ўргатиш, шифохона дорихонасига қўйиладиган асосий талабларни уқтириш мақсад қилиб қўйилган.

13- мавзу: Даволаш профилактика муассасаларда фармацевтика амалиёти

Шифохона дорихонасини бошқарувчи фармацевт юқори савияга эга бўлиши, беморларга дори воситалари ҳақидаги ишончли ахборотларни тушунтириб бериши лозим. Фармацевт тиббиёт ходимлари билан ҳамкорликда даволаш муолажалари сифати ва сиёсатини таъминлаши керак. Дорихонани ҳуқуқий ваколатли фармацевт бошқариши лозим. Дорихона клиникада фойдаланиладиган барча фармацевтик маҳсулотларни қабул қилиши, тарқатиши ва уни назоратга олиши шарт.

Америка соғлиқни сақлаш тизими фармацевтларининг уюшмаси фармацевтик амалиёт стандартлари рўйхатини ишлаб чиққан.

14- мавзу Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва талаб истиқболини аниқлаш

Аҳолини ва соғлиқни сақлаш муассасаларини, дори воситаларини истеъмолини шакллантирувчи омиллар, эҳтиёж, талаб, истеъмол, таклиф тушунчалари, эҳтиёжни аниқлаш усуллари.

15- мавзу: Фармацевтик логистика тизими

Дори воситаларининг муомаласи соҳасида логистик ёндашуви, товар ҳаракатининг каналлари, савдо тармоғининг асосий турлари. Улгуржи Фармацевтик ташкилотлар фаолияти.

16- мавзу: Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш

Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш. Дорихона омборларида товарлар ҳаракатини ташкил этиш, дори воситаларини ва тиббиётда ишлатиладиган буюмларни сақланиши тиббий буюмларни қабул қилиш, сақлаш ва тарқатиш тартиблари.

17- мавзу: Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи.

Гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар рўйхати, уларга оид Ўз РССВнинг буйруқлари, ЎзРВМнинг қарорлари

18-мавзу: Марказий Осиё ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида фармациянинг ривожланиш тарихи

Абу Бакр Ар-Розий, Абу али ибн Сино каби олимларнинг ишлари, Улуғ Октябр социалистик революцияга қадар Туркистон ўлкасида фармация ва тиббиёт тарихи, Қирғизистонда XIX-асрнинг охири ва XX асрларда фармация ва тиббиётнинг ривожланишини Қозоғистонда Октябр революцияси ғалаба қозонгунча ва ундан кейинги даврларда фармация ва тиббиётнинг тарихи. Россия Федерацияси, Украина, Қозоғистон ва бошқа мамлакатлардаги фармациянинг ривожланиш тарихи.

Амалий машғулотларнинг тавсия этиладиган мавзулари.

Мавзуларнинг қисқача мазмуни

1- амалий машғулот: Ўзбекистон Республикасида Соғлиқни сақлаш ишлари ва Фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ишларини ташкил қилиш принциплари, Ўзбекистон Республикаси тиббиёт ва фармацевтика фаолиятини бошқариш, Соғлиқни сақлаш ва фармацевтика хизматини бошқарувчи ташкилотнинг асосий вазифалари ва функциялари, Ўзбекистон фармацевтика саноати давлат акционерлик (Ўзфармсаноат) концерни ташкилий тузилиши. «Дори-дармон» акциядорлик компаниясининг, ташкилий тузилиши ва уларнинг асосий вазифалари

2- амалий машғулот: Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш тартиби

Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш, қонун асосида Фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш учун махсус лицензия олиш қоидалари. Лицензия хайъати таркиби, вазифалари.

3-амалий машғулот: Дорихона муассаларига Фармацевтик фаолият учун лицензия бериш.

Лицензия ҳақида тушунча, унинг олиш тартиби ва шартлари. Фармацевтик фаолиятга лицензия олиш учун зарур бўлган ҳужжатлар тўплами, шартнома битими. Лицензияловчи органдаги эксперт комиссия таркиби ва низоми.

4- амалий машғулот: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш.

Дорихона муассасаларининг номланиши, турлари ва уларни жойлаштириш (хусусий, маъсулияти чекланган жамият ва акциядор) ишини ташкил қилиш, тартибларини, улар иш фаолиятларини ҳамма йўналишлари. Дорихона шахобчалари, уларнинг вазифалари, дорихона хоналарининг таркиби, уларни фаолият турига қараб жиҳозланиши, дорихоналарнинг ташкилий тузилиши ва дорихона ходимлари лавозимларининг номланиши ва уларга тегишли бўлган буйруқлар.

5- амалий машғулот: Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш

Халқаро амалиётида дори воситаларининг туркумланишини асосий принциплари. АТС туркумланиш тизими. ОТС-воситалар тизими. Рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар, ишлаб чиқарувчи фирмалари ва ривожланиш истикболлари. Дори воситаларини рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти. Рецептсиз дори воситаларининг савдоси, жихозланиши, санитария ҳамда техник меъёрларга мос бўлиши.

6- амалий машғулот: Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси.

Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш. Рецептларни ёзиб бериш тартибларини ва рецепт бланкалари хиллари, уларни шифокор томонидан ёзилганда йўл қўйиладиган хатоликларни, рецептда ёзилган дори воситаларининг нархини аниқлаш, миқдорий ҳисобда турувчи дори воситалари муомаласи билан ишлаш ва расмийлаштириш ҳужжатлари билан.

7- амалий машғулот: Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш

Рецептларни экспертиза қилиш қоидалари. Рецептларни қайд этиш дафтарида расмийлаштириш ва улар асосида дори воситаларини бериш тартиби.

8- амалий машғулот: Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш

Дорихонанинг асосий вазифалари, дорихонанинг қурилиш майдонидаги хоналар, асептик блок, асептик хона, дори воситаларининг ташқи безаги. Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш, дорихонанинг моддий техника базаси, асбоб ускуналари ва ходимларига бўлган талаблар. Дорихонага тегишли санитар қонун-қоидалар ва меъёрлар (Сан-Пин).

9- амалий машғулот: Дорихона шароитида тайёрланган дори воситаларини сифатини назорат қилиш ишларини ташкил қилиш

Дорихона шароитида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини назорат қилиш, уларни тегишли тартибда расмийлаштириш ва беморларга бериш ишларини ташкил қилиш. Дорихона шароитида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини назорат қилиш, уларни тегишли тартибда расмийлаштириш ва беморларга бериш ишларини ташкил қилиш.

10- амалий машғулот: Дорихонада захиралар бўлими ишини ташкил қилиш. Лаборатория қадоклаш ишларини ҳисобга олиш

Дорихонада захиралар бўлимининг ишини ташкил қилиш, лаборатория ва қадоклаш ишларини ҳисобга олиш. Захиралар бўлими ходимларининг вазифаларни тақсимланиши. Дорихонанинг захиралар бўлимида дорихона стандартлари, ярим фабрикаларини тайёрлашни ўргатиш, дорихонага ва даволаш профилактика муассасаларига дори воситаларини тарқатиш тартиблари.

11- амалий машғулот: Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими

Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси, унинг асосий вазифалари, бўлимлари, Ўзбекистон Республикаси Фармацевтика хизматининг назорат рухсатнома тизимининг шаклланиш босқичлари. Фармакология, фармакопея, гиёҳванд воситалари назорати кўмиталари ва илмий услубий ва ахборот , фармацевтик назорат бўлими ва сертификатлаштириш сектори ҳақида ахборотлар.

12- амалий машғулот: Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш

Даволаш профилактика муассасаси дорихонасининг ишини ташкил қилишининг ўзига хослиги, дорихона биносига қўйилган талаблар ва ундаги асбоб-ускуналардан фойдаланиш қоидалари, дорихона муассасасидан дори воситалари ва тиббий буюмларни бериш тартиби, ҳисоб ва ҳисобот ҳужжатларини расмийлаштириш тартиблари ва даволаш-профилактика муассасаларининг доимий фаолиятдаги ҳайъат вазифалари , шифохона дорихонасига қўйиладиган асосий талаблар.

13- амалий машғулот: ДПМ дорихоналарида фармацевтика амалиёти

Шифохона дорихонасини бошқарувчи фармацевт юқори савияга эга бўлиши, беморларга дори воситалари ҳақидаги ишончли ахборотларни тушунтириб бериши ҳақидаги маълумотлар. Фармацевтнинг тиббиёт ходимлари билан ҳамкорликдаги даволаш муолажалари сифати ва сиёсати. Дорихонани ҳуқуқий ваколатли фармацевт бошқариши лозимлиги. Дорихона клиникада фойдаланиладиган барча фармацевтик маҳсулотларни қабул қилиши, тарқатиши ва уни назоратга олиши тугрисидаги ахборотлар.

14-мавзу машғулот: Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва талаб истиқболини аниқлаш

Аҳолини ва соғлиқни сақлаш муассасаларини, дори воситаларини истеъмолини шакллантирувчи омиллар, эҳтиёж, талаб, истеъмол, таклиф тушунчалари, эҳтиёжни аниқлаш усуллари.

15- амалий машғулот: Фармацевтик логистика тизими

Дори воситаларининг муомаласи соҳасида логистик ёндашуви, товар ҳаракатининг каналлари, савдо тармоғининг асосий турлари. Улгуржи Фармацевтик ташкилотлар фаолияти.

16- амалий машғулот: Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш

Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш. Дорихона омборларида товарлар ҳаракатини ташкил этиш, дори воситаларини ва тиббиётда ишилатиладиган буюмларни сақланиши тиббий буюмларни қабул қилиш, сақлаш ва тарқатиш тартиблари.

17- амалий машғулот: Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи.

Гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар рўйхати, уларга оид Ўз РССВнинг буйруқлари, ЎзРВМнинг қарорлари

18- амалий машғулот: Марказий Осиё ва Мустақил Давлатлар Ҳамдўстлигида фармациянинг ривожланиш тарихи

Абу Бакр Ар-Розий, Абу али ибн Сино каби олимларнинг ишлари, Улуғ Октябр социалистик революцияга қадар Туркистон ўлкасида Фармация ва тиббиёт тарихи, Қирғизистонда XIX-асрнинг охири ва XX асрларда фармация ва тиббиётнинг ривожланишини Қозоғистонда Октябр революцияси ғалаба қозонгунча ва ундан кейинги даврларда Фармация ва тиббиётнинг тарихи. Россия Федерацияси, Украина, Қозоғистон ва бошқа мамлакатлардаги фармациянинг ривожланиш тарихи.

ЎҚИТИШ ШАКЛЛАРИ

“Фармация фанларини ўқитишда илғор таълим технологиялари” модулини ўзлаштириш жараёнида педагогик жараёни жадаллаштириш мақсадида замонавий педагогик технологиялар, ахборот воситалари, компьютер, интернет тизимидан фойдаланилади. Маърузалар илғор педагогик технологиялардан ва мультимедиа воситаларидан фойдаланган ҳолда савол-жавоб тарзида, талабаларни ундайдиган, ўйлантирадиган муаммоларни улар олдида қўйиш, эркин мулоқот юритишга, илмий изланишга жалб қилиш асосида олиб борилади.

Амалий машғулотлар илғор педагогик технологиялардан ва мультимедиа воситаларидан фойдаланиб, талабаларни ундайдиган, ўйлантирадиган муаммоларни улар олдида қўйиш, талабчанлик, талабалар билан индивидуал ишлаш, эркин мулоқот юритишга, илмий изланишга жалб

қилиш, замонавий фармация фанлари муаммоларига доир кейслар тузиш, улардан амалиётда қўллаш билан тизимли, фаолиятга йўналтирилган ва диалогик ёндошув, ҳамкорликда, кейс-стади ва муаммоли таълим асосида олиб борилади.

Шунингдек, амалий машғулотлар ўрганилаётган муаммо ечимлари бўйича таклиф бериш, эшитиш, идрок қилиш ва мантиқий хулосалар чиқариш мақсадида давра суҳбатлари, муаммолар ечими бўйича далиллар ва маълумотларни тақдим қилиш, эшитиш ва муаммолар ечимини топиш қобилиятини ривожлантириш учун баҳс ва мунозаралар, блиц-сўровлар ёрдамида амалга оширилади.

БАҲОЛАШ МЕЗОНИ

Талабалар ОН дан тўплайдиган балларнинг намунавий мезонлари

т/р	Кўрсаткичлар	ОН баллари	
		Максимал	1-ОН
1	Саволларга тўлиқ жавоб берилганлиги, мисоллар билан ёритилганлиги	8	7-8
2	Саволларга жавоб бериши, тасаввурга эга бўлиши	7	6
3	Саволларга тўлиқ жавоб берилмаганлиги, қисман мисоллар билан ёритилиши	6	5

Талабалар ЖН дан тўплайдиган балларнинг намунавий мезонлари

т/р	Кўрсаткичлар	ЖН баллари	
		максимал	1-ЖН
1	Дарсларга қатнашганлик ва ўзлаштириш даражаси. Амалий машғулотлардаги фаоллиги, амалий машғулот дафтарларининг юритилиши ва тўлиқлиги	50	41-50
2	Талабаларнинг мустақил таълим топшириқлари ни ўз вақтида ва сифатли бажарилиши. Мавзулар бўйича уй вазифаларини бажарилиши.	40	32-40
3	Ёзма назорат иши ёки тест саволларига берилган жавоблар.	31	28-30
4	Жавоб берилмаганда	27	0-27

Якуний назорат “Оғзаки” шаклида белгиланган бўлса, у ҳолда якуний назорат 30 баллик “Оғзаки” вариантлари асосида ўтказилади.

т/р	Кўрсаткичлар	ЯН баллари	
		максимал	Ўзгариш оралиғи
1	Фан бўйича якуний оғзаки иш назорати	30	0-30

2. СИЛЛАБУС

«ФИТҚ» фани бўйича доцент Умарова Шахноз Зиятовнанинг

**2015/2016 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ**

Фаннинг қисқача тавсифи					
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Тошкент фарматсевтика институти			Ойбек кўчаси, 45	
Кафедра:	Фармацевтика ишини ташкил қилиш кафедраси			“фармация” факултети таркибида	
Таълим соҳаси ва йўналиши:	5510500 – Фармация 5111000 – Касб таълими	Бакалавриат босқичининг фармация ва касбий таълим йўналишлари талабалари учун мўлжалланган			
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Доцент Умарова Шахноз Зиятовна	e-mail.ru:	Umarova_shakhnoz@mail.ru		
Дарс машғулотларини ўтказишнинг вақти ва жойи:	Ўқув бўлими томонидан ишлаб чиқилган жадвал асосида институт ўқув биноларида 127-хона, 78-хона 67хона, 73хона	Курснинг бошланиши ва давом этиш муддати:	Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ олтинчи семестрда		
Индивидуал график асосида профессор-ўқитувчининг талабалар билан ишлаш вақти:	Хафтанинг душанба, чоршанба ва жума кунлари соат 14.00 дан 15.00 гача				
Фанга ажратилган ўқув соатларининг ўқув турлари бўйича тақсимооти	Аудитория соатлари			Мустақил таълим:	74(64)
	Маъруза:	36	Амалий		
Фаннинг бошқа фанлар билан узвий алоқаси (пререквизитлари) :	”Дори турлари технологияси”, “фармакология”, “Фармацевтика иқтисодиёти” “фармацевтик менежмент”				

**«ФИТҚ» фани бўйича доцент Хидоятова Зулфия Шарифовнанинг
2015/2016 ўқув йили учун мўлжалланган**

СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи						
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Тошкент фармацевтика институти			Ойбек кўчаси, 45		
Кафедра:	Фармацевтика ишини ташкил қилиш кафедраси			“фармация” факултети таркибида		
Таълим соҳаси ва йўналиши:	5510500 – Фармация 5111000 – Касб таълими		Бакалавриат босқичининг фармация ва касбий таълим йўналишлари талабалари учун мўлжалланган			
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	б.ф.н., доцент Хидоятова Зулфия Шарифовнанинг		e-mail:		Зулфия@rambler.ru	
Дарс машғулотларини ўтказишнинг вақти ва жойи:	Ўқув бўлими томонидан ишлаб чиқилган жадвал асосида институт ўқув биноларида 2-хона 127-хона, 71-хона, 74-хона, 78-хона		Курснинг бошланиши ва давом этиш муддати:		Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ олтинчи семестрда	
Индивидуал график асосида профессор-ўқитувчининг талабалар билан ишлаш вақти:	Ҳафтанинг душанба, сешанба, чоршанба ва шанба кунлари соат 14.00 дан 15.00 гача					
Фанга ажратилган ўқув соатларининг ўқув турлари бўйича тақсимооти	Аудитория соатлари			Мустақил таълим:		74(64)
	Маъруза:	36	Амалий	72		

**«ФИТҚ» фани бўйича катта ўқитувчи Саидова Мамлакат
Ядгаровнанинг 2015/2016 ўқув йили учун мўлжалланган**

СИЛЛАБУСИ

Фаннинг қисқача тавсифи						
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Тошкент фармацевтика институти			Ойбек кўчаси, 45		
Кафедра:	Фармацевтика ишини ташкил қилиш кафедраси			“фармация” факултети таркибида		
Таълим соҳаси ва йўналиши:	5510500 – Фармация 5111000 – Касб таълими		Бакалавриат босқичининг фармация ва касбий таълим йўналишлари талабалари учун мўлжалланган			
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Катта ўқитувчи., Саидова Мамлакат Ядгаровнанинг		e-mail:		Мамлакат@rambler.ru	
Дарс машғулотларини ўтказишнинг вақти ва жойи:	Ўқув бўлими томонидан ишлаб чиқилган жадвал асосида институт ўқув биноларида 8-хона 128-хона, 74-хона		Курснинг бошланиши ва давом этиш муддати:		Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ олтинчи семестрда	
Индивидуал график асосида профессор-ўқитувчининг талабалар билан ишлаш вақти:	Ҳафтанинг душанба, сешанба, чоршанба ва шанба кунлари соат 14.00 дан 15.00 гача					
Фанга ажратилган ўқув соатларининг ўқув турлари бўйича тақсимооти	Аудитория соатлари				Мустақил таълим:	74(64)
	Маъруза:	36	Амалий	72		
Фаннинг бошқа фанлар билан узвий алоқаси (пререквизитлари):	”Дори турлари технологияси”, “фармакология”, “Фармацевтика иқтисодиёти” “фармацевтик менежмент”					

«ФИТҚ» фани бўйича ассистент Азимова Нозима Акромовнанинг

**2015/2016 ўқув йили учун мўлжалланган
СИЛЛАБУСИ**

Фаннинг қисқача тавсифи						
ОТМнинг номи ва жойлашган манзили:	Тошкент фарматсевтика институти			Ойбек кўчаси, 45		
Кафедра:	Фармацевтика ишини ташкил қилиш кафедраси			“фармация” факултети таркибида		
Таълим соҳаси ва йўналиши:	5510500 – Фармация 5111000 – Касб таълими		Бакалавриат босқичининг фармация ва касбий таълим йўналишлари талабалари учун мўлжалланган			
Фанни (курсни) олиб борадиган ўқитувчи тўғрисида маълумот:	Асс.Азимова Нозима Акрамовна		e-mail:		Nozima1187@mail.ru	
Дарс машғулотларини ўтказишнинг вақти ва жойи:	Ўқув бўлими томонидан ишлаб чиқилган жадвал асосида институт ўқув биноларида 67хона, 73хона		Курснинг бошланиши ва давом этиш муддати:		Бакалавриат таълим йўналиши ўқув режасига мувофиқ олтинчи семестрда	
Индивидуал график асосида профессор-ўқитувчининг талабалар билан ишлаш вақти:	Ҳафтанинг душанба, чоршанба ва жума кунлари соат 14.00 дан 15.00 гача					
Фанга ажратилган ўқув соатларининг ўқув турлари бўйича тақсимооти	Аудитория соатлари			Мустақил таълим:		74(64)
	Маъруза:	36	Амалий	7 2		
Фаннинг бошқа фанлар билан узвий алоқаси (пререквизитлари):	”Дори турлари технологияси”, “фармакология”, “Фармацевтика иқтисодиёти” “фармацевтик менежмент”					

**3. ФАННИ ЎҚИТИШДА ФОЙДАЛАНИЛАДИГАН ИНТРЕФАОЛ
ТАЪЛИМ МЕТОДЛАРИ.**

“Кейс-стади” методи

Кейс-стади интерактив таълим методи сифатида талабалар томонидан энг афзал кўриладиган методлар қаторига кирмоқда. Ушбу технология асосан фармацевтика фанларидан дарс берувчи ўқитувчи ва талабаларнинг умумий интеллектуал ва коммуникатив салоҳиятини ривожлантиришга қаратилган.

Бунинг сабаби сифатида ушбу метод талабаларга ташаббус билдириш, назарий ҳолатни ўзлаштиришда ҳамда амалий кўникмаларни шакллантиришда мустақилликка эга бўлиш имкониятини беришида кўриш мумкин. Ўз навбатида вазиятларнинг анализи (таҳлили) талабаларнинг касбий шаклланиш жараёнига кучли таъсир ўтказа олиши, уларнинг касбий жихатдан “ўлғайишига” хизмат қилиши, таълим олишга нисбатан қизиқиш ва ижобий мотивациянинг шакллантириши алоҳида аҳамиятга эга. Кейслар методи ўқитувчининг тафаккур тури сифатида, алоҳида парадигма кўринишида гавдаланиб, ижодий салоҳиятни ривожлантириш, ноанъанавий тарзда фикрлаш имкониятини беради.

“Кейс методи” ни амалга ошириш босқичлари

Иш босқичлари	Фаолият шакли ва мазмуни
1-босқич: Кейс ва унинг ахборот таъминоти билан таништириш	• якка тартибдаги аудио-визуал иш; • кейс билан танишиш(матнли, аудио ёки медиа шаклда); • ахборотни умумлаштириш; • ахборот таҳлили; • муаммоларни аниқлаш
2-босқич: Кейсни аниқлаштириш ва ўқув топшириғни белгилаш	• индивидуал ва гуруҳда ишлаш; • муаммоларни долзарблик иерархиясини аниқлаш; • асосий муаммоли вазиятни белгилаш
3-босқич: Кейсдаги асосий муаммони таҳлил этиш орқали ўқув топшириғининг ечимини излаш, ҳал этиш йўллари ишлаб чиқиш	• индивидуал ва гуруҳда ишлаш; • муқобил ечим йўллари ишлаб чиқиш; • ҳар бир ечимнинг имкониятлари ва тўсиқларни таҳлил қилиш; • муқобил ечимларни танлаш

4-босқич: Кейс ечимини ечимини шакллантириш ва асослаш, тақдимот.	• якка ва гуруҳда ишлаш; • муқобил вариантларни амалда қўллаш имкониятларини асослаш; • ижодий-лойиҳа тақдимотини тайёрлаш; • якуний хулоса ва вазият ечимининг амалий аспектларини ёритиш
--	---

Кейс. Шифокор рецепти асосида бериладиган дори воситалари ва шифокор рецептсиз бериладиган дори воситалари йўриқномалари билан танишинг. Сиз қандай фарқларни аниқладингиз? Расмийлаштириш ва қадоқлашда уларнинг ўзига хос томонларини аниқланг

“Ассесмент” методи

Ушбу “Ассесмент” лардан маъруза машғулотларида қатнашчиларнинг мавжуд билим даражасини ўрганишда, янги маълумотларни баён қилишда, семинар, амалий машғулотларда эса мавзу ёки маълумотларни ўзлаштириш даражасини баҳолаш, шунингдек, ўз-ўзини баҳолаш мақсадида индивидуал шаклда фойдаланиш тавсия этилади. Шунингдек, ўқитувчининг ижодий ёндашуви ҳамда ўқув мақсадларидан келиб чиқиб, ассесментга қўшимча топшириқларни киритиш мумкин.

Тест

Sertifikatlashtirish sektorining vazifalari nimadan iborat?

!1
tibbiy texnika buyumlari va dori vositalariga muvofiklik sertifikatini berish

Nazorat analitik laboratoriyasining optik xonasida qanday o'lchov asboblari bo'ladi?

Uzfarmsanoat "Davlat aktsiyadorlik kontsernining vazifasi?"

"Dori-darmon" AKning tarkibi ?

4. НАЗАРИЙ МАТЕРИАЛЛАР

1-мавзу: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВА ФАРМАЦЕВТИКА ХИЗМАТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ АСОСЛАРИ

Режа:

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги вазифалари.
2. “Дори-дармон” акциядорлик компанияси.
3. “Узфармсаноат” давлат акциядорлик концерни ва унинг вазифалари.

Таянч иборалар: *компания, концерн, уюшма, вазирлик.*

1.1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг вазифалари:

- давлат буюртмасини тузади ва давлат тиббиёт муассасаларида дори воситалари, тиббий буюмларнинг асосий турлари мавжуд бўлиши устидан назоратни таъминлайди;
- белгиланган тартибда фармацевтика фаолиятини лицензиялашни амалга оширади;
- Ўзбекистон Республикаси Ҳукумати томонидан белгиланган тартибга мувофиқ, айрим тоифадаги шахсларга дори воситаларининг имтиёзли берилишини таъминлайди;
- лаборатория, ишлаб чиқариш ва дорихона амалиёти учун хос бўлган стандартларни тасдиқлайди;
- миллий фармакопеяни тасдиқлайди;
- дори воситалари ва тиббий буюмларнинг сифати назорат қилинишини, улар рўйхатдан ўтказилиши, стандартлаштирилиши ва сертификацияланишини таъминлайди;
- наркотик, захарли, психотроп, радиофармацевтик (радиоактив), кучли таъсир этувчи дори воситалари ва этил спиртини сотиш, сақлаш, ҳисобга олиш, уларнинг захираларини ҳосил қилиш тартибини белгилайди;
- дори воситалари ва тиббий буюмларнинг давлат реестрини юритади ҳамда вақти-вақти билан эълон қилиб боради;
- дори воситаларининг зарарли таъсирини тасдиқловчи фактлар мавжуд бўлган тақдирда уларни тайёрлаш, ишлаб чиқариш, олиб келиш ва сотишни тўхтатиб қўяди. Тадбиркорлик субъектлари фаолиятини тўхтатиб қўйишга олиб келадиган дори воситалари тайёрлаш ва ишлаб чиқаришни тўхтатиб қўйиш суд тартибида амалга оширилади.

1.2. “Дори-дармон” акциядорлик компанияси.

- «Дори-дармон» давлат акциядорлик компаниясининг вазифалари:
- Ўзбекистон Республикаси аҳолисини сифатли дори-дармон ва тиббиёт буюмлари билан таъминлаш;
- маркетинг тадқиқотлари ўтказиш ҳамда ҳаётий муҳим бўлган асосий дори-дармонлар ва тиббиёт буюмларига шу жумладан наркотик ва ҳисобда турадиган психотроп препаратларга буюртмаларни шакллантириш ҳамда тузиладиган шартномалар асосида республика соғлиқни сақлаш тизими муассасаларининг уларга бўлган эҳтиёжини таъминлаш;
- Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланадиган рўйхат бўйича давлат резервининг дори-дармонлар ва тиббиёт буюмларига эҳтиёжларини қондиришни таъминлаш;
- “Дори-дармон” акциядорлик компанияси таркибига кирадиган дорихона муассасалари фаолиятини мувофиқлаштириш мавжуд фармацевтика маҳсулотлари ресурслари тўғрисидаги ягона республика ахборотлар тизимини яратиш: дори-дармонлар ва фармацевтика препаратлари билан таъминлашни ташкил этишга инвестицияларни жалб қилиш, илғор технологияларни жорий этиш.

“Дори-дармон” АК республикадаги барча фармацевтика корхоналари ва хорижий фирмалар билан ҳамкорлик қилади. Бир неча йиллардан бери компания ижтимоий касалликларни даволашда қўлланиладиган дори воситалари билан Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг даволаш-профилактика муассасаларини таъминлаш бўйича давлат

дастурининг асосий ижроچиси ҳисобланади.

Компания томонидан республика аҳолиси ва ДПМ ларни сифатли ва самарали дори воситалари билан таъминлашни янада яхшилаш борасида доимий изланишлар амалга оширилмоқда.

Компанияда “002 хизмати” ташкил этилган бўлиб шу телефон рақам орқали Тошкент шаҳрида жойлашган компаниянинг дорихоналарида мавжуд дори воситалари ва тиббиёт буюмлари тўғрисида тўлиқ маълумот олиш мумкин. “Дори-дармон” АК томонидан хомийлик ишлари ҳам йўлга қўйилган.

1.3. “Ўзфармсаноат” давлат акциядорлик концерни ва унинг вазифалари

Ўзбекистон Республикасида фармацевтика саноатини комплекс ривожлантириш дастурини амалга ошириш мақсадида ЎЗР ВМ қарорига асосан “Ўзфармсаноат” давлат акционерлик концерни (ДАК) тузилди.

«Ўзфармсаноат» ДАК вазифалари

сифатида қуйидагилар белгиланди:

- юкори сифатли дори воситалариларини яратиш ва татбиқ этиш
- ишлаб чиқариш технологиясини ва хизмат кўрсатиш тизимини такомиллаштириш
- хом ашё базасини ривожлантириш
- хорижий инвестицияларни жалб этиш асосида янги корхоналарни ташкил этиш
- мавжуд ишлаб чиқариш корхоналарини қайта жихозлаш.

Қарорда белгиланган вазифаларнинг бажарилиши республикамизнинг маҳаллий фармацевтик саноатини ривожлантиришни таъминлади. Бу ривожланишга ички имкониятларни сафарбар қилиш ва хорижий инвестицияларни жалб қилиш асосида эришилди. Республикамиз мустақилликка эришишидан олдин биттагина фармацевтик ишлаб чиқариш корхонаси мавжуд бўлган бўлса, 2000 й. да корхоналарнинг сони 30 га ва ҳозирги пайтда уларнинг сони юздан ортиғини ташкил этмоқда.

Белгиланган мақсадларга эришиш учун ва “Ўзфармсаноат” концернининг илмий ишлаб чиқариш потенциали сифатида фармацевтика корхоналари, илмий тадқиқот институтлари ва ташқи иқтисодий фаолият фирмаларини ўз ичига олган тузилмавий бўлимлар шакллантирилди.

Республика ҳукумати томонидан миллий фармацевтика саноатини ривожлантириш дастури ишлаб чиқилди. Ушбу дастур доирасида ГМП (Гоод Мануфастуринг Прастисе) талабларига жавоб берувчи янги корхоналар яратиш, маҳаллий хом ашё материалларидан фойдаланиш ва хорижий сармояларни жалб этиш кўзда тутилмоқда.

“Ўзфармсаноат” концерни томонидан “Дори воситалари ва тиббий буюмларни ишлаб чиқаришни ва импортини ўрнини босишни

кенгайтиришнинг тармоқ дастури” ишлаб чиқилди. Дастурда фармацевтика саноатини келгусида янада ривожлантириш бўйича чора-тадбирлар комплекси кўзда тутилган бўлиб, уларнинг асосий йўналишлари қуйидагилардан иборат:

– замонавий дори шакллари ишлаб чиқаришни таъминлаш мақсадида амалдаги корхоналарни модернизациялаш ва реконструкция қилиш;

– замонавий дори препаратларини ишлаб чиқарувчи янги корхоналарни ташкил этиш;

– маҳаллий ва хориждан келтириладиган хом ашёлар асосида субстанциялар ҳамда дори препаратларини ишлаб чиқаришни ташкил этиш;

фармацевтика маҳсулотларини ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш.

Назорат саволлари

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигига изох беринг
2. “Дори-дармон” акциядорлик компаниясининг функциялари
3. “Ўзфармсаноат” давлат акциядорлик концерни ва унинг вазифалари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 20 май 2005 йилдаги “Дори-дармон” давлат акциядорлик уюшмасини “Дори-дармон” акциядорлик компаниясига айлантириш тўғрисида” ги 131-сонли қарори.
2. Салихбаева У.С. “Дори-дармон” акциядорлик компанияси мустақиллик йилларида. Ўзбекистон Фармацевтик хабарномаси №3, 2006 йил, 17-18 бет.
3. Юнусов Б.М. Ўзбекистон Фармацевтика саноати – мустақиллик даврида. Ўзбекистон Фармацевтик хабарномаси №3, 2006 йил, 18-20 бет.
4. www.minzdrav.uz
5. www.uzpharmsanoat.uz

2-мавзу: ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ДОРИХОНАЛАРНИ ОЧИШ ТАРТИБИ

Режа

1. Лицензиялаш кенгаши ишини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар.
2. Лицензиялашнинг асосий вазифаси
3. Лицензиялашнинг асосий тамойиллари
4. Давлат лицензиялаш тизимининг асосий таркибий қисмлари
5. Ўзбекистон Республикасида Фармацевтика фаолиятини лицензияладиган турлари.
6. Лицензия талаблари ва шартлари.
7. Лицензияловчи органга тақдим этиладиган ҳужжатлар.

Таянч иборалар: *лицензия, лицензия тамойиллари, лицензия битими, лицензия талаблари ва шартлари.*

лицензияловчи орган фармацевтика фаолиятининг ҳар бир турига лицензиялар реестрини алоҳида юритади. Унда қўйидагилар кўрсатилиши керак:

- а) лицензиатлар тўғрисидаги асосий маълумотлар;
- б) лицензияладиган фаолият тури амалга ошириладиган манзил, иш телефони, факс;
- в) лицензияларнинг берилган санаси ва тартиб рақами;
- г) лицензияларнинг амал қилиш муддати;
- д) лицензияладиган фаолият тури;
- е) лицензияларни қайта расмийлаштириш асослари ва санаси;
- ж) лицензияларни бекор қилишнинг асослари ва санаси.

лицензиялар реестридан маълумот берилганлиги учун энг кам ойлик иш ҳақининг ярим миқдоридаги тўлов лицензияловчи орган ҳисоб рақамига ўтказилади.

2.1. Лицензиялаш кенгаши ишини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг 7 апрел 2010 йилдаги ПҚ - 1319-сонли «Тибиёт ва Фармацевтика фаолиятини лицензиялашни тартибга солиш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори

ЎзР ССВ нинг 2010-йил 11-июндаги 182-сонли “Фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги буйруғи.

ЎзР ВМ нинг 13-май 2010-йилдаги 91-сонли “Фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори”

ЎзР Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 24.12.2003 йил 565-сонли “Лицензиялаш масалаларини ҳал этиш учун зарур бўлган айрим ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида”ги буйруғи. 1996 йилнинг 29 августида Ўзбекистон Республикасининг “Фуқаролар соғлиғини сақлаш тўғрисида”ги қонуни қабул

қилиниб, унда илк бор фармацевтика фаолияти янгради, ҳамда ушбу қонуннинг 11-моддасида соғлиқни сақлаш корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, шунингдек жисмоний шахслар лицензияга эга бўлган тақдирдагина таъобат ва фармацевтика фаолияти билан шуғулланиши белгиланди.

1997 йилнинг 25 апрелида Ўзбекистон Республикасининг “Дори воситалари ва фармацевтика фаолияти тўғрисида”ги қонуни қабул қилиниб, унинг 2-моддасида илк бор фармацевтика фаолиятига таъриф берилган ва 7, 8, 12, 13-моддалари орқали лицензия мавжуд бўлгандагина амалга оширилиши лозим бўлган фармацевтика фаолиятининг турлари тартибга солинган.

2000 йилнинг 25 майида қабул қилинган Ўзбекистон Республикасининг “Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тўғрисида”ги 71-ИИ-сонли қонуни лицензиялашни амалга ошириш тамойиллари, лицензияланадиган фаолият турларини аниқлаш ва бошқа мезонларни белгилаган ҳолда, лицензиялашнинг механизмини очиб берди.

Ўзбекистон Республикасининг 2000 йил 25 майида қабул қилинган “Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тўғрисида”ги ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисидаги Ўзбекистон Республикасининг 2011 йил 7 сентябрдаги Қонуни.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 2001 йил 12 майдаги 222-ИИ-сонли қарори билан лицензияланиши лозим бўлган фаолият турлари аниқланган.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йилнинг 28 июнида “Фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикаси қонунини амалга ошириш чора-тадбирлари ҳақида”ги 236-сонли қарори

Соғлиқни сақлаш вазирлигига қуйидаги фаолият турларини лицензиялаш юклатилди:

- тиббий фаолият;
- фармацевтика фаолияти;
- гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг айланмаси билан боғлиқ фаолият.

Лицензиялаш тўғрисидаги қонуннинг 5-моддасини амалга ошириш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 31 октябрдаги “Тиббий фаолиятни ва фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тўғрисидаги низомларни тасдиқлаш ҳақида”ги 477-сонли қарори қабул қилиниб, унда фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тартиби аниқ белгилаб берилган.

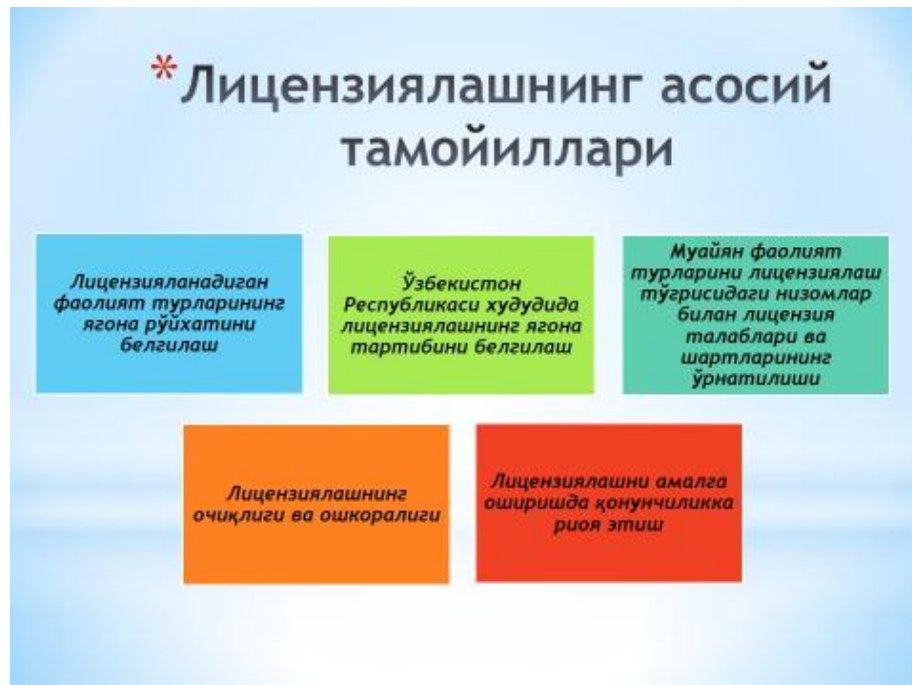
Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Тадбиркорлик фаолиятини амалга ошириш ва давлат хизматларини кўрсатиш билан боғлиқ тартиботларни янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида” 2014 йил 15 апрелдаги ПҚ-2164-сонли қарори

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 17 июлдаги 196-сонли қарори

2.2. Лицензиялашнинг асосий вазифаси

2.3. Лицензиялашнинг асосий тамойиллари

2.4. Давлат лицензиялаш тизимининг асосий таркибий қисмлари

2.5. Ўзбекистон Республикасида фармацевтика фаолиятини лицензияладиган турлари.

2.6. Лицензия талаблари ва шартлари.

Фармацевтика фаолиятини амалга оширишда қўйиладиган лицензия талаблари ва шартлари:

1. Фармацевтика фаолиятни тўғрисидаги қонун ҳужжатларига қатъий риоя этиш;
2. Фаолиятни лицензияда кўрсатилган фаолият доирасида, шунингдек лицензия битимига мувофиқ манзил (манзиллар) бўйича амалга ошириш;
3. Лицензиат лицензияланаётган фаолиятни амалга ошириш унга мулк ҳуқуқи билан ёки бошқа қонуний асосда тегишли санитария нормалари ва қоидаларига мувофиқ биноларга эга бўлиши;
4. Лицензияланадиган аниқ фаолият турини амалга ошириш учун шарт-шароитлар яратиш, шу жумладан тегишли моддий-техник базадан, асбоб-ускуналардан ва бошқа техник воситалардан фойдаланиш;

2.7. Лицензияловчи органга тақдим этиладиган ҳужжатлар.

* Лицензияловчи органга тақдим этиладиган ҳужжатлар

- * лицензия бериш тўғрисида ариза (унда қуйидагилар кўрсатилади: **юримдик шахслар учун** - юридик шахснинг номи ва ташкилий-хуқуқий шакли, унинг жойлашган жойи (почта манзили, муассасанинг, банкнинг номи ва банк муассасасидаги ҳисоб рақами); **жисмоний шахслар учун** - фиш, фуқаронинг шахсини тасдиқловчи ҳужжат маълумотлари.)
- * Юридик шахснинг давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳноманинг нотариал тасдиқланган нусхаси.
- * лицензия бериш тўғрисидаги ариза кўриб чиқилганлиги учун йиғим тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат;
- * Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан белгиланган талабларга мувофиқ моддий-техника базаси, асбоб-ускуналар, бошқа техник воситалар ва ходимларнинг мавжудлиги тўғрисида маълумотнома;

3-мавзу. ДОРИХОНА МУАСССАЛАРИГА ФАРМАЦЕВТИК ФАОЛИЯТИГА ЛИЦЕНЗИЯ БЕРИШ.

Режа

1. Лицензия битими
2. Лицензия битими талабларига риоя этилишини назорат қилишда лицензияловчи орган ваколатлари
3. Лицензияловчи органларнинг ваколатлари
4. Лицензиат ваколатлари
5. Аризаларни кўриб чиқиш.
6. Лицензиянинг амал қилиш муддатини узайтириш, дубликат бериш.
7. Лицензиялар реестри.
8. Лицензия берилганлиги учун давлат божи тўлаш тартиби.

Таянч иборалар: *лицензия, лицензия битими,, лицензиат ваколатлари, реестр, давлат божи.*

3.1.Лицензия битими.

Мазкур хужжат лицензияловчи орган ва лицензиатнинг ўзаро ҳуқуқлари ва мажбуриятларини белгиловчи хужжат бўлиб, қуйидагиларни ўз ичига олади:

- * битимни имзолаган шахсларнинг фамилияси, исми, отасининг исми, эгаллаб турган лавозими;
- * амалга оширилишига лицензия берилаётган фармацевтика фаолияти тури (унинг бир қисми)нинг номи;
- * дорихона муассасаси мудир (раҳбари)нинг фамилияси, исми, отасининг исми;
- * лицензиатга қўйиладиган лицензия талаблари ва шартлари;
- * лицензияланадиган фаолият тури (унинг бир қисми) амалга ошириладиган манзил (манзиллар);
- * лицензия талаблари ва шартлари бузилганлиги учун томонларнинг жавобгарлиги;
- * лицензиат томонидан лицензия битими талаблари ва шартлари бажарилишини лицензияловчи орган томонидан назорат қилиш тартиби;
- * Фармацевтика фаолияти хусусиятларига тааллуқли бошқа шартлар;
- * томонларнинг реквизитлари.
- * Лицензия битими талабларига риоя этилишини назорат қилишда лицензияловчи орган ваколатлари
- * Лицензияловчи органларнинг ваколатлари
- * Лицензиат ваколатлари
- * Аризаларни кўриб чиқиш.
- * Лицензиянинг амал қилиш муддатини узайтириш, дубликат бериш.
- * Лицензиялар реестри.
- * Лицензия берилганлиги учун давлат божи тўлаш тартиби.

3.2.Лицензия битими талабларига риоя этилишини назорат қилишда лицензияловчи орган ваколатлари

- қонун ҳужжатларига мувофиқ фаолиятнинг айрим турларини лицензиялаш;
- лицензияларни қайта расмийлаштириш;
- лицензияларнинг амал қилишини 10 кунгача тўхтатиб туриш;
- лицензиятнинг аризаси асосида лицензияларнинг амал қилишини тугатиш;
- лицензиялар реестрини юритиш;
- лицензияланаётган фаолият турини амалга оширишда тегишли лицензия талаблари ва шартларига лицензиятларнинг риоя этилишини назорат қилиш.

3.3.Лицензиат ваколатлари

- фаолиятни амалга оширишда фармацевтика тўғрисидаги қонун ҳужжатларига қатъий риоя этиш;
- фаолиятни лицензияда кўрсатилган фаолият доирасида, шунингдек лицензия битимига мувофиқ манзил бўйича амалга ошириш;
- лицензия талабгори лицензияланаётган фаолиятни амалга ошириш унга мулк ҳуқуқи билан ёки бошқа қонуний асосда тегишли санитария меъёрлари ва қоидаларига мувофиқ биноларга эга бўлиши;
- Лицензияланадиган аниқ фаолият турини амалга ошириш учун шарт-шароитлар яратиш, шу жумладан тегишли моддий-техник базадан, асбоб-ускуналардан ва бошқа техник воситалардан фойдаланиш;
- дори-дармон воситалари ва тиббиёт буюмларини ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сотиш юзасидан Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги томонидан тасдиқланган норматив ҳужжатлар талабларига риоя қилиш;
- экология ва санитария-гигиена меъёрлари ва қоидаларига риоя этиш.
- дори-дармон воситаларини тайёрлашда литсензиат шунингдек дори-дармон воситаларини таҳлил қилиш учун ваколатли назорат-таҳлил лабораторияси билан шартнома тузишга мажбурдир.

3.4.Аризаларни кўриб чиқиш.

- * Ариза кўриб чиқилганлиги учун лицензия талабгоридан қонун ҳужжатларида белгиланган энг кам ойлик иш ҳақининг 2 баравари миқдорида йиғим ундирилади. Йиғим суммаси лицензияловчи органнинг ҳисоб рақамига ўтказилади. Лицензия талабгори берилган аризадан вос кечган тақдирда тўланган йиғим суммаси қайтариб берилади.
- * Барча ҳужжатлар ариза билан бирга улар олинган кунда эксперт комиссияга кўриб чиқиш учун киритилади (15 кун муддатда кўриб чиқади). Комиссия лицензия бериш ёки рад этиш тўғрисида эксперт хулосаси тайёрлайди.
- * Лицензияловчи орган 5 кун муддатда эксперт комиссия хулосаси асосида лицензия бериш ёки рад этиш тўғрисида қарор қабул қилади.
- * Лицензия беришга қарор қилинганлиги тўғрисидаги билдиришнома лицензия талабгорига банк ҳисоб рақами реквизитлари ва давлат божи тўлаш муддатлари кўрсатилган ҳолда ёзма шаклда топширилади.

- * Давлат божи тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат тақдим этилгандан ва лицензия битими имзоланганидан кейин 3 кун муддатда берилади.
- * Лицензия қайта расмийлаштирилган ёки филиал очилган тақдирда лицензия битимига ўзгартириш ёки қўшимчалар киритилади ёхуд янги лицензия битими тузилади.
- * Битим 2 нусхада лицензиат ва лицензияловчи орган учун 1 нусхадан тузилади.
- * Лицензиялар махсус бланкаларда расмийлаштирилади. улар қатъий ҳисобда турадиган ҳужжатлар ҳисобланади. ҳисобга олиш сериясига, тартиб рақамига ва ҳимояланганлик даражасига эга бўлади.

*** 3.5.Лицензиянинг амал қилиш муддатини узайтириш, дубликат бериш.**

- Лицензияни қайта расмийлаштиришда лицензия талабгорининг лицензия бериш тўғрисидаги аризаси кўриб чиқилганлиги учун тўланадиган сумманинг ярим миқдорида йиғим ундирилади.
- Лицензиянинг амал қилиш муддати тугагандан кейин лицензияни узайтириш мумкин.
- Лицензия йўқотиб қўйилган ёки у яроқсиз ҳолга келиб қолган тақдирда дубликат берилади. Дубликат олиш учун ариза ва лицензия йўқотиб қўйилганлигини тасдиқловчи ҳужжат билан мурожаат қилади, йиғим суммасининг ярим миқдорида тўлов тўланганлиги тўғрисидаги квитанция тақдим этилади.

3.6.Лицензиялар реестри.

- * лицензияловчи орган фармацевтика фаолиятининг ҳар бир турига лицензиялар реестрини алоҳида юритади. Унда қўйидагилар кўрсатилиши керак:
- * а) лицензиатлар тўғрисидаги асосий маълумотлар;
- * б) лицензияладиган фаолият тури амалга ошириладиган манзил, иш телефони, факс;
- * в) лицензияларнинг берилган санаси ва тартиб рақами;
- * г) лицензияларнинг амал қилиш муддати;
- * д) лицензияланадиган фаолият тури;
- * е) лицензияларни қайта расмийлаштириш асослари ва санаси;
- * ж) лицензияларни бекор қилишнинг асослари ва санаси.
- * лицензиялар реестридан маълумот берилганлиги учун энг кам ойлик иш ҳақининг ярим миқдоридаги тўлов лицензияловчи орган ҳисоб рақамига ўтказилади.

3.7.Лицензия берилганлиги учун давлат божи тўлаш тартиби.

Фармацевтика фаолиятини амалга оширишга лицензия берилганлиги ёки унинг амал қилиш муддати узайтирилганлиги учун энг кам ойлик иш ҳақининг 10 баравари миқдорида давлат божи ундирилади.

* Давлат божи суммаси Республика бюджетига йўналтирилади.

Назорат саволлари

1. Лицензиялаш кенгаши ишини тартибга солувчи меъёрий ҳужжатлар.
2. Лицензиялашнинг асосий вазифаси
3. Лицензиялашнинг асосий тамойиллари
4. Давлат лицензиялаш тизимининг асосий таркибий қисмлари
5. Ўзбекистон Республикасида Фармацевт ика фаолиятини лицензияладиган турлари.
6. Лицензия талаблари ва шартлари.
7. Лицензияловчи органга тақдим этиладиган ҳужжатлар.

Фойдаланган адабиётлар

1. Тошмухамедов ЭР., Зайнутдинов Х.С. ва бошқалар “Фармацевт ика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221- бет.
3. ЎзРССВнинг 2010-йил 11-июндаги 182-сонли “Фармацевт ика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги буйруғи.
4. ЎзР ВМнинг 13-май 2010-йилдаги 91-сонли “Фармацевт ика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори ”.
5. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш газетаси, 2012 йил 14 декабрь, №50 (915), 4-бет.

4-мавзу: ТУРЛИ МУЛКЧИЛИКДАГИ ДОРИХОНАЛАР ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Режа:

1. Фармацевтик фаолият хақида тушунча.
2. Дорихонанинг вазифалари.
3. Хусусий дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
4. Акциядорлик дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
5. Акция, унинг турлари.
6. Фармацевтик ходимларнинг лавозим номенклатураси
7. Дорихонадаги бўлимлар.
8. Дорихона шахобчалари.

Таянч иборалар: *фармацевтик фаолияти, хусусий дорихона, акция, акциядор дорихона, дорихона шахобчаси.*

4.1. Фармацевтик фаолият хақида тушунча.

Ўзбекистон Республикасида «Дори воситалари ва Фармацевтика фаолияти тўғрисида»ги Қонун 1997 йил 25 апрелда Олий Мажлис томонидан қабул қилинган. Шу қонунга асосан фармацевтик фаолият билан шуғулланиш фақатгина олий маълумотли фармацевтгагина рухсат этилади.

Фармацевтик фаолият – бу

Фармацевтик фаолият – бу

4.2.Дорихонанинг вазифалари.

Аҳолини ва ДПМ ларни дори воситалари билан таъминлаш ишларини турли дорихона муассасалари олиб боради. Дорихона муассасаларига дорихоналар, дорихона шахобчалари, тиббиёт техникаси магазинлари, оптика магазинлари, дорихона омборлари, тиббиёт техникаси базалари киради.

Дорихона соғлиқни сақлаш муассасаси ҳисобланиб, унинг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- аҳолини ва ДПМларни, бошқа ташкилотларни дори-дармонлар, тиббиёт техникаси буюмлари, санитария-гигиена буюмлари, беморни парвариши учун ишлатиладиган буюмлар, боғлов материаллари, дезинфекция воситалари ва бошқа буюмлар билан таъминлаш;
- аҳолидан қабул қилинган рецептлар асосида дорилар тайёрлаш, уларни сифатини назорат қилиш;
- рецептсиз беришга рухсат этилган дори воситаларини (санитария гигиена буюмлари, беморлар парвариши учун ишлатиладиган буюмлар, шифобахш сувлар, дезинфекция воситалари) билан савдо қилиш;
- ўзига бириктирилган ДПМларни дори воситалари, тиббиёт мақсадида ишлатиладиган буюмлар билан таъминлаш;
- шифокор ва бошқа тиббиёт ходимларига дори дармонлар, уларнинг қўлланилиши, уларни ўрнини босувчи дори воситалари тўғрисида ахборот бериш;
- зарурат туғилганда аҳолига биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш

4.3.Хусусий дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.

Хусусий дорихона фаолиятида кўзланган мақсад Ўзбекистон Республикаси аҳолиси ҳамда соғлиқни сақлашни ривожлантириш ва такомиллаштиришдан иборатдир.

Хусусий дорихона юридик шахс ҳисобланади, мустақил балансига, банкларда ҳисоб рақамига эга бўлади. дорихона ўз фаолиятдан кўзланган мақсадларга эришиш учун ўз номидан битимлар олиб бориши, мулк хуқуқга эга бўлиши ҳамда ўз зиммасига мажбуриятлар олиши, судда, давлат арбитражида ва ҳакамлик судида даъвогар ва жавобгар бўлиш хуқуқига эга. дорихона ўзига тегишли мулк эгасидир.

Дорихона ўзининг асосий мақсадини рўёбга чиқариш учун фаолиятнинг қуйидаги турларини амалга оширади:

- юқори сифатли дори-дармонлар, тиббиёт буюмлари, зардоблар, вакциналар, доривор ўсимликлар, тиббиёт техникаси ва оптика буюмлари ва гигиена ашёлари, болалар озиқ-овқат маҳсулотлари ва витаминга бой маҳсулотлар билан таъминлаш;
- уларни ишлаб чиқариш, сотиш шу жумладан бепул рецептлар бўйича аҳолини дори-дармон билан таъминлаш.

1. Дорихоналарни хусусийлаштириш тадбиркорликни ривожлантириш шахсий маблағни жалб қилиш асосида аҳоли ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори воситалари ва тиббиёт ашёларига бўлган талаб ва эҳтиёжини тўлароқ қондириш мақсадида амалга оширилади.

2. Хусусийлаштирилган дорихона фармацевтик фаолият билан шуғулланишга мажбур. Шу билан бирга бошқа Ўзбекистон Республикаси қонунлари ман қилмаган фаолият турлари билан шуғулланиш ҳуқуқига эга.

3. Дорихонага, ҳокимиятга давлат ордери берилгандан сўнг у юридик шахс мақомига эга бўлади. у устав фондини ташкил этувчи асосий ва оборот маблағларига, банклардаги ҳисоб рақамига, ўз номи ва бошқа белгилари кўрсатилган муҳр ва штампга эга бўлади.

4. Асосий мақсадни бажаришда дорихона қуйидаги фаолият турлари билан шуғулланади: юқори сифатли дори-дармонлар ишлаб чиқиш ва тиббий ашёлар, техника асбоблари ва кўзойнақлар, атир упа ва пардозлаш ашёлари, санитария ва гигиена воситалари, болалар овқатлари витаминлаштирилган овқат маҳсулотлари билан таъминлаш.

5. Дорихоналарда захарли ва гиёҳванд дориларни ишлаб чиқариш, қабул қилиш, сақлаш ва сотиш маън қилинади.

6. Ўзбекистон Республикасининг қонунчилигига биноан дорихоналарга қуйидаги фаолиятлар билан шуғулланиш ҳуқуқи берилади: Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тарафидан ишлатишга рухсат этилган ўз ва хорижий дори воситаларини келтиришга корхона, ташкилот, муассаса, чет эл фирмалари, юридик ва жисмоний шахслар билан шартнома ва контрактлар тузиш.

7. Дорихонада таъминотчидан дори воситаларини, тиббиёт ашёларини таъминотчи билан келишилган шартнома нархида қабул қилиб, аҳолига эркин келишилган, белгиланган устама нарх қўйиб (агар шартномада бошқа нарх белгиланмаса) сотади ва хизмат кўрсатади.

8. Савдодаги дори воситаларининг ва тиббиёт ашёларининг сифатига дорихона эгаси жавоб беради.

9. Дорихоналарда тайёрлаб сотиладиган ва тайёр олинган дорилар сифатининг назорати давлат дори-дармон акциядорлик жамиятининг марказий ёки ҳудудий назорат таҳлил лабораториялари тарафидан ўтказилади.

10. Дорихонанинг фойдаси қуйидагилардан ташкил топади: дориларни, бошқа ман этилмаган товарларни сотиш ва хизмат қилишдан; бюджетдаги

тиббий ташкилотлардан бепул дори бериш эвазига ўтказилган пул маблағларидир.

11. Тегишли солиқ ва мажбурий тўловлар чегирилгандан сўнг фойдани дорихона ўз ихтиёрига биноан сарфлайди.

12. Дорихона эгаси билан хизматчилар ўртасидаги меҳнат муносабати мавжуд қонунчиликка асосан тузиладиган шартнома ёки битимга асосланади.

13. Дорихона ўз фаолияти юзасидан ҳисоб олиб бориб тегишли ташкилотларга қонунчилик билан белгиланган тартибда бухгалтер ҳисоботини топширади.

14. Дорихона фаолияти Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига мувофиқ келишув шартномада белгиланган тартибда тўхтатилади.

15. Дорихонани тугатиш мавжуд қонунлар асосида амалга оширилади.

4.4. Акциядорлик дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.

Акциядорлик дорихоналари ўз фаолиятини Ўзбекистон Республикасининг қонун ҳужжатлари, ҳамда уларнинг фаолиятини бошқарувчи норматив ҳужжатларига амал қилган ҳолда олиб боради. дорихоналарнинг ўз меҳнат жамоалари, ҳиссадор, жамоа оилавий, хусусий дорихоналар акциядорлик дорихоналари иштирокчиси бўлиши мумкин. Акциядорлик дорихоналари ўз ишлаб чиқариш ҳўжалик ва савдо фаолиятини тўла ҳўжалик ҳисоби асосида амалга оширадилар.

Акциядор дорихоналарнинг асосий мақсади аҳолининг ва соғлиқни сақлаш муассасаларининг дори-дармон, ҳамда тиббий мақсаддаги буюмларга бўлган эҳтиёжини тўла қондиришдан иборатдир. Акциядорлик дорихоналар шартномада белгиланган бутун муддатда ишлаб чиқариш, ҳўжалик ва савдо фаолияти йўналишини ўзгартирмаслиги даркор.

Акциядорлик дорихоналарнинг асосий вазифалари: дорихона муассасаларини дори-дармон билан тўла таъминлаш; аҳолини ва Соғлиқни сақлаш муассасаларини тадбиркорликни ривожлантириш асосида дорилар билан таъминлаш даражасини ошириш.

Акциядорлик дорихоналарининг низомий жамғармаси давлат тасарруфидан чиқарилган дорихона мулкининг баҳоланадиган қиймати асосида белгиланади. Уни тузиш тўғрисидаги таъсис шартномаси низом таъсис ҳужжатлари бўлиб хизмат қилади. Таъсис ҳужжатларида ташкил қилинаётган юридик шахс, унинг мақсади ва фаолияти предмети, иштирокчилар таркиби номи ва манзилгоҳи, ҳар бир иштирокчига тегишли ҳисса (пай, акция) миқдори даромадни тақсимлаш ва зиёни қоплаш тартиби, бошқарув тузилмаси, мулк суммаси, уни сотиб олиш тартиби ва муддати тўғрисидаги маълумотлар акс эттирилади.

Акциядорлик жамияти ҳиссадорлар реестрини олиб боради, унда акциялар миқдори ва тури олинган вақти, акциядорнинг фамилияси, исми, отасининг исми олинган акциянинг номинал бўйича жами қиймати кўрсатилади. Давлатга тегишли акциялар бўйича дивидентлари башарти таъсис

хужжатларида, дори-дармон республикада дорихоналар бошқармалари учун белгилаб қўйилган ва амал қилиб турган тартибда сотилади.

Акциядорлик дорихоналар ходимлар ёллаш ва ишдан бўшатиш, иш кунли тартиби иш сменалилигини меҳнат тўғрисидаги қонунларга мувофиқ белгилайдилар. Акциядорлик дорихоналар давлат суғурта жамғармасига ҳамда пенсия фондига амалдаги қонунларда белгиланган тартибда ва миқдорда маблағ ажратишга мажбурдир.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг “фонд бозорини янада ривожлантириш ва давлат мулки асосида ташкил этилган акциядор жамиятларни қўллаб-қувватлаш чоралари тўғрисида”ги фармонида биноан қимматли қоғозлар муомаласи деганда қимматли қоғозларни тасарруф этиувчиларни алмашишга олиб келувчи, уларни олди-сотди ва бошқа харажатлари тушунилади.

4.5.Акция, унинг турлари.

Акция – акциядор жамиятни бошқаришда, жамиятнинг фойдасида ва жамият тугатилганда мулк қолдиғини тақсимлашда қатнашиш ҳуқуқини берувчи акциядор жамиятининг устав капитали (фонди)га қўшилган маблағни тасдиқловчи қимматли қоғоздир. Акция ҳаракат муддатига эга эмас ва у акциядор жамиятининг фаолияти давомида ҳаракатда бўлади.

Акция акциядорлик дорихона иштирокчиси эканлиги тўғрисида далолат беради ҳамда унинг фойдасидан ҳисса олишга имкон яратади.

Давлат корхоналари асосида ташкил қилинган очиқ типдаги акциядор жамиятларининг акцияларини рўйхатга олиш ва муомалага чиқариш тартибига биноан хужжат сифатида акция қуйидаги реквизитларга эга бўлиши керак: акциядор жамиятнинг номи ва жойлашган жойи, қимматли қоғознинг номи – “акция”, унинг тури (оддий ва имтиёзли), тартиб номери, чиқарилган сана, номинал қиймати, чиқариладиган акцияларнинг миқдори, рўйхатга оладиган орган томонидан берилган акциянинг коди, дивидентларни тўлаш муддати, акциядор жамияти бошқарувининг раиси ва бош бухгалтерининг имзолари, устав капиталининг ҳажми.

Сотиб олинган акциялар учун юридик ва жисмоний шахслар томонидан пул миллий ва хорижий валюталарда, шунингдек асосий воситалар, номоддий ва бошқа активларни қўшиш йўли билан тўланиши мумкин.

Шахсини белгилаш усулига қараб исми ёзилган ва кўрсатувчига берилган акцияларга бўлинади. исми ёзилган акцияларда мулкдорнинг махсус дафтарида рўйхатга олинади. Бу ўз навбатида кимда қанча ва қандай акциялар борлигини аниқлаш имкониятини беради.

Кўрсатувчига берилган акцияларда мулкдорнинг исми кўрсатилмайди, натижада жамият ўзининг пайчилари тўғрисида ахборотга эга бўлмайди. муомала нуқтаи назаридан кўрсатувчига берилган акция афзалроқдир.

Акция эгалари берилган ҳуқуқлар ҳажмига қараб акциялар оддий ва имтиёзлига бўлинади.

Оддий (овоз бериш ҳуқуқи билан) акциялар акциядор жамиятини бошқаришда қатнашиш, ҳисобот даври тугаганда акциядорлар мажлиси

томонидан аниқланадиган миқдорда дивидент олиш ва жамият фаолиятининг молиявий натижаларини аниқлаш ҳуқуқини беради (дивидент бу ҳар бир акцияга тўғри келадиган ва акциядорлар орасида тақсимланадиган фойданинг бир қисмидир).

Имтиёзли (овоз бериш ҳуқуқисиз) акциялар акциядор жамиятини бошқаришда қатнашиш ҳуқуқини бермайди, лекин корхона ўз фаолиятини фойда билан якунламаганда ҳам биринчи навбатда қатъий белгиланган миқдорда дивидент олиш ҳуқуқини беради. Бундай ҳолларда корхона резерв фондидаги маблағлардан фойдаланади.

Имтиёзли акцияларни чиқариш акциядор жамиятига ўз маблағларини жалб қилиш йўли билан устав капиталини кўпайтириш имкониятини беради.

4.6. Фармацевтик ходимларнинг лавозим номенклатураси

Дорихона фаолиятини бошқариш олий фармацевтика маълумоти ва етарли мутахассислик малакасига эга бўлган шахсларга рухсат этилади.

Дорихона штати 2 та гуруҳга бўлинади:

1. Маъмурий бошқарувчи ва хўжалик хизматчилар (мудир-фармацевт, мудир муовинлари, - фармацевт, бош бухгалтер, бухгалтер, ҳисобчи, иқтисодчи, бош кассир, кассир, хўжалик бўлими бошлиғи)

2. Фармацевт ва ёрдамчи ходимлар. (фармацевтлар ва уларнинг ёрдамчилари, фармацевтлар (провизорлар) – бўлим бошлиғи, бўлим бошлиғи муовинлари, фармацевт-ассисентлар, филиал сотувчиси, рецептсиз савдо бўлими бошлиғи, қадоқловчи, санитарка ювувчи, автомобиль хайдовчиси.

4.7. Дорихонадаги бўлимлар.

Дорихона ходимлари сони дорихона иш хажмига қараб белгиланади.

Дорихоналарда 4 та мустақил бўлим ташкил этилади.

1. Рецепттура бўлими.
2. Тайёр дорилар бўлими.
3. Рецептсиз савдо бўлими.
4. Заҳиралар бўлими

бу бўлимлардан ташқари яна бир қатор бўлимлар ташкил этилиши мумкин: фитобар, оптика, тижорат ва бошқалар.

4.8. Дорихона шахобчалари.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2002 йил 27 декабрдаги 576-сонли буйруғига асосан, қишлоқ аҳолисини, айниқса тоғли ўлка – худудида жойлашган қишлоқдагиларни дори воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида қишлоқ врачлик пунктида дорихона шахобчаларини очиш мақсадга мувофиқдир.

Дорихона шахобчасининг асосий вазифаси аҳолига тайёр дори воситалари, санитария – гигиена ва беморлар парваришида қўлланиладиган буюмлар, доривор гиёҳлар, боғлов материаллари ва бошқа тиббиёт буюмларини сотишдан иборатдир.

Қишлоқ врачлик пунктидаги дорихона шахобчаси фармацевтик фаолият юритиш учун лицензия берувчи ваколатли орган ва тармоқни дори воситалари билан таъминловчи дорихона ўртасида тузиладиган лицензия шартномаси асосида ташкил қилинади.

Қишлоқ врачлик пунктидаги дорихона шахобчалари ташкил қилиниши ҳудудий соғлиқни сақлаш бўлимлари зиммасига юклатилади.

Дорихона шахобчасининг ташкил қилиниши ва унинг иш тартиби қуйидагилар билан белгиланади:

- дорихона шахобчаси учун (бошқа ёрдамчи хоналар қишлоқ врачлик пунктининг таркибида борлигини ҳисобга олган ҳолда) 2-3 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган қишлоқ врачлик пунктларида майдон 6 кв. метрдан 4-5 минг аҳолига хизмат кўрсатадиган қишлоқ врачлик пунктида майдони 8 кв метрдан кам бўлмаган тайёр дори воситаларини сотиш хонаси ажратилади.
- дорихона шахобчаси ўз фаолиятини юритиш учун керакли жихозлар (шкаф, витрина, стеллаж, музлатгич, стол, стул ва ҳ.к.) билан жихозланиши ҳамда тегишли қўлланма ва буйруқлар билан таъминланиши лозим;
- дорихона шахобчасининг мудир лавозимига қишлоқ врачлик пункти ходимлари таркибидаги ўрта тиббиёт маълумотли шахс (ўриндошлик асосида) ёки шахобчани таъминловчи хўжалик ҳисобидаги дорихона ходими тайинланиши мумкин;
- дорихона шахобчасининг мудир ҳудудий соғлиқни сақлашнинг бўлими ҳамда дорихона шахобчасининг дори воситалари ва тиббиёт буюмлари билан таъминловчи хўжалик ҳисобидаги дорихона ўртасидаги келишувга мувофиқ буйруқ асосида тайинланади;
- дорихона шахобчасининг мудир қишлоқ врачлик пункти ходимларидан тайинланса, туман соғлиқни сақлаш бўлимининг кафолат хатига биноан дорихона шахобчасининг мудир ва таъминловчи дорихона мудир ўртасида моддий жавобгарлик тўғрисидаги шартнома тузилади. бу ҳолда дорихона шахобчасини тайёр дори воситалари, боғлов материаллари ва бошқа тиббиёт буюмлари билан дорихона томонидан таъминланиши туман соғлиқни сақлаш бўлими билан тузилган шартнома асосида амалга оширилади;
- дорихона шахобчасининг мудир унга берилган барча товар – моддий бойликларга тўлиқ моддий жавобгар ҳисобланади, ҳамда, белгиланган тартибда ва муддатда дорихонага ойлик топширади.

Дорихона шахобчаси ўзининг асосий вазифаларини бажаришда қуйидагиларга амал қилиши лозим:

- аҳолига сифати кафолатланган ва Ўзбекистон Республикасида тиббиёт амалиётида қўллашга рухсат этилган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сотиш;
- Ўзбекистон Республикасининг “Дори воситалари фармацевтика фаолияти тўғрисида”ги, “Истеъмолчиларнинг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш

тўғрисида”ги қонунларига ва бошқа амалдаги меъёрий ҳужжатлар билан белгиланган қоидаларга риоя қилиш.

Назорат саволлари

1. Фармацевтик фаолият ҳақида тушунча.
2. Дорихонанинг вазифалари.
3. Хусусий дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
4. Акциядорлик дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
5. Акция, унинг турлари.
6. Фармацевтик ходимларнинг лавозим номенклатураси
7. Дорихонадаги бўлимлар.
8. Дорихона шахобчалари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. ЎзР ССВнинг 2004 йил 30.06 даги 304 сонли буйруғи “Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар. Асосий ҳолатлар” тармоқ стандартини тасдиқлаш ҳақида.
2. ЎзР ССВнинг 2007 йил 17.09даги 412 сонли “Шифохоналар, клиникалар ва диспансерлар ҳудудида хусусий дорихоналар фаолиятини тақиқлаш тўғрисида”ги буйруғи.
3. СанПиН №0243-07 Санитарные правила и нормы устройства аптек и их филиалов по реализации готовых лекарственных средств и изделий медицинского назначения. Ташкент 2008 год
4. ЎзР Ссвнинг 27 декабр 2002 йилдаги “Қишлоқ врачлик пунктида дорихона шахобчасини ташкил қилиш тўғрисида”ги 576- сонли буйруғи.
5. Санитарные правила и нормы устройства, оборудования и эксплуатации складских помещений хранения лекарственных средств и изделий медицинского назначения. СанПиН РУз № 0319-15, Ташкент 2014

5-мавзу: ДОРИ ВОСИТАЛАРИ РЕЦЕПТСИЗ САВДОСИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Режа:

1. Отс — воситалар тизими, рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар.
2. Дори воситаларини рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти фармацевтик васийлик, штрих кодлаш тизими

Таянч иборалар: *ОТС, АТС туркумланиш тизими, васийлик.*

5.1. Отс — воситалар тизими. Рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар

- Отс воситалар.
- шифокор рецептсиз сотиладиган дори воситалар гуруҳидир. Буюк Британияда бундай дорилар икки категорияга бўлинади — фақат дорихона орқали сотиладиган ва умумий савдо тармоғи орқали сотиладиганлар гуруҳи.
- Рецептсиз сотиладиган воситалар бозори 1970- йилларда АҚШ, Буюк Британия ва бошқа ғарбий Европа давлатларида фаол ривожлана бошлаган эди. Отс воситалар бозорини вужудга келишининг қуйидаги асосий сабабларини айтиб ўтиш лозим:
- — умумтерапевтик тажрибада ишлатиладиган воситаларни чиқарилиш шакллари ва ассортиментларини кенгайтиши (гиёҳванд бўлмаган аналгетиклар, яллиғланишга қарши
- ностероид воситалар, витаминлар ва бошқалар);
- — тиббий хизматларни, шифокорга ташрифни қимматлаштириши, диагностика, рецептларни ёзиб
- беришга тўловлар ва бошқалар;
- — ижтимоий умумтаълим даражасини ўсиши ва аҳолининг бандлигини ҳамда шахсий соғлиққа бўлган масъулиятни ошиши.
- турли давлатларда рецептсиз сотиладиган дориларга талаблар турлича, аммо улар орасида қуйидаги фармакотерапевтик, маълумот, иқтисодий ва информацион талабларни ажратиш мумкин

Отс воситаларга умумий талаблар.

1. фармакотерапевтик
2. маълумот.
3. иқтисодий.
4. информацион.

5.2.Дори воситаларини рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти, фармацевтик васийлик, штрих кодлаш тизими

Рецептсиз дориларни бериш (дунё бўйича атама қабул қилинган (Over the counter drugs) дорихона асосини ташкил этади. Тиббий буюмлар ҳам дорихона ассортиментида муҳим ўрин тутати: боғлов материаллари, касалларни парвариш қилишда ишлатиладиган буюмлар, парафармацевтик воситалар, минерал сувлар, кўзойнакли оптика буюмлари

- Ўзбекистон Республикасида рўйхатдан ўтган ва дорихоналардан шифокор рецептсиз бериладиган дори воситаларига ушбу рўйхатга киритилган дори воситаларнинг худди шу таркибдаги таъсир қилувчи моддалари ва дори шаклига, дозасига эга бўлган дори воситалари ҳам қиради.
- Шифокор рецептсиз бериладиган дори воситаларининг барча инъекцион дори шакллари рецепт бўйича берилади.
- Дори воситаларининг ўрамлари, қўллаш бўйича йўриқномалари, илова-варақаларида кўрсатилган бериш тартибидан қатъий назар, дори воситаларини беришда ушбу рўйхатга амал қилиниши керак!
- Отс — воситалар статуси, одатда, қайд этиш гувоҳномаси (сертификати) берилаётганда тўла ҳуқуқли миллий ташкилотлар томондан белгиланади. у ёки бу воситани қўллашда янги қўшимча маълумотлар пайдо бўлганда бу статус қайта кўриб чиқилади.
- Отс — воситаларининг бозори қуйидаги кўринишда олиб берилади.
- Отс — воситаларининг бозор тизимида истеъмолчига алоҳида эътибор берилади. Рецептсиз сотиладиган дори воситалари муомаласи қуйидагиларга асосланиб бўлиниди:
 - — шахсий сабаблар ва афзалликларга кўра;
 - — фармацевт маслаҳатларига кўра;
 - — яқинлар, дўстлар маслаҳатларига кўра;

- — оммавий ахборот воситалари ва рекламага кўра;
- — восита баҳосига кўра;
- — ўров материалларининг сифатли безалганлигига кўра ва бошқалар.
- Шифокор рецептсиз бериладиган дори воситалари дорихона чакана савдосининг асоси ҳисобланади. масалан, Рецептсиз сотиладиган дори ва бошқа маҳсулотлар дорихона айланмасининг 50—60%ини ташкил этади. Бошқа давлатлар каби Ўзбекистон Республикасида кейинги йилларда рецептсиз дори воситаларини сотиш хажми тобора ортиб бормоқда. Бунга қуйидаги омиллар таъсир қилмоқда:
 - — дори воситаларининг ассортименти ортиб бориши;
 - — аҳолининг билим даражаси ва савиясини ўсиши;
 - — узини ва оила аъзоларининг соғлиғига эътиборли булиш;
 - — соғлом турмуш тарзига интилиш.
- Фармацевтик васийлик – аҳоли касаллигининг олдини олиш ва соғлиғини таъминлаш бўйича фармацевт ва шифокорни фаол ишга жалб қилиш.
- Оптимал дори шакллари ва воситаларининг истеъмол йўллари танлаш;
- турли дори воситаларини бир вақтда ишлатиш қоидаларини тушунтириш;
- дори воситаси ва озиқ овқатни ўзаро таъсирини тушунтириш;
- Рецептсиз сотиладиган дори воситалари мавжуд бўлмаганда ўхшаш дорилар билан алмаштириш
- Штрихли кодлаш – товарнинг нархи, сақлаш муддати ва бошқа зарур маълумотларни олишда ҳамда савдони автоматлаштирилган тизимларида қўлланилади. дори воситаси ҳақидаги маълумот ва сақлаш учун электрон ҳолатда код қўйилади. берилган код бўйича зарур параметр (нарх, сони, етказиб берувчи, қадоқлаш тури, сақлаш муддати ва бошқа) лар ҳақида керакли маълумот олинади. Одатда, бу кодлар махсус қоидалар бўйича дори ишлаб чиқарувчи томонидан рўйхатга олинади. бу қоидалар маҳсулотларни товарли номерлашни Халқаро ассотсиатсияси томонидан тасдиқланган.
- ишлаб чиқарувчи фирмалардан ташқари айрим ҳолларда товарларни штрих кодлар билан дистрибьютерлар, дорихоналар ҳам маркалайди.
- дорихоналар фаолиятида штрихли кодлаш тизимини жорий этилиши дори воситалари ва тиббий буюмларни қалбакилаштириш ҳолларининг олдини олишда муҳим аҳамият касб этади.
- Фармацевтика маҳсулотларини маркалаш
- Фармацевтика маҳсулотларини маркалаш қоидаларини Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизимидаги ваколатли органи дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси белгилайди. у ҳар бир воситада барча зарур маълумотлар бўлган аннотатсия — қўшимча қилинадиган варақа бўлишини белгилайди. Бу маълумот устки ёрликда берилса, бундай ҳолда аннотатсия зарур эмас. Аннотация истеъмолчи учун тушунарли тилда воситани қисқача характеристикаси асосида тузилади. у қуйидаги маълумотларга эга бўлиши керак:
 - воситанинг савдо ва халқаро номи;

- ишлаб чиқарувчи фирма номи;
- таркиби, ишлаб чиқариш шакли, дори воситаси дозаси (ёрдамчи моддаларнинг номи ҳам ёзилади);
- қўллаш бўйича кўрсатмалар;
- қўллаш усули, дозаси;
- тўғри келмаслик шартлари;
- қўллашда огоҳ бўлишлик;
- овқат, спиртли ичимликлар ва бошқа дорилар билан ўзаро таъсири;
- дозаси ошиб кетганда, бажарилиши лозим бўлган ҳаракатлар;
- воситани сақлаш қоидаси ва унинг яроқсизлигини аниқлаш.
- Иккиламчи ўрамда у йўқ бўлса, бирламчи ўрамда қуйидагилар аниқ ва равшан ёзилган бўлиши керак:
- воситанинг савдо ва халқаро номи;
- таркиби, дозаси, фаол ингредиентлар ва ёрдамчи моддалар бўйича маълумот билан воситанинг чиқарилиш шакли;
- қўллаш усули;
- махсус кўрсаткичлари;
- қўллаш муддати (ой, йил);
- махсус сақлаш шароитлари;
- дори воситасини савдо лицензияси эгаси, манзили ва номи;
- савдо лицензия номери;
- дори воситасини ишлаб чиқариш серияси, номери.
- бунда Отс воситалари учун ишлатиш кўрсатмалари ҳам бўлиши керак

Назорат саволлари

1. Отс — воситалар тизими
2. Рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар.
3. Дори воситаларини Рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти
4. Фармацевтик васийлик
5. Штрих кодлаш тизими

Фойдаланилган адабиётлар

- 1.Е.Р.Тошмухамедов, Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221-бет
- 3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги “Шифокор Рецептсиз сотиладиган дори воситаларининг рўйхатини тасдиқлаш ҳақида” ги буйруғи 2015 йил 5-май 27-сон

6-мавзу: ДОРИХОНАДА РЕЦЕПТУРА БЎЛИМИ ИШНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Режа:

1. Рецепттура бўлимининг асосий вазифалари.
2. Фармацевт – технологнинг вазифалари.
3. Рецепт функциялари.

Таянч иборалар: *Рецепт, фармацевт-технолог, рецепт функциялари.*

6.1. Рецепттура бўлимининг асосий вазифалари.

Рецептура бўлимининг асосий вазифалари:

- ДПМ (даволаш-профилактика муассасаси)дан келган талабномалар ва аҳолидан келган индивидуал рецептларни қабул қилиш;
- ДПМдан келган талабномалар ва аҳолидан келган рецептлар асосида дори воситаларини тайёрлаш;
- тайёрланган дори воситалари сифатини назорат қилиш;
- ДПМ талабномалари ва аҳолидан келган рецептлар асосида тайёрланган дори воситаларини расмийлаштириш ва беморларга бериш.

Рецептура бўлимининг энг масъулиятли ишларидан бир рецептларни тўғри қабул қилиб олишдир. шунга кўра рецепт қабул қилаётган фармацевт – технолог рецептнинг тиббиёт ходимлари томонидан тўғри расмийлаштирилганлигига яъни рецепт ёзиш қоидаларидаги барча зарурий маълумотларни келтирилганига, ёзилган дори воситаларининг дозалари, ўзаро мос келиши ва беморнинг ёшига бутун диққатини жалб этиши шарт.

Рецепт қабул қилувчи фармацевт – технолог хонасида тумбали стол, шкаф, тайёр дорилар учун вертушка, таркибида “А” рўйхатдаги дорилар учун шкаф, совутгичлар бўлади. рецепт қабул қилувчи фармацевт – технолог столида ҳисоблаш машинаси, муҳрлар тўплами хужжатлар, преysкурant, давлат фармакопeясининг энг сўнгги нашри, 1 мартали ва суткали дозалар жадвали, моддаларнинг эрувчанлик жадвали, дори воситаларининг номутаносиблик жадвали, буйруқлар, дори воситаларини синонимлари рўйхати, нотўғри ёзилган рецептларни қайд қилиш журнали бўлади.

Ҳар бир предметни доимий турадиган жойи бўлиши, тез-тез ишлатиладиган предметлар қўл остида жойлашган бўлиши керак.

6.2. Фармацевт – технологнинг вазифалари

рецепт қабул қилувчи фармацевт – технологнинг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- рецептларни, талабномаларни қабул қилиш;
- рецептлар тўғри расмийлаштирилганлигини текшириш;
- рецепт ингредиентларининг мутаносиблигини текшириш;
- бемор ёшига аҳамият бериш;
- ёзилган дозаларни текшириш;
- дори воситаси нархини аниқлаш;

- тегишли хужжатларни расмийлаштириш;
- келган рецептларни ҳисобини олиб, тайёрлаш учун ассистентлар хонасига бериш;
- рецептларни врачлар томонидан тўғри ёзилганлигини текшириш;
- ДПМ раҳбарлари билан боғланиб туриш;
- дорихонага келган рецептларда дорихонада мавжуд бўлмаган дори воситаларини қайд қилиб бориш ва дорихона мудирини ёки муовинларига шу ҳақида ахборот бериш.

6.3. Рецепт функциялари.

Рецепт функциялари:

1. Тиббиёт-тиббиёт нуқтаи назаридан рецепт беморнинг индивидуал хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда доза ва таркиби шифокор томонидан белгиланган дори воситаларини сотиб олиш ва қўллаш учун ишлатиладиган асосий хужжат .
2. Юридик-юридик хужжат бўлиб ёзилиш санаси кўрсатилади, бемор ва шифокор фамилияси, дорининг фармакологик хусусиятларини ҳисобга олган ҳолда рецепт бланкаси ишлатилади. Бунда рецепт ёзадиган ва улар бўйича дори тайёрлайдиган шахслар юридик жавобгарликка эга.
3. Технологик-технологик нуқтаи назардан рецепт фармацевтга дори тайёрлашда кўрсатма ва асос бўлиб хизмат қилади.
4. Иқтисодий-иқтисодий хужжат бўлиб дори ва ёрдамчи моддаларни сарфлаш учун, тариф ҳамда нархни аниқлаш учун хужжат ҳисобланади.
5. Ижтимоий-турли ижтимоий –иқтисодий имтиёз мақомига эга инсонларга малакали дори воситалар ёрдам кўрсатиш учун кафолат беради.

Назорат саволлари

1. Рецепттура бўлимининг асосий вазифалари.
2. Фармацевт – технологнинг вазифалари.
3. Рецепт функциялари.

Фойдаланилган адабиётлар

2. Ўз Р ССВнинг 2010-йил 18-июндаги 191-сонли буйруғи “ДПМ ларда дори воситаларини тайинлаш ҳамда беморнинг дори воситаларини қабул қилиш, сақлаш ва қўллаш тартиби, шунингдек дорихона муассасалари томонидан аҳолига дори воситаларини Рецепт асосида бериш тўғрисидаги низом”
3. ЎзР ССВнинг 26 март 2010-йилдаги 95-сонли “Қўллаш учун яроқсиз дори воситалари ва тиббий буюмларни йўқ қилиш тартиби тўғрисидаги йўриқномани тасдиқлаш ҳақида”
7. ЎзР ССВнинг 2009 йил 20 майдаги 157-сонли буйруғи
“Фармацевт кадрлар лавозим номенклатураси ва лавозим низомларини тасдиқлаш тўғрисида”

8. ЎзР ССВнинг 2009 йил 1 июндаги 162-сонли буйруғи

“ЎзРдаги Фармацевт кадрлар малакасини оширишни такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида”

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013-йил 22 июлдаги “Шахсларнинг айрим тоифаларини имтиёзли асосда доривоситалари билан таъминлаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги №204 сонли қарори

7-мавзу: ДОРИХОНАЛАРДА РЕЦЕПТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ РЕЦЕПТЛАРНИ ТАКСИРОВКА ҚИЛИШ

Режа:

1. Рецепт ва унинг бланкалари.
2. Рецепт ёзишда тиббиёт ходимлари томонидан йўл қўйиладиган хатоликлар.

Таянч иборалар: *рецепт бланкалари, тиббий, юридик, ижтимоий, иқтисодий, технологик хатоликлар*

7.1. Рецепт ва унинг бланкалари.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 18 июн 2010 йилда чиққан 191-сонли буйруғига асосан рецепт бланкалари 3 хил бўлади:

1. Болалар ва катталар учун тўлиқ нархдаги дори воситасини олиш учун ёзиладиган 1-шакл.
2. Бепул дори воситалари ва гангитувчи хусусиятига эга бўлган дори воситалари учун ёзиладиган 2-шакл.
3. Пушти рангли фақат наркотик дори воситалари ёзиш учун тавсия этиладиган 3-шакл.

рецепт бланкаси қуйидаги реквизитларга эга бўлиши шарт:

- Даволаш-профилактика муассасаси коди босмахона усули билан босилади ёки штамп қўйилади;
- Якка тартибдаги меҳнат фаолияти билан шуғулланадиган шифокорларнинг рецептларини тепа қисмининг ўнг томонига босмахона усули билан уларнинг манзили, лицензиясининг тартиб рақами, берилган санаси, амал қилиш муддати ва лицензия берган ташкилотнинг номи босилади ёки штамп қўйилади;
- Рецептда дори воситасининг номи лотин тилида, аниқ, равшан қилиб, сиёҳда ёки шарикли ручка билан ёзилади, тузатишлар киритиш тақиқланади;
- Битта рецептура бланкида иккитадан ортиқ бўлмаган оддий дори воситалари ёзилади;
- Этил спирти таркибида захарли моддалар ҳамда миқдорий ҳисобда турувчи психотроп дори воситалари ва прекурсорлар бўлган дори-дармонлар алоҳида рецепт бланкасида ёзилади ва рецепт бланкаси қўшимча даволаш-профилактика муассасасининг “рецептлар учун” муҳри билан тасдиқланади;
- белгиларни фақат қоидаларда белгилангангандек қисқартириб ёзишга рухсат берилади холос;
- қаттиқ ва сочилувчи моддалар – граммлар (0,001; 0,5; 1,0) суюқликлари – миллилитр, грамм ва томчилар ҳисобида кўрсатилади;
- “ичилади”, “ишлатилиши маълум” ва ҳоказо деган умумий кўрсатмалар билан чекланиш тақиқланади;
- беморларнинг фамилияси, исми-шарифи, ёши, шифокорнинг фамилияси, исми-шарифи кўрсатилади;

- шифокорнинг имзоси унинг шахсий муҳри билан тасдиқланган бўлиши лозим;
- “каттага”, “болага” деб кўрсатилган белгилардан кераксизлиги ўчирилади.

Биринчи шаклдаги рецепт бланкасига қуйидаги дори воситалари ёзилади:

- захарли дори воситалари ва уларнинг препаратлари;
- ухлатувчи дори воситалари;
- нейролептик, антидепрессив препаратлар;
- стероид гормонлар;
- транквилизаторлар;
- астмага қарши воситалар;
- 8-оксихинолин ҳосилалари;
- заманиха настойкаси;
- этил спирти сақлаган дори воситалари;
- кучли таъсир этувчи моддалар;
- антибиотиклар
- сульфаниламид препаратлар.

Иккинчи шаклдаги рецепт бланкасига гангитувчи хусусиятга эга бўлган дори воситаларидан ташқари қуйида берилган касалликлар билан оғриган беморлар ва шахслар (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2 декабр 1997 йилда тасдиқланган 532-сонли қарорига асосан)га бепул бериладиган дори воситалари ёзилади. агар шу шахс истиқомат қиладиган туман соғлиқни сақлаш бўлими (райздрав) билан дорихона шартнома тузган бўлсагина бу дори воситалари бепул тарзда берилади.

1. сил касаллиги.
2. мохов касаллиги (лепра).
3. онкологик касалликлар.
4. спид (оитс – орттирилган иммунотанқислиги синдроми).
5. эндокринологик касалликлар.
6. руҳий касалликлар.
7. ясама юрак қопқокчаларини қўйиш операциясини ўтказилгандан кейин ва аъзоларини кўчириб қўйган беморлар.
8. ҳеч кими йўқ муҳтожлар.
9. 1941-1945 йилдаги уруш қатнашчилари, ногиронлари ҳамда имтиёз томонидан уларга тенглаштирилганлар.
10. 1941-1945 йилдаги меҳнат фронти қатнашчилари.
11. чернобыль азс фалокати оқибатларини тугатишда қатнашиб ногирон бўлганлар.
12. байналминал ҳарбий хизматчилари.
13. ядро полигонларида ва бошқа нурланиш ядро объектларида ҳарбий хизматни ўтаган нафақа ёшидаги шахслар.

Учинчи шаклдаги рецепт бланкасига фақат наркотик дори воситаларини ёзиш тавсия этилган.

7.2. Рецепт ёзишда тиббиёт ходимлари томонидан йўл қўйиладиган хатоликлар.

Рецепт ёзишда тиббиёт ходимлари томонидан йўл қўйиладиган хатоликларни куйидагича гуруҳлаш мумкин:

1. рецепт таркибидаги моддаларнинг номини ёзишдаги хатолик (лотин тилида, қисқартиришлар, тушунарсиз ёзувлар).
2. дозасидаги хатоликлар (дозаларнинг ноаниқлиги, фоиз кўрсаткичини тушунарсиз ёзилгани).
3. тавсия қилишдаги хатолик (нотўғри тавсия килинган)
4. расмийлаштиришдаги хатолик (нотўғри расмийлаштирилган).

бундай рецептларга “рецепт ўз кучини йўқотган” деб муҳр босилади ва махсус журналда кайд қилинади.

Назорат саволлари

1. Рецепт ва унинг бланкалари.
2. Рецепт ёзишда тиббиёт ходимлари томонидан йўл қўйиладиган хатоликлар.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2 декабр 1997 йилда тасдиқланган 532-сонли қарори
2. Ўз Р Ссв нинг 2010-йил 18-июндаги 191-сонли буйруғи “ДПМ ларда дори воситаларини тайинлаш ҳамда беморнинг дори воситаларини қабул қилиш,

сақлаш ва қўллаш тартиби, шунингдек дорихона муассасалари томонидан аҳолига дори воситаларини Рецепт асосида бериш тўғрисидаги низом ”

3. ЎзР Ссвнинг 26 март 2010-йилдаги 95-сонли “Қўллаш учун яроқсиз дори воситалари ва тиббий буюмларни йўқ қилиш тартиби тўғрисидаги йўриқномани тасдиқлаш ҳақида”

4. ЎзР Ссв нинг 2007 йил 22 ноябр 519 сонли буйруғи.

“Имтиёзга эга шахсларни амбулатория шароитида даволашда шифокор Рецепти бўйича дорихоналардан бепул бериладиган дори воситалари рўйхати”ни тасдиқлаш тўғрисида.

5. ЎзР ВМ нинг 2009 йил 8 январдаги “ЎзР да гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни муомаласи билан боғлиқ фаолияти учун хисоботлар юритиш тартиби тўғрисидаги низомни тасдиқлаш ҳақида”ги 6-сон қарорини амалга ошириш бўйича чора тадбирлар тўғрисида”

6. ЎзР Ссв нинг 2008 йил 30 январдаги 36 сонли буйруғи “Дори воситаларининг ножўя таъсирларини қайд этиш ва мониторинги бўйича низомни тасдиқлаш тўғрисида”

7. ЎзР Ссвнинг 2009 йил 20 майдаги 157-сонли буйруғи

“Фармацевт кадрлар лавозим номенклатураси ва лавозим низомларини тасдиқлаш тўғрисида”

8. ЎзР Ссвнинг 2009 йил 1 июндаги 162-сонли буйруғи

“ЎзРдаги Фармацевт кадрлар малакасини оширишни такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида”

9. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013-йил 22 июлдаги “Шахсларнинг айрим тоифаларини имтиёзли асосда дори воситалари билан таъминлаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги №204 сонли қарори

8-мавзу: ДОРИХОНАДА РЕЦЕПТЛАРНИ ЭКСПЕРТИЗА ҚИЛИШ ВА ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ БЕРИШ

Режа:

1. Рецептларнинг ўз таъсир кучини сақлаш муддатлари.
2. Гиёҳвандлик (наркотик) воситалари психотроп моддалар, прекурсорлар тўғрисидаги низом.
3. Дорихонада олиб қолинadиган Рецептларнинг сақланиш муддатлари.
4. Рецептни таксировка ва экспертиза қилиш.
5. Сигнатура ҳақида тушунча.

Таяч иборалар: *таксировка, сигнатура, экспертиза, гиёҳвандлик, психотроп моддалар, прекурсорлар.*

8.1. Рецептларнинг ўз таъсир кучини сақлаш муддатлари.

Дорихонада рецептлар ўз таъсир кучини сақлаш муддатига эга бўлади.

Наркотик дори воситалари ёзилган рецептлар 7 кун давомида ўз кучини сақлайди.

Захарли дори воситалари сақлаган рецептлар ҳам 10 кун.

Қолганлари эса 1 ойгача ўз кучини сақлайди.

Тайёр ва якка тартибда тайёрланadиган дори воситаларига ёзилган рецептлар сурункали касаллик билан оғриган беморлар учун бир йил мобайнида ўз кучини сақлаш муддатига эга. қуйидагилар бундан мустасно:

- миқдорий ҳисобда турувчи дори воситалари;
 - анаболик активликка эга бўлган дори воситалари;
 - бепул рецепт билан бериладиган дори воситалари;
- якка тартибда тайёрланadиган спирт сақловчи дори воситалари

8.2. Гиёҳвандлик (наркотик) воситалари психотроп моддалар, прекурсорлар тўғрисидаги низом.

Гиёҳвандлик (наркотик) воситалари гиёҳвандлик воситалари рўйхатига киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган, келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар, таркибида гиёҳвандлик моддаси бўлган препаратлар ва ўсимликлар.

Психотроп моддалар-психотроп моддалар рўйхатига киритилган ва ўзбекистон республикасида назоратга олинadиган, келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар.

Прекурсорлар-прекурсорлар рўйхатига киритилган ва ўзбекистон республикасида назоратга олинadиган, гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тайёрлаш учун фойдаланиладиган моддалар.

Гиёҳвандлик (наркотик) ва захарли дори воситаларини ёзиб боришнинг ўзига хос қоидалари мавжуд. гиёҳвандлик (наркотик) дори воситаси ёзилган махсус пушти рангдаги рецепт босма қоғозда даволаш профилактика муассасасининг тўртбурчак муҳри, думалоқ муҳр, врачнинг имзоси ва шахсий муҳри бўлиши шарт. битта пушти рецепт босма қоғозига фақат битта наркотик

воситаси ёзилиши мумкин. амбулатор равишда даволанадиган беморлар учун наркозда ишлатиладиган препаратларни рецепт босма қоғозда ёзиш қатъян ман этилади. ўрта маълумотли тиббиёт ходими наркотик воситаларига рецепт ёзиш ҳуқуқидан маҳрум.

Психотроп моддалар учун ёзиладиган рецептура бланкаларида даволаш муассасасининг муҳри ва штампи, тиббиёт ходимининг шахсий муҳри ва имзоси бўлиши шарт.

Битта рецептура бланкасига фақат битта психотроп модда ёзиш рухсат этилади. дори воситалари учун рецепт ёзишда уларнинг таркибига кирган психотроп, заҳарли модда рецептнинг бошида қолган ингредиентлар эса ундан кейин ёзилиши шарт. психотроп моддалар сақлаган рецептлар дорихонада 1 ой мобайнида ҳақиқий ҳисобланади.

Дорихоналарда прекурсорлар уларнинг кимёвий-физикавий хоссаларини ҳисобга олган ҳолда сақланиши шарт. уларга қуйидагилар киради: сирка кислотасининг ангидриди, ацетон, этил эфири, сульфат ва хлорид кислоталари, толуол. дорихоналарда улар метал шкафларда сақланиши шарт.

Дорихоналарда рецептсиз ҳолда қуйидаги прекурсорлар маълум миқдорда берилади: калий перманганат 5 граммгача, хлорид кислотасининг 1-6 % ли эритмаси 250 мл. гача берилиши рухсат этилган.

Тиббиётда ва илмий мақсадларда ишлатиладиган гиёҳвандлик (наркотик) дори воситаларининг ишлатиш меъёрлари (1000 та аҳоли учун граммларда).

1.	морфин гидрохлорид	- 0,3
2.	промедол	- 5,0
3.	омнопон	- 0,3
4.	кокаин	- 0,2
5.	эстоцин гидрохлорид	- 0,3
6.	кодеин	- 70,3
7.	опий	- 833,3
8.	фентанил	- 0,006

8.3. Дорихонада олиб қолинадиган Рецептларнинг сақланиш муддатлари.

Дорихонада олиб қолинадиган рецептларнинг сақланиш муддати белгиланган. бепул тарзда берилган дорилар учун ёзилган рецептлар дорихонада 3 йил, наркотик дорилар учун ёзилган махсус пушти рангдаги рецепт босма қоғози 5 йил, заҳарли ҳамда этил спирти сақловчи, бангидевона таъсирига эга бўлган препаратлар, анабалик дори воситалари учун ёзилган рецептлар бир йил давомида бошқа рецептлар бир ой муддатида сақланади.

8.4. Рецептни таксировка ва экспертиза қилиш.

Рецептни таксировка қилиш – бу рецепт таркибидаги ингредиентларнинг ҳар бири нархини ҳисоблаш ҳамда қуйидаги жадвалга мувофиқ равишда ҳақ олиш демакдир. Рецептни экспертиза қилиш – бу рецептни қабул

қилаётганда текшириш, дозасига аҳамият бериш, тайёрлаш, сақлаш ва бошқа жараёнларни ҳар томонлама назорат қилиш.

8.5. Сигнатура ҳақида тушунча.

Таркибида заҳарли, наркотик моддалар ва этил спирти бўлган экстемпорал усулда тайёрланган дори воситалари беришда беморларга рецепт ўрнига юқори қисмида сариқ йўли ва унда қора шрифтдаги “сигнатура” деган ёзуви бўлган қоғоз берилади.

Назорат саволлари

1. Рецептларнинг ўз таъсир кучини сақлаш муддатлари.
2. Гиёҳвандлик (наркотик) воситалари психотроп моддалар, прекурсорлар тўғрисидаги низом.
3. Дорихонада олиб қолинadиган Рецептларнинг сақланиш муддатлари.
4. Рецептни таксировка ва экспертиза қилиш.
5. Сигнатура ҳақида тушунча.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўз Р ССВнинг 2010-йил 18-июндаги 191-сонли буйруғи “ДПМ ларда дори воситаларини тайинлаш ҳамда беморнинг дори воситаларини қабул қилиш, сақлаш ва қўллаш тартиби, шунингдек дорихона муассасалари томонидан аҳолига дори воситаларини Рецепт асосида бериш тўғрисидаги низом”
2. ЎзР ССВнинг 2009 йил 20 майдаги 157-сонли буйруғи “Фармацевт кадрлар лавозим номенклатураси ва лавозим низомларини тасдиқлаш тўғрисида”
3. ЎзР ССВнинг 2009 йил 1 июндаги 162-сонли буйруғи “ЎзРдаги Фармацевт кадрлар малакасини оширишни такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисида”
4. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2013-йил 22 июл шахсларнинг айрим тоифаларини имтиёзли асосда дори воситалари билан таъминлаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги №204 сонли қарори

9-мавзу: ДОРИХОНА ШАРОИТИДА ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШ

Режа:

1. Дорихонанинг асосий вазифалари.
2. Дорихоналарнинг хоналари
3. Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар.
4. Сан-Пин ҳақида тушунча.
5. Асептик блок, асептик хона ва асептик столлари.
6. Дори воситаларининг ташқи безаги.

Таянч иборалари: *моддий техника базаси, Сан-Пин, асептик блок, асептик хона*

9.1 Дорихонанинг асосий вазифалари.

Маълумки, дорихоналарнинг асосий вазифалари - дориларни сифатли тайёрлаш; -аҳолини, даволаш профилактика муассасаларини, поликлиника ва амбулаторияларни дори воситалари билан таъминлаш, аҳолини кундалик дори-воситаларга бўлган эҳтиёжини қондириш. аҳолини ва турли даволаш профилактика муассасаларини сифатли дори воситалари билан таъминлаш кўп жиҳатдан дори-воситани тайёрлайдиган шахсларнинг санитария нуқтаи назардан уларнинг савиясига, махсус тартиб қоида ва қонунлар тўла-тўқис бажарилишига кўп жиҳатдан боғлиқдир.

9.2 Дорихоналарнинг хоналари

Дорихоналарнинг қурилишини ташкил этишда одатда уч гуруҳ хоналар бўлади:

1. ишлаб чиқариш хоналари:
дори харид қилиш учун келадиган шахсларни кутиш хонаси (савдо зали), рецептларни қабул қилиш бўлими, дори-воситаларни тайёрлаш – ассистентлар хонаси, дори воситаси тайёрлайдиган идишларни ювиш хонаси, дори-воситаларини сақлаш хоналари, стериллаш хонаси, фармацевт-аналитик хонаси, дориларни қадоқлаш хоналари.
2. Хизмат қилиш ва хўжалик ишлари учун хоналар, дорихона мудирининг хонаси, ходимларнинг кийим кийиш ва ечиниш хоналари, ҳожатхона ва ҳ.к.
3. Ёрдамчи хўжаликка оид хоналар – шиша идишлар сақланадиган хона, таралар, ёқилғи, ҳидли дори воситалари учун, дезинфекция моддалари учун хоналар, гараж ва бошқа хоналар.

Дорихона муассасаларининг бозор иқтисодиёти шароитида санитария-гигиена талабларига риоя қилган ҳолда ишлашга ўтиш, билимдон мутахассисларни тайёрлаш, аҳолини ва дпмларни сифатли дори-дармонлар билан таъминлашни такомиллаштириш йўллари ишлаб чиқиш каби муаммолари мавжуд.

9.3 Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2004 йил 30 июндаги 304-сонли “Дорихона муассасаларининг моддий-техника базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларга бўлган талаблар. асосий ҳолатлар тармоқ стандартини тасдиқлаш ҳақидаги буйруғи чиқди.

Ушбу тармоқ стандарти “Дори дармон давлат акциядорлик ассоцияцияси, дори воситалари тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси, тошкент фармацевтика институти томонидан ишлаб чиқарилган”.

Ушбу стандарт мулкчилик шаклидан қатъий назар чакана, улгуржи савдо билан шуғулланувчи барча дорихоналар учун мажбурийдир.

Ушбу стандарт шифохона дорихоналари учун тарқатилмайди.

- стандартда кириш, термин ва атамалар, умумий ҳолатлар дорихона муассасаларининг хоналари ва уларнинг жихозланиши, дори воситалари қабул қилишга қўйиладиган талаблар, дори воситаларининг сақлашга қўйиладиган талаблар, ҳисоб ва ҳисобот ишлари, дорихона ходимларига бўлган талаблар, дорихона фаолиятини таъминлаш, дорихона муассасасини йўқ қилиш пунктлари мавжуд.

9.4 Сан-Пин ҳақида тушунча.

Сан-Пин – бу тайёр дори воситаларини сотишда дорихона қурилишидаги санитар қоидалар ва меъёрлар акс эттирилган ҳужжат. ушбу ҳужжат 5 та бўлимдан иборат.

1 бўлим – умумий ҳолатлар.

2 бўлим – дорихона жойлашиши ва қурилишига қўйиладиган талаблар

3 бўлим – дорихонанинг жихозланиши ва хоналарига бўлган талаблар

4 бўлим – дорихона хоналарининг санитар қурилиши

5 бўлим – дорихона ходимларининг шахсий гигиенаси ва хоналарни тозалашдаги қўйиладиган санитар талаблар.

2008-йилда Сан-Пин 0243-07 ишлаб чиқарилган, бундан 5 йил аввал яъни 1998 йилда эса Сан-Пин 0078-98, 2004-йилда эса Сан-Пин 0162-04 ишланган эди.

Дорихона ўз фаолиятини фармацевтик фаолиятга берилган лицензия асосида олиб боради. фармацевтик фаолиятни лицензиялаш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003 йил 31 октябрда чиқан 477 сонли қарорига мувофиқ ва бошқа меъёрий ҳужжатлар асосида олиб боради.

Ассистентлар, аналитиклар ва дистиляция хоналари бир бирига яқин жойлаштирилиши керак. асептик мажмуа хоналари технологик жараён босқичлари билан мос равишда бевосита боғлиқликни таъминлаши керак. ишлаб чиқариш хоналарининг девор ва потолоклари дезинфекция воситалари билан нам латтада артилиши керак. поллар линолиум ёки керамик плиткалар билан қопланиши керак.

9.5 Асептик блок, асептик хона ва асептик столлари.

Асептик шароитда дорилар тайёрлаш учун алоҳида изоляцияланган хоналар асосан катта дорихоналарда ажратилади.

Унда қуйидагилар бўлиши керак: электр ёки газ ўтказгич, водопровод крани ва раковина, электр плитаси ёки газ горелкаси ҳамда асбоб ускуналар.

Асептик шароитида дори тайёрланадиган хонада оптимал санитария гигиена шароити яратиш учун дориларни стерилизация қилинадиган автоклавлар ва бошқа аппаратлар қўшни хонага (кокторийга) жойлаштирилади.

Кокторий – дорихона хоналаридан бири бўлиб, унда сув ҳайдалади ва ассистент ишига боғлиқ бўлган ҳар хил фармацевтик операциялар: дамлама ва қайнатмалар тайёрлаш, дориларни стериллаш, қайнатиш, буғлатиш ишлари ҳам бажарилади.

Баъзи бир дорихоналарда асептик шароитда дори тайёрлаш учун махсус блок-хоналар қурилади. блоклар учта секциядан иборат бўлади:

- а) асептик хона – бу ерда дори тайёрланади.
- б) стерилизацион хона – бу ерда автоклав, 200⁰с гача иситадиган қуритгич шкаф ва бошқа стерилизация аппаратлари ўрнатилади.
- с) тамбур (боксдан олдинги хона) тамбурда фармацевт, стерилланган ҳалат қалпоқча, тапочкаларни кийиб, сўнгра асептик хонага киради.

Стол бокслар. баъзи дорихоналарда асептик шароитида дорилар тайёрлаш учун махсус хоналар бўлмаслиги натижасида, дориларни қисман асептик шароитида тайёрлаш имконини берувчи стол бокслар катта роль ўйнайди. асептик шароитда дорилар тайёрланадиган хоналарни дорихоналарнинг бошқа хоналаридан тўлиқроқ изоляция қилиш стол бокслар ҳавосини, тозаланган сувни стерилизация қилиш мақсадида бактериоцид лампалар (ультрабинафша – нурлатгичлар - муваффақият билан қўлланмоқда). ассистент хонага коржомасиз (ҳалат, косинка, қалпоқсиз) кириш мутлақо мумкин эмас.

Асептик блок дефектар, ассистентлар хонасига кираверишда дезинфекция эритмалари билан ҳўлланган резина гиламчалари бўлиши керак.

Ювиш хоналарида инъекция эритмалари ва кўз томчилари, ичиладиган дори воситалари сиртки ишлатиладиган дори шакллари учун алоҳида раковиналар бўлиши керак.

Раковиналар хар куни тозаланиши ва дезинфекция қилиниши шарт.

Дорихона ходимлари шахсий гигиена қоидаларига риоя қилишлари шарт. улар ишга тушмасларидан олдин албатта тиббий кўрикдан ўтишлари лозим.

Асептик блок вентиляция билан жихозланиши керак. хавони зарарсизлантириш учун асептик блокда, дистилляция хонасида бактериоцид нурлатгичлар бўлиши керак.

Асептик блок жихозлари дезинфекция эритмалари билан хўлланган латталарда артилиши шарт. асептик блок дорихонанинг бошқа хоналаридан шлюзлар орқали ажратилган бўлиши керак. дорихонадаги ёрдамчи материаллар (пахта, марли, пергамент қоғоз) биксларда стерилизация қилиниши лозим.

9.6 Дори воситаларининг ташқи беағи.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2002 йил 15 апрелдаги 177 сон “Дорихона муассасалари томонидан тайёрланадиган ва идишга жойланадиган дори воситаларни ташқи беағига доир қоидалари” буйруғига асосан ичиладиган дори воситаларининг ёрлиқлари яшил рангда, инъекция учун тайёрланган дори воситаларининг ёрлиқлари кўк рангда, кўз томчилари, малхاملари учун ёрлиқлар пушти рангда, сиртга ишлатиладиган дори воситалари учун тўқ сариқ рангдаги ёрлиқлар босма кўринишида, “болалардан эҳтиёт қилинг” деган огоҳлантирувчи ёзув ҳамда хар бир дори турининг таркибига қараб “салқин жойда сақлансин”, “ёруғлик тушмайдиган жойда сақлансин”, “эҳтиётлик билан ишлатилсин” каби ёзувлар бўлиши шарт.

Назорат саволлари

1. Дорихонанинг асосий вазифалари.
2. Дорихоналарнинг хоналари
3. Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар.
4. Сан-Пин ҳақида тушунча.
5. Асептик блок, асептик хона ва асептик столлари.
6. Дори воситаларининг ташқи безаги.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Санитарные правила и нормы устройства аптек по реализации готовых лекарственных медикаментов. Сан - Пин 0162-04. – Ташкент: 2004. –с.7.
2. Ўзбекистон Республикаси гигиеник нормативлар, санитар қоидалар ва меъёрларнинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида. (Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 381-сон буйруғидан кучирма). Ўзбекистон фармацевтика хабарномаси.2003 йил. №1. б.42-45.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2002 йил 15 апрел “Дорихона муассасалари томонидан тайёрланадиган ва идишга жойланадиган дори воситаларини ташқи безагига доир қоидаларини” тасдиқлаш ҳақидаги 177 сон буйруғи.
4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 30 июнь 2004 йил июлдаги 304 сонли “Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар. асосий ҳолатлар тармоқ стандартини тасдиқлаш ҳақида”ги буйруғи.
5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2012 йил 30 мартдаги Республикамизда тиббиёт муассасаларининг моддий техник базасини янада мустаҳкамлаш ва фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида буйруғи 85-сонли буйруғи

10-Мавзу: ДОРИХОНАДА ДОРИ ВОСИТАЛАРИ СИФАТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

Режа

1. Дорихонада назорат –аналитик хоналари.
2. Дорихонада дорилар сифатини назорат қилишни ташкил этиш
3. Дорихонада тайёрланган дориларнинг сифатини назорат қилиш турлари.

Таянч иборалар: оғиш меъёрлари, органолептик назорат, ёзма назорат, оғзаки назорат, кимёвий ва физикавий назоратлар

10.1 Дорихонада назорат –аналитик хоналари

Дорихоналарда назорат аналитик хоналари бўлади. хоналарда аналитик столлар бўлиб, улар керакли тартибда жиҳозланган бўлиши шарт. столлар олдида айланма вертушкалар уларда эса штангласлар, штангласларда керакли реактивлар бўлади. столларда аналитик торозилар, бюреткалар, зарур бўлган эритмалар туриши шарт. Дорихонада тайёрланган дориларни сифатини фармацевт-аналитик, фармацевт-технологлар назорат қилиб туришлари керак. фармацевт-аналитик ёки фармацевт-технологлар дори-дармонлардан бўшаган штангласларини ўзи вақтида тўлдириб туришлари керак. улар ассистентлар хонасида дори-дармонларни амалдаги белгиланган қоидаларга биноан тўғри сақланишини таъминлаб туришлари лозим. Бундан ташқари фармацевт - аналитик ва фармацевт - технологлар қадоқловчиларнинг иш жараёнларига раҳбарлик қилиб уларни ўрталаридаги вазифаларини тақсимлаб беришлари шарт.

10.2 Дорихонада дорилар сифатини назорат қилишни ташкил этиш

Дорихонада тайёрланадиган дори воситаларини сифатини ошириш энг долзраб замонавий масалалардан биридир. бунга эришиш мумкин бўлган йўллاردан бири тайёрланган дориларни назорат қилишдан иборат.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 29 декабр 2002 йилда тасдиқланган 583-сонли буйруғи “Дорихона муассасаларида тайёрланган дори турларининг сифатини баҳолаш бўйича қўлланма”ни тасдиқлаш тўғрисидадир. Ушбу қўлланма дорихона муассасаларида тайёрланадиган, қадоқланадиган дори турларининг сифатини баҳолаш ва йўл қўйилиши мумкин бўлган оғиш меъёрларини белгилайди ҳамда дорихона муассасаларида кўрсатма сифатида фойдаланилади.

10.3 Дорихонада тайёрланган дориларнинг сифатини назорат қилиш турлари

Дорихонада тайёрланган дорилар сифатини оширишни таъминлайдиган огоҳлантирувчи омилларга алоҳида эътибор бериш керак.

- якка тартибда тайёрланадиган дори воситалари, тез бузилувчи ва турғун бўлмаган препаратлар, концентратлар, ярим фабрикатларни сифат ва миқдорини назорат қилиш ўзбекистон республикаси соғлиқни сақлаш

вазирлигининг 21 апрел 2000 йилда тасдиқланган 195-сонли (Дорихона шароитларида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини яхшилаш борасида) буйруғига мувофиқ дорихоналарда тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини назорат қилишнинг қуйидаги турлари мавжуд: ёзма, органолептик, оғзаки, физикавий ва кимёвий назорат.

Бундан ташқари қабул қилиш назорати ҳам мавжуд.

Қабул қилиш назоратида дорихонага келиб тушган дори воситаларини қадоқланиши, маркировкаси ва ташқи кўриниши текширилади. агар шубҳа туғилса бу дори воситаси назорат таҳлил лабораториясига жўнатилади.

Ёзма назорат. Фармацевт томонидан тайёрланган дори воситаси учун алоҳида паспорт тўлдирилади. Паспортда сана, рецепт ёки талабноманинг номери ва ҳар бир ингредиентнинг номи ва миқдори, олинган дозаларининг сони ёзилади. паспортда тайёрлаган, қадоқлаган ва текширган шахсларнинг имзоси бўлиши шарт.

Ушбу назорат туридан дорихонада тайёрланадиган барча дори шакллари ўтиши лозим.

Агар дори воситаси яримфабрикат ёки концентратлардан тайёрланса, паспортда олинган миқдор ва уларнинг концентрацияси кўрсатилади. порошоклар, шамчалар тайёрланганда эса ҳар бир ингредиентнинг массаси, ва уларнинг миқдори ёзилади.

Органолептик назорат. Бу назоратда дори воситасининг ташқи кўриниши, ранги, хиди, таъми, бир хил аралашганлиги механик аралашмаларнинг йўқлиги теширилади.

Катталарга тайёрланган ичиш учун дори воситаларининг баъзи бирлари, болаларга тайёрланган ичиш учун дори воситаларининг ҳаммасининг таъми текширилади.

Оғзаки назорат. бунда фармацевт-технолог дори воситаси таркибига кирувчи биринчи ингредиентнинг номини айтади. Бошқа мураккаб дори аралашмаларида эса фармацевт ингредиентларининг номи ва миқдорини эсида қолгани бўйича кўрсатади. Ушбу назорат тури айрим дори воситаларда ўтказилади. Оғзаки назорат 5 та дори шакли тайёрланиб бўлингач олиб борилади.

Физикавий назорат. Бу назоратда дори шаклининг хажми ва умумий массаси текширилади. натижалар махсус журналларда қайд этилади.

Ёрликдаги ёзувнинг рецептдаги ёзувга мос келиши катта эътибор талаб қилади. айниқса огоҳлантирувчи ёрликларга эътибор бериш керак. масалан “салқин жойда сақлансин”, “ёруғлик тушмайдиган жойда сақлансин”, “эҳтиётлик билан ишлатилсин”.

Кимёвий назорат. Бунда дори воситаларининг сифати ва миқдори текширилади.

Дорихонада қуйидаги дори воситаларини сифати текширилади:

- стерилизация қилингунга қадар барча инъекция эритмалари ва кўз томчилари;
- якка тартибда тайёрланган дори воситаларининг баъзи бирлари;

- барча концентратлар, яримфабрикатларнинг ҳар бир сериялари;
 - штангласларга қуйилган дори воситалари;
 - омборхонадан дорихонага келтирилган дори воситаларининг баъзилари;
 - тозаланган сув (хлоридлар, сульфатлар, кальций тузларининг йўқлиги.)
- қуйидаги дори воситаларининг миқдори текширилади:
- барча концентратлар, яримфабрикатларнинг ҳар бир серияси
 - стерилизацияга қадар барча инъекция учун тайёрланган дори воситалари
 - таркибида атропин сульфат, кумуш нитрат каби ингредиентлар сақлаган кўз касалликларида ишлатиладиган дори воситалари ;
 - ассистент томонидан смена давомида тайёрланган баъзи дори воситалари;
 - тез бузулувчан, турғун бўлмаган препаратлар.

Дорихонада тайёрланадиган дориларнинг сифатини ошириш юзасидан қуйидаги оғоҳлантирувчи чора-тадбирларга амал қилишни талаб қилинади:

1. Дори-дармонларни қабул қилиш жараёнида уларни диққат билан текшириб, сифат юзасидан шубҳа туғилса назора-аналитик лабораториясига юбориш;
2. Амалдаги буйруқлар талабларига мувофиқ дорихонада санитария ва фармацевтика тартибларига риоя қилиш;
3. Ишлаб чиқаришда ишлатиладиган аппарат, асбоб-ускуналарнинг аниқ, тўғри ишлашини таъминлаш;
4. Дорихонада дори воситаларининг физик-кимёвий хоссаларини яроқлилик муддатини эътиборга олиб, муайян шарт-шароитларда сақлаш (Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2000 йил 10 мартдаги 109-сонли буйруғи “Дори воситалари тиббиёт буюмларининг яроқлилик муддати тўғрисида”);
5. Дорилар билан тўлдирилган штангласлардаги ёрликларда тегишли ёзувларнинг бўлишини назорат қилиш;
6. Дорихонада келиб тушган рецептларни ёки талабномаларни тўғри расмийлаштирилганини текшириш.
7. Дориларни тайёрлаш технологияси қоидаларига амал қилиш кабилардир.

Назорат саволлари

1. Дорихонада назорат –аналитик хоналари.
2. Дорихонада дорилар сифатини назорат қилишни ташкил этиш
3. Дорихонада тайёрланган дориларнинг сифатини назорат қилиш турлари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 29 декабр 2002 йилда тасдиқланган 583-сонли буйруғи “Дорихона муассасаларида тайёрланган дори турларининг сифатини баҳолаш бўйича қўлланма”ни тасдиқлаш тўғрисида.
2. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 21 апрел 2000 йилда тасдиқланган 195-сонли (Дорихона шароитларида тайёрланадиган дори воситаларининг сифатини яхшилаш борасида) буйруқ

11-МАВЗУ: «ДОРИХОНА ЗАҲИРАЛАР БЎЛИМИ ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ, ЛАБОРАТОРИЯ ВА ҚАДОҚЛАШ ИШЛАРИНИ ҲИСОБГА ОЛИШ»

Режа

1. Дорихонада заҳиралар бўлимининг вазифалари.
2. Заҳиралар бўлимидаги Фармацевт ва қадоқловчиларнинг вазифалари.
3. Дорихона омборхонасидан товарларни олиш, дорихонанинг бошқа бўлимларига ва шахобчаларига товарларни тарқатиш тартиблари.
4. Заҳиралар бўлимидаги хоналар ва улар ўртасидаги боғлиқлик.
5. Заҳиралар бўлимидаги дори воситаларининг сақланиши.
6. Наркотик, заҳарли дори воситаларини, психотроп моддаларни, прекурсорларни, этил спиртини сақлашнинг ўзига хос хусусиятлари.
7. Лаборатория ва қадоқлаш ишлари ҳисобини олиб бориш тартиби

Таянч иборалар: *заҳиралар бўлими, лаборатория ва қадоқлаш турлари*

11.1.Дорихонада заҳиралар бўлимининг вазифалари.

Заҳиралар бўлимининг асосий вазифалари дорихона таъминотчиларидан келтирилган дори воситалар ва бошқа тиббий молларини қабул қилиб олиш, сақлаш, уларни бошқа бўлимларга даволаш-профилактика муассасаларига, ташкилотларга, шахобчаларига тарқатиш ҳамда лаборатория ва қадоқлаш ишларини амалга оширишдан иборат.

11.2.Заҳиралар бўлимидаги Фармацевт ва қадоқловчиларнинг вазифалари.

Заҳиралар бўлимида фармацевт ва қадоқловчилар хизмат қилиб, улар бевосита бўлим мудури ва муовинларига бўйсундилар.

Бўлимда фармацевт-технологнинг вазифалари қуйидагилардан иборат:

- бўлимдаги лаборатория ишларини олиб бориш, жумладан, концентрланган эритмаларини, ярим фабрикатлар, дорихонада ва тез-тез учраб турадиган рецептлар бўйича олдиндан дорилар тайёрлаш;
- қадоқловчилар ўртасида ишларни тақсимлаб, қадоқланган маҳсулотларни қабул қилиш;
- товарлар сақлаш хоналарида давлат фармакопеяси ва амалда тасдиқланган йўриқномаларнинг талабларига мувофиқ тўғри сақланиш шартини таъминлаш;
- штангласларни дори ва дори воситалари билан тўлдириб туриш;
- бириктирилган даволаш профилактика муассасалари ва дорихона бўлимларидан тушган талабномалар асосида моллар тўплаш;
- дори воситалари ва бошқа тиббиёт молларига буюртма тузишда қатнашиш, вақтинчалик йўқ бўлган дори воситаларига буюртма тузишда қатнашиш, вақтинчалик савдода бўлмаган ва янги қабул қилинган дори воситаларининг ҳисобини олиб бориш;
- дорихонага олиб келинган молларни қабул қилишда қатнашиб, уларни сақланиш жойлари бўйича жойлаштиришни ташкил қилиш;

- бўлимда фармацевтик тартиб ва санитария режимига риоя қилишни назорат қилиб туриш ва бошқалар.

Қадоқловчилар эса қуйидаги вазифаларни бажарадилар:

- дори воситаларни қадоқлаш;
- молларни қабул қилишда ва бўлимларга тарқатишда қатнашиш;
- тарозилардан, қадоқлаш асбобларидан ва ускуналардан тўғри фойдаланиб, уларни озода сақланишини таъминлаш;
- фармацевт ва фармацевт ассистентларнинг ишлаб чиқаришга доир кўрсатмаларини бажариш.

Қадоқловчи бажарилган ишнинг сифати ва иш жойининг санитария ҳолати учун жавобгар ҳисобланади.

11.3.Дорихона омборхонасидан товарларни олиш, дорихонанинг бошқа бўлимларига ва шахобчаларига товарларни тарқатиш тартиблари.

Захиралар бўлими дорихона омборхонасидан товарларни олиш учун буюртма-талабнома ёзади. Буюртма талабнома 2 нусхада омборхонанинг тегишли бўлимлари учун расмийлаштирилади. Таркибида заҳарли, наркотик моддалар ва этил спирти бўлган дори воситалар учун алоҳида буюртма талабномалар ҳар ойда режа асосида дорихона омборхонасига, айрим ҳолларда режадан ташқари шошилиш буюртмалар тузилади.

Захиралар бўлимидан дорихонанинг бошқа бўлимларига ва шахобчаларига товарларни талабнома юк хатига мувофиқ берилади. Талабнома юк хати 3 нусхада тўлдирилади. унинг биринчи нусхаси товарлар ҳисоботига киритилиб, иккинчиси товарларни қабул қилган ходимга берилади, учинчи нусхаси эса уларни тарқатган моддий жавобгар шахсда қолади.

11.4.Захиралар бўлимидаги хоналар ва улар ўртасидаги боғлиқлик.

Захиралар бўлимида қуйидаги хоналар бўлади:

- товарларни қабул қилиш хонаси;
- тайёр дори воситаларини, иссиққа чидамсиз - термолабил дори воситаларини, минерал сувларни, ҳар хил идишларни, дори воситаларини тайёрлаш, уларни расмийлаштириш ва беришда керак бўладиган ёрдамчи материаллар, доривор ўсимликлар ҳамда боғлов материалларини сақлайдиган хоналар.

Айрим дорихоналарни Захиралар бўлимида лаборатория ва қадоқлаш ишларини бажариш учун алоҳида хона бўлиб, унда концентратлар, ярим фабрикатлар тайёрлаш ва қадоқлаш ишлари бажарилади. уларни бажариш учун эса ҳар хил кичик механизация воситаларидан фойдаланилади.

11.5.Захиралар бўлимидаги дори воситаларининг сақланиши.

Захиралар бўлимидаги дори воситалари давлат фармакопеяси талабларига мувофиқ сақланади. дори воситаларининг сақлаш қоида ва шартларига аниқ риоя қилинса, уларнинг бузилиш ҳолларини олди олинади. Дори воситаларини

сақлашда уларни токсикологик хоссалари, фармакологик гуруҳлари, қўлланиш усуллари, агрегат ҳолатлари, яроқлилиқ муддати таъсирчанлигига асосан гуруҳларга таснифланади.

Ёруғликка сезгир препаратлар тўқ зарғалдоқ рангли шиша идишларда, баъзида ёруғлик ўтказмайдиган қора қоғоз ёпиштирилган штангласларда сақланади.

Намликка сезгир препаратлар куруқ жойларда сақланади.

Резина буюмлари салқин хоналарда, қоронғи шкафларда ва токчаларда сақланади. улар сақланадиган хоналар ва шкафлардаги намлик 60% дан кам бўлмаслиги керак. унинг учун карбон кислотасининг эритмаси ва резина буюмларини эластиклигини сақлаш мақсадида аммоний карбонат ёки хлорид, очиқ идишларда қўйилади.

Боғлов материалларини куруқ ёруғ хоналарда алоҳида шкаф тортмаларида сақланади. уларни сақлашда техника хавфсизлиги қоидаларига риоя қилиш талаб қилинади.

11.6. Наркотик, заҳарли дори воситаларини, психотроп моддаларни, прекурсорларни, этил спиртини сақлашнинг ўзига хос хусусиятлари.

Наркотик, заҳарли дори воситалари, психотроп моддалар, прекурсорлар, этил спирти алоҳида шарт-шароитларга риоя қилинган ҳолда сақланади. наркотик, ўта заҳарли дори воситалар маҳсус сейфларда сақланади. ушбу дори воситалар сақланадиган хоналар ёруғлик ёки товуш сигнализацияси билан таъминланади.

Наркотик воситалар, психотроп моддалар, прекурсорлар сақланадиган сейфларнинг иккитадан калити бўлиши лозим. уларнинг бири жавобгар шахсда, иккинси эса мудирда бўлади.

Наркотик дори воситалари сақланадиган сейфларда уларни ўлчаш учун қўл тарозилари, дори воситаларини тайёрлаш учун ховонча, цилиндр, воронка бўлиши шарт.

Прекурсорлар сақланадиган хоналарда табиий вентиляция бўлиши лозим.

Прекурсорлар сақланганда чанг билан ифлосланмаслик ва бошқа чораларни кўриш керак, акс ҳолда портлаш ходисаси рўй бериши мумкин. этил спирти ва аланга олувчи препаратлар қаторига киргани учун уни оғзи маҳкам ёпиладиган идишларда ёруғликдан ҳимоя қилинган ҳолда, салқин жойларда, алоҳида хоналарда сақланиши керак.

Смена тугагач, юқорида қайд этилган моддалар сақланадиган хоналар ёпилиб, муҳрланади ёки пломбланади.

11.7. Лаборатория ва қадоқлаш ишлари ҳисобини олиб бориш тартиби

Захиралар бўлимида бажарилган лаборатория ва қадоқлаш ишлари “лаборатория ва қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш дафтари”да қайд этилади. Бу дафтарда лаборатория иши учун берилган дори воситаларнинг номи, ўлчов бирлиги, микдори, баҳоси, умумий нархи билан биргаликда тайёрлаб, қадоқлаб

топширилган маҳсулотларнинг серияси, ўлчов бирлиги, номи, миқдори баҳоси, умумий нархи, хом ашё ва тайёр маҳсулотларнинг нархлари орасидаги фарқлар акс эттирилади, ҳамда ишни бажариб сифатини текшириб, қабул қилиб олган шахсларнинг имзолари қўйилади.

Дорихоналарда ходимларнинг иш фаолиятини енгиллаштириш учун олдиндан концентратлар, яримфабрикатлар тайёрланади:

50% ли глюкоза, 20% ли натрий бромид, 20% ли магний сульфат, 10% ли калий йодид, димедролнинг 1% ли, бор кислотасининг 2% ли, натрий тиосульфатнинг 60% ли, натрий хлориднинг 0,9% ли эритмалари ва ҳоказо.

Тайёрланадиган концентратлар, ярим фабрикатлар ва дорихона стандартларининг номенклатураси дорихона худудидаги “дори-дармон” давлат акционерлик уюшмаси ва назорат-аналитик лабораториялар билан келишилган бўлиши керак.

Тайёр дори воситалари бўлими ҳар хил секцияли шкафлар, столлар ва пештахталар билан жиҳозланади, ундан ташқари термолабил дори воситалари учун музлатгичлар, захарли, наркотик дори воситалари учун эса қулфланадиган темир сейфлар бўлади. Бўлимни мудир ва унинг ўринбосарлари – олий маълумотли фармацевтлар бошқаради. Ушбу бўлимнинг асосий вазифаси аҳолига турли тайёр дори воситаларини врач рецепти бўйича савдо қилишдир.

Дорихонадаги дори воситаларини ва бошқа тиббиёт буюмларини рецептсиз берадиган бўлим ҳам кутиш залига жойлаштирилади. У ҳар хил тўсиқлар билан ажратилган бўлади. Рецептсиз савдо бўлимини эса ўрта маълумотли фармацевт – ассистенти бошқаради. Бу бўлимнинг вазифаси аҳолига врач рецептсиз беришга рухсат этилган дори воситалари, гигиена буюмлари ҳамда бошқа тиббиёт моллари, беморлар парваришида ишлатиладиган буюмлар билан савдо қилишдан иборат.

Назорат саволлари

1. Дорихонада захиралар бўлимининг вазифалари.
2. Захиралар бўлимидаги Фармацевт ва қадоқловчиларнинг вазифалари.
3. Дорихона омборхонасидан товарларни олиш, дорихонанинг бошқа бўлимларига ва шахобчаларига товарларни тарқатиш тартиблари.
4. Захиралар бўлимидаги хоналар ва улар ўртасидаги боғлиқлик.
5. Захиралар бўлимидаги дори воситаларининг сақланиши.
6. Наркотик, захарли дори воситаларини, психотроп моддаларни, прекурсорларни, этил спиртини сақлашнинг ўзига хос хусусиятлари.
7. Лаборатория ва қадоқлаш ишлари ҳисобини олиб бориш тартиби

12-мавзу: ФАРМАЦЕВТИКА ХИЗМАТИНИ НАЗОРАТ РУХСАТНОМА ТИЗИМИ

Режа:

1. Назорат-рухсатнома тизимининг асосий вазифаси ва унинг шаклланиш босқичлари.
2. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси ҳақидаги меъёрий ҳужжатлар.
3. Фармакология, фармакопея, наркотиклар назорати, тиббий техника назорати қўмиталари ва уларнинг вазифалари.
4. Фармацевт ик назорат, малака ошириш, метрология бўлимлари ва қайд этиш бюросининг вазифалари.

Таянч иборалари: *Назорат-рухсатнома тизими, метрология бўлими, Фармакология, фармакопея, наркотиклар назорати, тиббий техника назорати, қўмита, сертификатлаштириш сектори.*

12.1. Назорат-рухсатнома тизимининг асосий вазифаси ва унинг шаклланиш босқичлари.

- дори воситаларини тиббиёт амалиётида ишлатиш учун рухсат бериш ва татбиқ этиш босқичида тўлақонли ўрганилишини таъминлаш;
- корхоналар томонидан сифатсиз маҳсулотнинг ишлаб чиқарилиши ёки мамлакатга хориждан олиб келиниши;
- сақланиш ва сотиш (тарқатиш) шароитларининг бузилиши билан боғлиқ ноҳуш оқибатлардан истеъмолчиларни ҳимоя қилишдир.

Ўзбекистон Республикаси Фармацевт ика хизматининг назорат-рухсатнома тизимининг шаклланиш босқичлари:

- дори воситаларини тиббиёт амалиётида ишлатиш учун рухсат бериш ва татбиқ этиш босқичида тўлақонли ўрганилишини таъминлаш;
- корхоналар томонидан сифатсиз маҳсулотнинг ишлаб чиқарилиши ёки мамлакатга хориждан олиб келиниши;
- сақланиш ва сотиш (тарқатиш) шароитларининг бузилиши билан боғлиқ ноҳуш оқибатлардан истеъмолчиларни ҳимоя қилишдир.

12.2. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси ҳақидаги меъёрий ҳужжатлар.

Янги дори воситаларни ишлаб чиқаришга тиббий амалиётда қўллашга Соғлиқни сақлаш вазирлиги рухсат беради. Янги дори воситаларини амалиётда қўллашдан олдин тегишли тартибда назоратдан ўтади. Ушбу ишлар асосан дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси томонидан амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 майдаги 181-сонли қарорига асосан дори воситалари, тиббий буюмлар ва даволаш профилактика озиқ-овқатлари сифатини назорат қилиш, стандартлаш ва сертификатлаш соҳасида ягона давлат сиёсатини таъминлашни муҳим вазифа қилиб қўйди. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги 1995 йил 2 июндаги 250-буйруғига асосан, Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги таркибида «Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси» ташкил этилди.

12.3. Фармакология, фармакопея, наркотиклар назорати, тиббий техника назорати қўмиталари ва уларнинг вазифалари.

Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармасининг таркибида қуйидаги қўмиталар мавжуд:

1. ***Фармакология қўмитаси***
2. ***Фармакопея қўмитаси***
3. ***Гиёҳвандлик воситалари назорати қўмитаси***
4. ***Янги тиббий техника қўмитаси.***

Фармакология қўмитаси

Фармакология қўмитаси Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармасининг клиник синовлари, тиббий амалиётда доривор, диагностик ва профилактик воситаларини қўллаш, доривор озиқланиш ва парафармация каби саволлари бўйича текширувчи орган ҳисобланади.

Фармакология қўмитасининг вазифаларига қуйидагилар қиради:

Клиник синовларни ҳар хил дори моддасида ўтказиш, тиббиёт амалиётида ишлаб чиқаришда янги доривор моддаларни қўллашни тавсия қилиш, эски дори моддаларини рўйхатдан чиқаришни тавсия қилиш.

Клиник синов-беморларда дори воситасининг самарадорлиги ва хавфсизлигини аниқланиши ёки тасдиқланиши бўлиб, бу синовлар фармакология қўмитасининг клиник базаларида шартнома асосида ўтказилади. Клиник синовларни ўтказиш тартиби ва босқичлари ЎЗР ССВнинг 2001 йил 25 июлдаги 334-сон буйруғига биноан тасдиқланган.

Фармакопея қўмитаси

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг фармакопея қўмитаси дори, диагностика ва профилактика воситалари, шунингдек, фармация ишлатиладиган ёрдамчи воситаларни стандартларни экспертизадан ўтказувчи, амалиётда жорий этишилишини таъминловчи бўлимдир.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 майдаги 181-сонли «Доривор воситалар, тиббий буюмлар ва даволаш профилактика озиқ-овқатлари сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш тўғрисида»ги

қарорига биноан фармакопея қўмитаси «Ўзфармсаноат» давлат акционерлик концерни ихтиёридан қайта Соғлиқни сақлаш вазирлиги тизими тасарруфига ўтказилди ва шу кунга қадар дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси таркибида фаолият кўрсатиб келмоқда.

Гиёҳвандлик воситалари назорати қўмитаси

Гиёҳвандлик воситалари назорати қўмитаси – 1961, 1971 ва 1988 йиллардаги наркотик воситалари, психотроп моддалар конвенцияси ҳолатлари асосида, шу воситалар ва моддалар бўйича ноқонуний муомалага қарши кураш олиб боровчи Ўзбекистон Республикасидаги компетент (ваколатли) орган ҳисобланади.

Гиёҳвандлик воситалари назорати қўмитаси вазифалари:

- гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар ва прекурсорларнинг қонуний муомаласи устидан назорат қилишни таъминлайди;
- 1961, 1971 ва 1988 йиллардаги БМТ конвенциялари тавсияномаларига мос равишда гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар, прекурсорлар рўйхатини кўриб чиқишда қатнашади;
- вазирликлар, ташкилотлар буюртмалари асосидаги тиббиёт ва илмий мақсадларда фойдаланиладиган наркотик воситалар психотроп моддалар ва прекурсорларни назорат қилади;
- Ўзбекистон Республикасига олиб кириш ва республикадан олиб чиқиш бўйича наркотик дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар ҳақидаги ҳақиқий шахсларни аризаларини кўриб чиқади;
- Ўзбекистон Республикасидаги наркотик воситалари, психотроп моддалар, прекурсорларни олиб кириш ва олиб чиқиш ҳуқуқини берувчи сертификатларни белгиланган тартибда беришни расмийлаштиради;
- наркотик воситалари, психотроп моддалар, прекурсорларга оид меъёрий ҳужжатларни тайёрлашда иштирок этади;
- наркотик воситалари, психотроп моддалари, прекурсорлар экспертизасининг янги услубларини баҳолашда қатнашади;
- фармакология қўмитасининг маълумотлари билан мос равишда оғрик қолдирувчи воситаларни баҳолайди;
- Ўзбекистон Республикаси давлат назоратига кирувчи наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи масалалари билан ҳуқуқни химоя қилиш ва бошқа органларга ёрдам беради;
- наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорлар ҳақида услубий қўлланмалар, янги йўриқномалар ишлаб чиқади;
- янги наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорлар ва мураккаб дори воситаларини баҳолашда қатнашади;
- наркотик воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи билан шуғулланувчи мутахассислар малакасини ошириш бўйича курслар, семинарлар ўтказади;

- Ўзбекистон Республикасининг наркотик воситаларга бўлган эҳтиёжини жамлайди ва БМТнинг наркотик назоратлар қўмитасига квота ажратиши билан юборилади;
- БМТнинг наркотик воситалар муомаласи бўйича халқаро наркотик воситалар назорати қўмитасига Ўзбекистон Республикаси бўйича ҳисоботларни тақдим этади.

Янги тиббий техника қўмитаси

Янги тиббий техника қўмитаси – республикага олиб кирилаётган ва республикада яратилаётган тиббий техникани қайд этишга рухсатномани тайёрлайди, бу қўмита ишида тиббий техника жихозлари ва махсулотларини сифатини назорат қилиш лабораторияси ёрдам беради.

Янги тиббий техника қўмитасининг вазифалари:

- янги тиббий техника, тиббий ашёлар ҳамда ташхис воситалари меъёрий ҳужжатларини кўриб чиқиш, уларнинг техник талаблари ва синовлари лойиҳаларини белгиланган тартибда тасдиқлашга тақдим этиш;
- экспертлар ҳулосалари, лаборатория текширувлари ва техник синовлар натижалари асосида тиббий техника, ашёлар ва ташхис воситалари клиник синовларига рухсат бериш;
- тиббий ашёлар ҳамда ташхис воситаларини қайд этиш ва тиббиёт амалиётида қўллаш масаласини ҳал этиш бўйича тақлифлар тайёрлаш;
- тиббий ашёлар ҳамда ташхис воситаларини ишлаб чиқариш учун тавсияномалар бериш.

12.4. Фармацевтик назорат, малака ошириш, метрология бўлимлари ва қайд этиш бюросининг вазифалари.

Бош бошқарманинг бўлимлари

Фармацевтик назорат бўлими – дори воситалари ва тиббий буюмларни сифат стандартлари талабларини бажарилиши сертификатланган махсулотларни ишлаб чиқариш, тайёрлаш, сифатини назорат қилиш, сақлаш, ташиш, сотиш ва қўллаш жараёнида назоратни амалга оширади.

Фармацевтика назорат бўлими ходимлари- ЎЗР ССВ нинг Фармацевт ика фаолияти бўйича лицензия комиссияси ишида иштирок этади. Яъни фармназорат бўлимининг ваколатлари доирасида Фармацевтика фаолиятини амалга оширувчи хўжалик юритувчи субъектларнинг шарт- шароитларига эксперт ҳулосаларни беради.

Малака ошириш курслари бўлими – Республикадаги маҳаллий ишлаб чиқариш корхоналари ходимларини ЖССТ «Яхши ишлаб чиқариш амалиёти» қоидалари бўйича ўқитилади.

Метрология бўлими – сертификация бўлимига тушган буюртмалардаги приборларни меъёрий ҳужжатларга мослигини синовлар асосида текширади.

Қайд этиш бюроси – чет эл ва маҳаллий ишлаб чиқарувчилар томонидан тавсия этилаётган дори воситалари ва тиббий техникани республикада сотишга рухсат этиш учун қайд этади.

Дори воситалари стандартизацияси ва экспертизаси давлат марказида илмий-услубий ва информатсион бўлими ҳамда сертификатлаштириш сектори мавжуд.

Илмий-услубий ва информатсион бўлими – республикада Фармацевт ика соҳаси бўйича илмий-амалий янгиликларни мазкур соҳа мутахассисларига ва аҳолига етказиш билан шуғулланади.

Ушбу вазифалари Ўзбекистон Фармацевт ик хабарномаси ва ҳар йили бир марта чиқариладиган Ўзбекистон Республикаси дори воситалари ва тиббий буюмларининг давлат реестрини чиқариш билан амалга оширилади.

Назорат саволлари

1. Назорат-рухсатнома тизимининг асосий вазифаси ва унинг шаклланиш босқичлари.
2. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси ҳақидаги меъёрий ҳужжатлар.
3. Фармакология, фармакопея, наркотиклар назорати, тиббий техника назорати кўмиталари ва уларнинг вазифалари.
4. Фармацевтик назорат, малака ошириш, метрология бўлимлари ва қайд этиш бюросининг вазифалари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармасининг дори, тиббий техника ва тиббиётда қўлланиладиган буюмларни қайд этиш бюроси низоми.
2. Дори воситалари экспертизаси ва стандартизацияси давлат марказини низоми.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситаси ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси фармакология кўмитасининг низоми.
4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситаси ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси фармакопея кўмитасининг низоми.
5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 май 181-сонли қарорини бажариш мақсадидаги 250-сонли буйруғи . 02.05.1995й.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Доривор воситалар, тиббий буюмлар ва даволаш профилактик озик-овқатлари сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш тўғрисида»ги 25 май 1995 йилдаги 181-сонли қарори.
7. Хидоятова З.Ш., Зайнутдинов Х.С. Дори воситалари ва тиббий техника махсулотлари сифатини таъминловчи назорат-рухсатнома тизими. Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоялаш тизими. ўқув-услубий кўрсатма, 2000 йил 7-14 бетлар.

13.Мавзу: “ДАВОЛАШ ПРОФИЛАКТИКА МУАССАСАСИНИНГ ДОРИХОНАСИ ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ”

Режа

1. Даволаш профилактика муассасаси дорихонаси ва унинг асосий вазифалари.
2. ДПМ ихтисоси ва тузилишига кўра ундаги дорихоналар таснифи.
3. Дорихона мудирининг зиммасига юкланадиган вазифалар.
4. Заҳарли ва кучли таъсир этувчи дори-дармонларни сақлаш қоидалари.
5. Шифохона дорихоналарининг хоналари.

Таянч иборалари: *ДПМ, шифохона дорихонаси, заҳарли ва кучли таъсир этувчи дори-дармонлар*

13.1. Даволаш профилактика муассасаси дорихонаси ва унинг асосий вазифалари..

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 5 сентябрда чиққан “Даволаш профилактика муассасалари дорихоналари ишини яхшилаш тўғрисида”ги 400 – сонли буйруғига биноан шифохона дорихоналари ўз фаолиятларини амалга оширишлари лозим. буйруққа асосан барча даволаш профилактика муассасалари дорихоналарида тайёрланаётган дори воситалари сифатини назорат қилишни стандарт талабларига мувофиқлаштириш, ҳамда даволаш профилактика муассасалари шифохоналари таркибидаги дорихоналарда тайёрланган дори воситалари билан белгиланган тартибда ҳудуддаги барча дпмларни таъминлаш чоралари кўрилиши шарт. Ундан ташқари буйруқда айтилишича ДПМ дорихоналари фаолиятини санитария қоидалари ва меъёрлари асосида амалга ошириш ишлари доимий назорат қилиниши керак.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 4 октябрь 2001 йилда чиққан “Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги ДПМ дорихоналарида стерил дорилар тайёрлашни тартибга солиш тўғрисида”ги 444 – сонли буйруғи амалий ва назарий аҳамиятга эга. республика ҳудудида жойлашган даволаш профилактика муассасалари ички дорихонасида стерил дорилар тайёрлаш шарт-шароитларини яратиш бўйича тавсиянома берилган. Унда даволаш профилактика муассасалари ички дорихонасида стерил дори воситалари тайёрлашда ишлатиладиган зарур асбоб-ускуна ва жиҳозлар рўйхати келтирилган. Буйруқда дори воситалари тайёрлаш ҳамда таҳлил қилиш жараёнида фойдаланиладиган меъёрий ҳужжатлар, дорихоналарда таҳлил ишлари учун ишлатиладиган индикаторлар, реактивлар ва эритувчилар рўйхати берилган.

Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ҳақидаги низомга биноан шифохона дорихоналари ўринларининг сони 100 ва ундан ортиқ бўлган даволаш профилактика муассасаларида ташкил этилади.

Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ушбу муассасанинг бўлимлари билан бир ҳуқуқда ишлаб, уларни дори-дармон ва бошқа тиббиёт

моллари билан таъминлаб туради. Дорихонанинг ишлаш вақти даволаш профилактика муассасасининг бош врач томонидан белгиланади. Дорихона бевосита шифохонанинг бош врачига бўйсуниб, бўлим мудирлари ва врачлар билан узвий боғланиб ишлайди.

Даволаш профилактика муассасаси дорихонасининг асосий вазифалари қуйидагилардан иборат:

- даволаш профилактика муассасаси бўлимларидан дори-дармонлар ва бошқа тиббиёт моллари учун талабномалар қабул қилиб олиш;
- қабул қилинган талабномалар бўйича соғлиқни сақлаш вазирлиги амалдаги буйруқлари асосида белгиланган тартибда дори турларини тайёрлаш, уларни сифатини назорат қилиш, ёрликлаш ва тегишли бўлимларга тарқатиш;
- даволаш профилактика муассасаси бўлимларини дори воситалар ишлаб чиқарувчи корхоналардан ва таъминотчилардан шартнома асосида; давлат реестрига киритилган дори воситалари, боғлов материаллари, беморлар парваришида ишлатиладиган буюмлар, санитария ва гигиена буюмлари, дезинфекция воситалари ҳамда тиббиёт молларини ва бошқа маҳсулотлар билан таъминлаш;
- шифохонадаги бўлимлари ва хоналаридаги дори воситалари боғлов материаллари, беморлар парваришида ишлатиладиган санитария ва гигиена ашёлари, дезинфекция воситалари ва бошқа тиббиёт буюмларини амалдаги меъёрий хужжатлар талаблари даражасида сақланиши, ишлатилишини назорат қилиш ва йўл қўйилган хато-камчиликларнинг аниқлаб, уларни бартараф этиш чораларини кўриш учун раҳбариятга ахборот бериш;
- тиббиёт ходимларига фармацевтика янгиликлари, дорихонада мавжуд бўлган, янги дорилар ва уларни ишлатилиши ҳақида ахборот бериш;

даволаш-профилактика муассасаси ихтисоси ва эҳтиёжига кўра дори воситалари ва тиббиёт буюмлари захирасини доимий равишда тўлдириб бориш;

- дорихонада мавжуд бўлган дори воситаларни сақлашда амалдаги санитария қоидалари ва меъёрларига ҳамда фармацевтика талабларга қатъий риоя қилиш;

13.2. ДПМ ихтисоси ва тузилишига кўра ундаги дорихоналар таснифи.

даволаш профилактика муассасаларсининг ихтисоси ва тузилишига кўра ундаги дорихоналарни қуйидагича таснифлаш мумкин:

- умумий турдаги шифохоналарнинг дорихоналари (аралаш, кўп ихтисосли шифохоналар);
- ихтисослаштирилган шифохоналарнинг дорихоналари (сил, инфекцион касалликлар шифохоналари, туғруқхоналар);
- рухий асаб касалликлари шифохоналари дорихоналари;
- махсус клиник шифохоналари дорихоналари.
- дорихона ишини бошқариш олий фармацевтика маълумотига эга бўлган ва мутахассислиги бўйича камида 3 йил ишлаган малакали шахсга рухсат этилди;

- дорихона мудир дпм раҳбари томонидан ўрнатилган тартибда ишга тайинланади ва ишдан бўшатилади, дпм раҳбарияти ва дорихона мудир ўртасида моддий жавобгарлик тўғрисида шартнома тузилади.
- ДПМ дорихонанинг раҳбари ва ходимлари белгиланган тартибда 5 йилда бир маротаба малака ошириш курсларида ўқишлари керак.

13.3.Дорихона мудир зиммасига юкланадиган вазифалар.

дорихона мудир зиммасига қуйидаги вазифалар юкланади:

- даволаш профилактика муассасаси бўлимларидан талабномалар қабул қилиб, дориларни тайёрлаб, сифатини назорат қилиб, уларни тарқатишни ташкил этиш;
- ўз вақтида ДПМ бўлимларини дори-дармонлар ва тиббиёт моллари билан таъминлашни уюштириш;
- дорихонадаги дори-дармонлар ва тиббиёт молларини уларнинг хоссаларига қараб давлат фармакопоеясининг ва бошқа меъёрий ҳужжатлар талабларига риоя қилган ҳолда сақлашни ташкил қилиш;
- дорихона санитария тартиби қоидаларига риоя қилиш;
- дори воситалари сифатини назорат қилиб, учраган хатоликлар тўғрисида бош врачга ёки унинг муовинига хабар бериш;
- ходимларнинг малакасини оширишни ташкил этиш;
- тасдиқланган шаклларда ўз вақтида ҳисоботлар тузиб топшириш.

13.4. Заҳарли ва кучли таъсир этувчи дори-дармонларни сақлаш қоидалари.

Заҳарли дори-дармонларни қулфланадиган темир шкафларда ва ёғочдан ясалган, қулфланадиган шкафларда сақланади, наркотик дорилар темир шкафларда қулфланган ҳолда сақланиб, эшикларни ичкари қисмида “А” ва заҳарли дориларни бир маротабалик ҳамда суткалик юқори истеъмол қилинадиган дозалари ёзилган рўйхати бўлади.

Кучли таъсир этувчи дори-дармонлар “Б” рўйхатида бўлиб, алоҳида қулфланадиган шкафларда сақланади. “А” ва “Б” рўйхатдаги темир а шкафларнинг калити тегишли жавобгар шахсда бўлиши шарт.

Заҳарли дори берилган накладной – талабномалар шифохона дорихонасида 2 йил давомида, наркотик дорилар 5 йил давомида ва қолганлари эса 1 йил давомида сақланади. Шу муддат ўтгандан сўнг юқори ташкилотлар томонидан ҳужжатларни тафтиш ўтказилгандан кейин тегишли тартибда йўқ қилинади.

Шифохона дорихоналарида савдо зали бўлмайди, чунки у аҳолига хизмат қилмайди. .

13.5. Шифохона дорихоналарининг хоналари.

Шифохона дорихоналарида қуйидаги хоналар мавжуд бўлади:

1. Ишлаб чиқариш хоналари - (кутиш хонаси, рецептларни қабул қилиш хонаси, рецептура жўнатиш хонаси, ассистентлар хонаси, дарчали асептика хонаси, инъекцияли эритмалар расмийлаштириш хонаси, идишларни қайта ювиб стериллаш хонаси, қадоклаш хонаси, фармацевт аналитик хонаси, тозаланган сув олиш хонаси, молларни очиш хонаси).

2. Сақлаш учун хоналар - (тайёр дорилар, курук ва суюқ дорилар, боғлов материаллари, хирургик асбоблар, врачлик буюмлари, оловдан хавфли нарсалар, дезинфекция воситалари, кислоталар хонаси, доривор ўсимликлар, идишлар, ёрдамчи материаллар хонаси, музлатувчи камералар хонаси).
3. Маиший хўжалик хоналари – (экспедиция хонаси).

Назорат саволлари

1. Даволаш профилактика муассасаси дорихонаси ва унинг асосий вазифалари.
2. ДПМ ихтисоси ва тузилишига кўра ундаги дорихоналар таснифи.
3. Дорихона мудирининг зиммасига юкланадиган вазифалар.
4. Заҳарли ва кучли таъсир этувчи дори-дармонларни сақлаш қоидалари.
5. Шифохона дорихоналарининг хоналари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Санитарные правила и нормы устройства аптек по реализации готовых лекарственных медикаментов. Сан-Пин 0162-04. –Ташкент: 2004. –с.7.
2. Ўзбекистон Республикаси гигиеник нормативлар, санитар қоидалар ва меъёрларнинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида. (Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 381-сон буйругидан кучирма). Ўзбекистон фармацевтика хабарномаси.2003 йил. №1. б.42-45.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 5-сентябрдаги 400-сонли буйруғи “ДПМ дорихоналари ишини яхшилаш тўғрисида”
4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 4-октябрдаги 444- сонли буйруғи “Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги ДПМ дорихоналарида стерил дорилар тайёрлашни тартибга солиш тўғрисида”

14-мавзу: ДОРИ ВОСИТАЛАРИГА БЎЛГАН ЭХТИЁЖ ВА ТАЛАБ ИСТИҚБОЛИНИ АНИҚЛАШ

Режа

1. Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва унга таъсир этувчи омиллар.
2. Алоҳида фармакотерапевтик гуруҳ дори воситаларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш услублари.
3. Қондирилган, қондирилмаган ва шаклланаётган талаб тушунчалари.
4. Сўров, талаб, истеъмолад тушунчалари.
5. Эҳтиёжни аниқлашнинг замонавий усуллари.

Таянч иборалар: *Сўров, талаб, истеъмолад, эҳтиёж тушунчалари*

14.1. Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва унга таъсир этувчи омиллар.

Дори воситаларига бўлган эҳтиёж - бу аҳолини дори ва дорихона буюмларини сотиб олиш имкониятини қайд қилиш ва уларга бўлган талабни ўз вақтида қондириш-демакдир.

Эҳтиёжга таъсир этувчи омиллар: аҳоли сонини ўсиши, фаолиятнинг географик кенгайиши, аҳолининг моддий ва маънавий даражаси, давонинг давомийлиги, эпидемия, табиий офат, тиббий ва фармацевтик ходимнинг компетентлиги.

14.2. Алоҳида фармакотерапевтик гуруҳ дори воситаларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш услублари.

Алоҳида фармакотерапевтик гуруҳ дори воситаларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш услублари:

Таъсир доираси кенг бўлган дори воситалари (оғрик қолдирувчи, иситма туширувчи).

Махсус таъсирга эга бўлган (сил, қандли диабет касаллиги) касалликларни даволашда ишлатиладиган алоҳида гуруҳ дори воситалари.

3. Истеъмоли чекланган дори воситалари (наркотик дорилар, этил спирти)

Таъсир доираси кенг бўлган дори воситаларига бўлган эҳтиёжни топиш учун иқтисодий математик усуллардан фойдаланилади.

Махсус таъсирга эга бўлган касалликларини даволашда ишлатиладиган алоҳида гуруҳлар учун қуйидаги формуладан фойдаланиб эҳтиёж топилади.

Э=Д х К х Б.

бу ерда Э-махсус дори воситаларга бўлган бир йиллик эҳтиёж.

Д-битта беморга даволаш курси давомида кетадиган миқдор.

К - даволаш курслари сони .

Б - айти дори воситаси ёрдамида даволанадиган беморлар сони.

демак, махсус таъсирга эга бўлган дориларга бўлган эҳтиёжни аниқлашда шу касаллик бўйича аҳолининг касалланиш даражаси, даволаш усуллари ва дори воситаси миқдори каби кўрсаткичларни жамлаб, тахлил қилиш тавсия этилган.

Бунда бир беморга дори воситасининг 1 курс даволаниши учун сарфланиши ва 1 йилда тахминий даволаниш курси сони аниқланади.
истеъмоли чекланган дори воситаларига бўлган эҳтиёж қуйидаги формула билан ифодаланади;

$$\Xi = \frac{M \times A}{1000}$$

бу ерда Ξ - 1 йилга ушбу препарат учун максимал тўғри келадиган эҳтиёж. M - бир йилга 1000 та аҳоли учун шу препаратнинг меъёри .
 A - аҳоли сони.

14.3. Қондирилган, қондирилмаган ва шаклланаётган талаб тушунчалари.

Талабни ўрганиш борасида 3 хил тури фарқланади;

1. Қондирилган талаб-бу дорихонада аҳоли истеъмоли учун доимо етарли миқдорда бор бўлган дори воситалари ва тиббиёт буюмлари салмоғидир.
2. Қондирилмаган талаб-дорихона системасига келмаган ёки кам миқдорда келиб тушган дори воситаларидир.
3. Шаклланаётган талаб-бу янги дори воситалар кам миқдорда ўрганилган дори воситаларига бўлган талабдир.

қондирилмаган талаб қуйидаги формула ёрдамида топилади:

$$п = (…Тф \cdot До…) + П_0 + П_1$$

Дф

$п$ - маълум вақтдаги қондирилмаган талаб ҳажми.

$Тф$ - дорихона тармоғига берилган дори воситалар миқдори.

$До$ - таъминлаб берилмаган дори воситалар миқдори.

$Дф$ – дорихонада дори воситалари мавжуд бўлган кунлар сони.

$П_0$ – даволаш муассасалари қошидаги дорихоналар, қанча миқдорда дори воситалари билан таъминланмаганлиги.

$П_1$ – дорихона омборларидан таъминланувчи даволаш муассасалари қанча миқдорда дори воситалар билан таъминланмаганлиги.

14.4. Сўров, талаб, истеъмол тушунчалари

Сўров - аҳолининг, дпмларнинг илмий, практикавий ютуқларини ҳисобга олгандаги дорихона шароитида қондириш.

Талаб - дорихона системасида бўлиши керак бўлган дори воситалари миқдоридир.

Истеъмол – сотилган дори воситалари ва бошқа тиббиёт молларини ҳажми билан белгиланади.

14.5. Эҳтиёжни аниқлашнинг замонавий усуллари.

Ҳозирги вақтда замонавий усуллар ёрдамида эҳтиёж аниқланади:

- меъёрлаштириш;
- аналитик тенглаштириш;

- корреляцион таҳлил қилиш;
- регрессион таҳлил қилиш;
- индекс усули;
- иқтисодий математик усули;
- экстраполяция усули;
- трендли ва кўп омилли моделлаштириш.

Назорат саволлари

1. Дори воситаларига бўлган эҳтиёж ва унга таъсир этувчи омиллар.
2. Алоҳида фармакотерапевтик гуруҳ дори воситаларига бўлган эҳтиёжни аниқлаш услублари.
3. Қондирилган, қондирилмаган ва шаклланаётган талаб тушунчалари.
4. Сўров, талаб, истеъмол тушунчалари.
5. Эҳтиёжни аниқлашнинг замонавий усуллари.

Фойдаланган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги 2016 йил 11 январдаги 28-сонли «Асосий дори воситалари рўйхатини тасдиқлаш тўғрисида»ги буйруғи.
2. Приказ №41 Об утверждении Положения О координации учёту и контролю целевого использования средств технического содействия и гуманитарной помощи, применяемых в медицинской практике в Республике Узбекистан от 16 февраля 2009 года.
3. ЎзРВМнинг 12 ноябр 2015 йил “Тиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни ЎзР ҳудудига олиб кириш, ундан олиб чиқиш ва транзит тарзида ўтказиш тартибини, шунингдек уларнинг муомалада бўлиши юзасидан назоратни такомиллаштириш тўғрисида”ги 330- сонли қарори.
4. ЎзРВМнинг 2012 йил 29 мартдаги “Тиббиёт муассасаларининг моддий техника баъзасини янада мустахкамлаш ва фаолиятини ташкил этишни такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисида”ги 91-сонли қарори
5. www.fitq.zn.uz
6. www.lex.uz

15-мавзу: ФАРМАЦЕВТИК ЛОГИСТИКА ТИЗИМИ

Режа:

1. Фармацевт ик логистика ҳақида тишунча.
2. Логистик тизим, логистика инфраструктураси, логистик сарф-харажатлар, логистик канал, логистик занжир терминлари.
3. Товар ҳаракатининг каналлари.
4. Улгуржи воситачилар.

Таянч иборалар: *логистика, логистик тизим, логистика инфраструктураси, логистик сарф-харажатлар, логистик канал, логистик занжир*

15.1. Фармацевтик логистика ҳақида тишунча.

Фармацевтик логистика — Фармацевтик ва бошқа товарлар ҳамда улар билан боғлиқ бўлган Фармацевтик ёрдамда истеъмолчиларни қониқтира оладиган ахборотли, молиявий ва хизмат қилиш оқимларини ўз ичига оладиган бошқариш ҳамда қулайлаштиришни таъминлайдиган фан ва амалий фаолиятдир.

- Логистика моддий ресурсларни тақсимлаш, ишлаб чиқаришни техник, технологик, ташкилий таъминлаш тўғрисидаги фан сифатида, илмий-техник тараққиёт таъсири натижасида маҳсулотлар айлануви жараёнини такомиллаштириб боришга бўлган доимий талаб таъсири остида райдо бўлди.
- Логистика қуйидагиларга асосланади:
- техникага (материаллар оқими);
- ахборотга (ахборотлар оқими);
- ишлаб чиқаришга (мос ҳолдаги бошқарув моделлари билан).

15.2. Логистик тизим, логистика инфраструктураси, логистик сарф-харажатлар, логистик канал, логистик занжир терминлари.

логистик тизим (ЛТ) деганда элементлар ва улар ўртасида юк (материал) оқимини, у пайдо бўлган нуқтадан истеъмол қилинадиган нуқтагача бошқариш мақсадида пайдо бўладиган ўзаро алоқалар ҳамда бу жараёнлар усҳун зарур бўлган ахборот оқимлари йиғиндиси тушунилади.

Логистик тизимнинг элементлари қуйидагилардир: ишлаб чиқарувчи, қайта ишловчи корхоналар ва бошқа тармоқларнинг корхоналари, тижорат-воситачилик корхоналари, транспорт ва омбор қувватлари, етказиб берувчилар, буюртмачилар, ахборот тизимлари, ахборотни йиғиш, қайта ишлаш ва узатиш мосламалари, бошқарув органлари (менежмент).

Логистика инфраструктураси деганда бир корхонадан бошқа корхонага моддий ва ахборот оқимларини ишонсҳли ҳамда бир маромда етказиб турилишини таъминлайдиган транспорт ва бошқа зарурий элементларнинг йиғиндиси тушунилади.

- Қуйидагиларга қилинган харажатлар логистик сарф-харажатлар ҳисобланади:

- — ташишга, ортишга, туширишга, қайта ортишга, юкларни манипуляция қилишга;
- — транспорт — омбор ишларининг ҳамма турлари бўйича тахлаш;
- — ахборот хизматини кўрсатиш, яъни ахборот оқимларини ташкил этиш;
- — айланма маблағларни тутиб туришга ва омборларда юкларни сақлаб туриш натижасида қилинаётган таваккалчилик;
- — логистик бошқаришга.
- **Логистик канал** — етказиб берувчи, истеъмолчи, ташувчи, воситачи, суғуртачилардан иборат қисман тартибга солинган кўплик. Истеъмолчи ёки етказиб берувсхи бозор иқтисодиёти шароитида ташувчиларни, суғуртачиларни ва ҳоказоларни турли хил усуллар билан (рейтингини ҳисоблаш, операцияларни тадқиқ қилиш усуллари кўллаш ва ҳоказо) танлаш имкониятига эгадир. Танлаш амалга оширилгандан сўнг логистик канал, логистик занжирга айланади.
- **Логистик занжир** — бу чизиқли тартибга солинган кўплаб жисмоний ва юридик шахс (ишлаб чиқарувчилар, дистрибьюторлар, умумий фойдаланиладиган омбор)ларнинг кўплиги бўлиб, улар ташқи моддий оқимни бир ЛТ дан бошқа ЛТ га етказиб бериш бўйича ёки якуний истеъмолчига етказиб бериш бўйича (ноишлаб чиқариш истеъмоли, шахсий истеъмол) операцияларни амалга оширади. Умумий ҳолда логистик занжир ишлаб чиқарувчи истеъмолчи, воситачи ва ташувчиларни бирлаштиради.

15.3. Товар ҳаракатининг каналлари.

- Товар ҳаракатининг 2 та асосий тури мавжуд:
- **Тўғри.**
- **Эгри.**
- Агар маҳсулот ишлаб чиқарувчидан бевосита истеъмолчига етиб борса, бу каналнинг тўғри тури ҳисобланади. Бунда фақат 2 та қатнашувчи иштирок этади.
- Тўғри каналларнинг яна бир номи бу — нол даражали канал.
- Егри (кўп даражали) канал — маҳсулотни ишлаб чиқарувчидан истеъмолчига воситачилар тизими орқали сотилиши. Агар воситачи 1 та бўлса — бу биринчи даражали канал.
- Агар воситачи 2 та бўлса — иккинчи даражали канал.
- Товар ҳаракати каналлари вертикал ва горизонтал бўлиши мумкин:
- — вертикал товар ҳаракати каналлари ягона тизим сифатида иш кўрсатади, ишлаб чиқарувчи, улгуржи ва чакана воситачилар, истеъмолчиларни ўз ичига олади. Улар умумий мақсадларни кўзлайди ва бирлашган назоратда хизмат кўрсатади;
- — горизонтал товар ҳаракати каналлари, бир қанча фирмалар бирлашмаси бўлиб, аниқ бозорни биргаликда эгаллаш учун мўлжалланган. Бундай сотиш тизимдан дорихона тизимида ҳам фойдаланса бўлади. Масалан: кенг кўламда реклама компаниясини ўтказиш ва ўз товарлари савдосини кўпайтириш мақсадида аниқ худуд дорихоналарини бирлаштириш.

15.4. Улгуржи воситачилар.

- Товарларни ишлаб чиқарувчидан истеъмолчига етказиб беришда тадбиркорлик фаолияти мақсадида товарлар ёки хизматларни сотиш ва олиб сотиш мақсадида **улгуржи воситачи** (ташкилотлар ва алоҳида шахслар)нинг ўрни катта.
- **Улгуржи воситачиларнинг асосий вазифаси** — ишлаб чиқарувчилар ва чакана сотувчилар (дорихоналар билан) ўртасидаги узилишни йўқотиб, мунтазам алоқаларни ва марказлаштиришни таъминлашдир.
- Фармацевтик товарлар ҳаракати тизимининг зарур шarti — улгуржи воситачи (дорихона омбори) алоқалари орқали истеъмолчиларга етказиш ҳисобланади.
- **Улгуржи воситачилар функциялари**
- Фармацевт ика бозорда улгуржи воситачилар қуйидаги функция-ларни бажаради:
 - — Маркетинг — бозорни комплекс таҳлили, товар сиёсати ва нарх сиёсати ва бошқаларни амалга ошириш.
 - — Ахборотли — керакли ахборот билан таъминотчиларни ва чакана ташкilotларни таъминлаш.
 - — Товарларни қабул қилиш, сақлаш ва товар захираларини бошқариш.
 - — Товарни ташиш.
 - — Ўз харидорларини кредитлаш — товарларни истеъмолчиларга кредитга бериш.
 - — Режалаштирилмаган харажатлар хавф-хатарини қайта тақсимлаш.
 - — Товарга эгалик ҳуқуқини олган ҳолда улгуржи воситачилар, товарларнинг бузилиши, ўғирланиши, унга қўйилган нархларнинг пасайиши билан боғлиқ бўлган маълум хавф-хатардан ишлаб чиқаришни халос этадилар.
- **Улгуржи воситачилар таснифи**
- Улгуржи воситачилар боғлиқ бўлган ва боғлиқ бўлмаган воситачиларга бўлинади:
 - **Боғлиқ бўлмаган воситачилар** таъминотчилардан товарни сотиб оладилар, товар сотиш ҳуқуқини олгандан сўнг улгуржи воситачиларга хос бўлган ҳамма функцияларни бажарадилар. Уларга дистрибьютерлар киради — бу фирмалар йирик ишлаб чиқарувчилардан тўлиқ улгуржи сотиб олиш асосида савдони бажаради. Дистрибьютерлар шахсий омборхоналарга эга, улар, одатда, товар ишлаб чиқарувчилари билан узоқ муддатли алоқалар ўрнатадилар.
 - **Боғлиқ бўлган воситачилар** — товарга эгалик ҳуқуқини олмаган ва бевосита савдода иштирок этмайдиган фирмалар ёки айрим тадбиркорлар (агент ва брокерлар). Улар сотиш ёки олди-сотти жараёнларига қўмаклашади, яъни сотувчилар ва харидорларни бирлаштиради ҳамда ахборот ва маркетингли функцияларни бажарадилар.

Назорат саволлари

1. Фармацевт ик логистика ҳақида тишунча.
2. Логистик тизим, логистика инфраструктураси , логистик сарф-харажатлар , логистик канал , логистик занжир терминлари.
3. Товар ҳаракатининг каналлари.
4. Улгуржи воситачилар

Фойдаланилган адабиётлар

1. Э.Р.Тошмухамедов, Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007 221 бет
2. Ўзбекистон Фармацевтик хабарномаси. 2002йил № 4.29-бет.
3. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исаходжаев, Г.Э.Содиқова “Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил 445 бет.

16-мавзу: ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИДА УЛГУРЖИ САВДО ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ

РЕЖА:

- 1.Дорихона омборининг асосий вазифалари.
2. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖнинг асосий фаолият турлари.
3. Омборхонага келаётган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сифатини текшириш
4. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖдаги омборхоналар ва бўлимлар.
- 5.Шартнома тузишда топшириладиган ҳужжатлар.

Таянч иборалар: *улгуржи савдо, МЧЖ, дори таъминот, дорихона омборхонаси, шартнома.*

16.1. Дорихона омборининг асосий вазифалари.

- 1.Тиббиёт буюмларини етказиб беришнинг алоҳида шартлари ва тузилган шартномаларга мувофиқ таъминотчилардан миқдори ва сифати жиҳатидан қабул қилиш.
- 2.Дори воситаларининг физикавий кимёвий хоссаларини эътиборга олган ҳолда уларни сақлаш учун Давлат Фармакопиясининг талаблари, юқори ташкилотлар тасдиқлаган буйруқ ва йўриқномалардаги қоидаларга биноан тегишли шарт-шароитлар яратиш.
- 3.Бўлимлардаги моддий бойликларни тўлиқ сақланишини таъминлаш.
- 4.ДПМ ва бошқа муассасаларнинг буюртмаларини бажариш.
- 5.Дорихона тармоқларига дори воситалари ва тиббиёт буюмларини етказиб бериш.

16.2. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖнинг асосий фаолият турлари.

Ўзбекистон дори таъминоти Шўъба корхонасини бошқарувини оптималлаштириш мақсадида ҳамда Шўъба корхоналарининг ташкилий ҳуқуқий шаклини қонун талаблари асосида белгилаш, ҳамда уни бошқаришнинг самарали бошқарув тизимини шакллантириш мақсадида бу корхонани қайта ташкил этиш лозим.

“Ўзбекистон Дори таъминоти” МЧЖ Тошкент шаҳар Олмазор тумани Тадбиркорлик субъектларини Давлат рўйхатидан ўтказиш Инспекциясининг 2014 йил 24 февральдаги 259 реестр рақами билан рўйхатга олинган. “Ўзбекистон Дори таъминоти” МЧЖнинг ягона таъсисчиси ОАЖ Дори-дармон Ак томонидан 2014 йил 13 февраль 12а-сонли қарори билан тасдиқланди.

“Ўзбекистон Дори таъминоти” МЧЖ қуйидаги асосий фаолият турлари билан шуғулланади:

Дорихона муассасаларини, назорат таҳлилий лабораторияларини очиш, дорихона омборларини ташкил этиш;

корхона фаолияти йўналишлари аҳолини ДПМларни сифатли дори-дармон воситалари ва тиббий маҳсулотлар билан таъминлаш;

ҳаётий муҳим бўлган дори-дармон воситалари ва тиббий маҳсулотларга буюртмаларни шакллантириш ва уларга Республика Соғлиқни сақлаш муассасаларининг бўлган эҳтиёжини тузиладиган шартномалар асосида қондириш.

16.3. Омборхонага келаётган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сифатини текшириш

Дорихона омборхонасига тушган маҳсулотлар сифат назоратидан ўтадилар. НТЛ “Таҳлил №” деган ҳужжатда буни расмийлаштиради. Унда препаратнинг номи, ташқи кўриниши, физик хоссалари, чинлиги, тозаллиги ёрлиқларнинг мос келиши, ҳажми, механик аралашмалар, ўртача оғирлиги, камчилиги, парчаланиши, намлиги зичлиги, эриш ҳарорати кўрсатилади. Таъминловчи, серия номери, сериядаги миқдори, яроқлилиқ муддати, таҳлилга сарфланган сони, бўлимга топширилган қолдиқ ва хулоса, фармацевт имзоси билан расмийлаштирилади.

16.4. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖдаги омборхоналар ва бўлимлар.

• Дори таъминоти МЧЖда тўртта омборхона мавжуд:

• 1. 2 омборхона-чет элдан кириб келадиган дори воситалари сақланади.

• 2. 2/1 омборхона-Ўзбекистон Республикасида ишлаб чиқариладиган маҳаллий дори воситалари сақланади

• 3. 1 омборхона-Гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар сақланади.

• 4. 2/С омборхона- 96градусли тоза спирт сақланади (Давлат бюджетдаги шифохоналар ва ташкилотларни таъминлаш учун)

- 1 омборхона-Гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг ҳисобини олиб бориш дафтари тутилади. Дафтарда қуйидагилар акс эттирилади:

- 1-бет
- 2. воситанинг номи
- 3. ой.
- 4. биринчи санагача бўлган қолдиқ.
- 5. қирим: қимдан олинди, ҳужжатнинг номери ва санаси, миқдори.
- 6. жами.
- 7. чиқим. Қимга берилди, ҳужжатнинг номери ва санаси, миқдори
- 8. жами
- 9. китобдаги қолдиқлар
- 10. моддий жавобгар шахснинг имзоси
- Дафтарнинг охирида дафтар қачон тутилганлиги, бетлари, санаси, ва Ўзбекистон Республикаси Дори Таъминоти МЧЖ директори имзоси ва тўрта нусхадаги муҳрлар босилади
- “Ўзбекистон Дори таъминоти” МЧЖда қуйидаги бўлимлар мавжуд:
- 1. Қабул қилиш бўлими.
- 2. Савдо ва таъминот бўлими.
- 3. Бухгалтерия бўлими.
- 4. Хўжалик ишлари бўлими.
- 5. Хавфсизликни сақлаш бўлими.
- 6. Экспедиция бўлими.

16.5. Шартнома тузишда топшириладиган ҳужжатлар.

- Корхона ва ташкилотлар билан шартнома тузишдан олдин қуйидаги ҳужжатлар топширилади:
- 1. Лицензия.
- 2. Лицензия битими.
- 3. Назорат касса машинаси бўйича маълумотнома.

- 4. Рўйхатдан ўтказиш карточкаси ва юридик шахсни давлат рўйхатига ўтказиш тўғрисида гувоҳнома.
 - 5. Юридик хулоса.
- Шартнома тузилгач шартномага *спецификация* деган хужжат қилинади, пул ўтказиш учун счёти очилади. Масалан 15% 10 кун мобайнида аввалдан тўланади (Шартномага имзо чекилгандан сўнг). Қолган сумманинг 85%ни счёти фактурага имзо чекилгандан сўнг 30 кун мобайнида тўлаш лозим.
 - Накладная счёти-фактурага менежер, бош бухгалтер, раҳбар ва товарни берган шахслар имзо чекадилар.
 - Экспедиция бўлимида ишончномага имзо чекилади бу хужжат 3 та нусхада тузилади
 - 1-нусхаси Дори Таъминоти омборхонасида қолади
 - 2-нусхаси Дори Таъминоти бухгалтериясида қолади
 - 3-нусхаси Харидорда қолади

Назорат саволлари

1. Дорихона омборининг асосий вазифалари.
2. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖнинг асосий фаолият турлари.
3. Омборхонага келатган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сифатини текшириш
4. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖдаги омборхоналар ва бўлимлар.
5. Шартнома тузишда топшириладиган хужжатлар.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Э.Р.Тошмухамедов, Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007 221 бет
2. Ўзбекистон Фармацевтик хабарномаси. 2002йил № 4.29-бет.
3. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исоходжаев, Г.Э.Содиқова “Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил 445 бет.

17- мавзу: ДОРИХОНАДА ГИЁХВАНД ДОРИ ВОСИТАЛАРИ, ПСИХОТРОП МОДДАЛАР ВА ПРЕКУРСОРЛАР МУОМАЛАСИ

Режа:

1. Гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисидаги қонун ҳақида.
2. Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар билан боғлиқ фаолиятни лицензиялаш тартиби.
3. Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш.

Таянч иборалар: *Гиёхвандлик воситалар, психотроп моддалар, лицензия, прекурсорлар.*

17.1. Гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисидаги қонун ҳақида.

Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар тўғрисидаги қонун ҳужжатларида назарда тутилганидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади. Ушбу қонунда қуйидаги асосий тушунчалар қўлланилади: гиёхвандлик (наркотик) воситалари — гиёхвандлик воситалари рўйхатига киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган, келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар, таркибида гиёхвандлик моддаси бўлган препаратлар ва ўсимликлар;

психотроп моддалар — психотроп моддалар рўйхатига киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган, келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар; прекурсорлар — прекурсорлар рўйхатига киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар тайёрлаш учун фойдаланиладиган моддалар; гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддаларнинг аналоглари — кимёвий тузилиши ва хоссаларига кўра гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддаларга ўхшаш, улар сингари руҳиятга фаол таъсир этувчи, келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар; препарат — моддаларнинг ҳар қандай физик ҳолатдаги, таркибида битта ёки бир нечта гиёхвандлик воситалари ёхуд психотроп моддалар бўлган аралашмаси;

гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг муомалада бўлиши — гиёхвандлик воситалари, — психотроп моддалар ва прекурсорларни олиб кириш (олиб чиқиш), транзит тарзида ўтказиш, сақлаш, бериш, реализатсия қилиш, тақсимлаш, олиш, ташиш, жўнатиш, ишлаб чиқиш, ишлаб чиқариш, тайёрлаш, улардан фойдаланиш ва уларни йўқ қилиш, шунингдек таркибида гиёхвандлик моддаси бўлган ўсимликларни етиштириш; гиёхвандлик (наркомания) — гиёхвандлик воситаларига руҳий-жисмоний қарамлик билан боғлиқ касаллик; заҳарвандлик (токсикомания) — психотроп моддаларга, шунингдек дорилик хусусиятига эга бўлмаган, келиб чиқиши

синтетик ёки табиий, гиёҳвандлик воситаларга ўхшаш руҳиятга фаол таъсир этувчи моддаларга руҳий-жисмоний қарамлик билан боғлиқ касаллик.

17.2. Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар билан боғлиқ фаолиятни лицензиялаш тартиби.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2003-йил 16-июлдаги “Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи билан алоқадор бўлган лицензия фаолияти тўғрисида” ги 315-сон қарорига мувофиқ бу фаолият турига қуйидагилар кириди:

1. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларларни олиб кириш (олиб чиқиб кетиш).
2. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларларни сақлаш.
3. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларларни тарқатиш ва сотиш.
4. Янги гиёҳванд воситалар, психотроп моддаларни ишлаб чиқиш.
5. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларларни ишлаб чиқариш ва тайёрлаш.
6. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларлардан илмий ва ўқув мақсадларида фойдаланиш.
7. Гиёҳванд воситалар, психотроп моддалар ва прекурсорларларни йўқ қилиш.
8. Гиёҳванд воситаларни сақловчи ўсимликларни маданийлаштириш.

17.3. Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш.

Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш бўйича техник талаблар Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ва Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлигининг 2001 йил 17 июндаги “Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш бўйича техник талаблар тўғрисида низомни тасдиқлаш ҳақида”ги қўшма қарорига мувофиқ амалга оширилади.

Ушбу қўшма қарор Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги томонидан 2001 йил 11 июлда 1048-сон билан давлат рўйхатидан ўтказилган, 2001 йил 21 июлдан бошлаб кучга кирган.

Ушбу қўшма қарор билан тасдиқланган низом “Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисида”ги Ўзбекистон Республикасининг қонунининг 13-моддаси ва Вазирлар Маҳкамасининг 2001 йил 29 январдаги 56-сонли” Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг муомалада бўлиши билан боғлиқ фаолиятни лицензиялаш тўғрисида”ги қарорига мувофиқ ишлаб чиқилган ва Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг муомаласи билан боғлиқ фаолият билан шуғулланиш ҳуқуқига эга лицензия талабгори-юридик шахсларнинг гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш учун мўлжалланган объект ва биноларининг техник

мустахкамлигини ҳамда қўриқлаш –ёнғинга қарши мосламалар билан жихозлашга доир техник талабларни белгилайди.

Назорат саволлари:

1. Гиёхвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисидаги қонун ҳақида.
2. Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар билан боғлиқ фаолиятни лицензиялаш тартиби.
3. Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Азизов И.К. Ўзбекистон Республикасида гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг назорати. Тошкент 2011 й. 376 бет.
2. Организатсия и экономика фарматсии. под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр.
3. Прокопишин В., Сафта В., Брумерел М. Основы Фармацевт ической деятельности. Кишинёв, 2003. – 488 с.
4. Тошмухамедов Е.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломова М.З. Фармацевт ика ишини ташкил қилиш. профессор Юнусхўжаев А.Н. умумий таҳрири осида.-Тошкент, 2007-223б.
5. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исоходжаев, Г.Э.Содиқова “Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил 445 бет.
6. Юнусхўжаев А.Н. таҳрири остида Зайнутдинов Х.С. ва бошқ. Фармацевт ика ишини ташкил этиш: электрон ўқув дарслик. - Т., 2005.
7. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори 12 ноябр 2015 йилдаги “Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш, ундан олиб чиқиш ва транзит тарзида ўтказиш тартибини, шунингдек уларнинг муомалада бўлиши юзасидан назоратни такомиллаштириш” тўғрисидаги 330 сонли қарори

18-мавзу: ХОРИЖИЙ ВА МДХ ДАВЛАТЛАРИДА ФАРМАЦИЯНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТАРИХИ РЕЖА

1. Абу бакр Ар-розий, Абу Али ибн Сино каби олимларнинг ишлари хақида.
2. АҚШ да фармацияни ривожланиши.
3. Қирғизистонда XIX асрнинг охири ва XX асрларда фармация ва тиббиётнинг ривожланиши.
4. Қозоғистонда октябр революцияси ғалаба қозонгунча ва ундан кейинги даврларда фармация ва тиббиётнинг тарихи.
5. Москвада биринчи дорихонанинг очилиши.

Таянч иборалар: Фармация, тиббиёт, революция.

18.1 Абу бакр Ар-розий, Абу Али ибн Сино каби олимларнинг ишлари хақида.

Тарихий далилларга кўра Ўзбекистон халқлариинг табобат билан шуғулланишлари ибтидоий тузум охири ва қулдорлик жамиятининг бошланиш даврига тўғри келади. Бу даврга келиб қон кетишини тўхтатиш, ярани беркитиб даволаш, яллиғланишни очиб даволаш, чиққан аъзоларни жойига солиш, доривор ўтларни қўллаш, яъни уларнинг оғриқ қолдирувчи, наркотик, ич юмшатувчи, ич қотирувчи хусусиятларидан билиб фойдаланилганлар. Уларни чайнаб ёки сувда бўктириб истеъмол қилишган. Шарқшунос Бахромийнинг таъкидлашича «авесто» да мингдан зиёд доривор ўсимликлар, гиёхлар рўйхати келтирилган, улардан дори олиш ва таъсирлаш йўллари кўрсатилган. Дорилар кўпинча шира, барг, гул, мева, дон, бута, гиёх илдизи ширасидан, заъфарон, кунжут, кўкнори, хазараспанд, зира, хурмо, сабзи, беҳи, асал, зайтун мойи, савсан, зирк, дўлана каби гиёх ва ўсимликлардан тайёрланган. «Оқ хум» барча доривор гиёхларнинг шохи ҳисобланган.

Авесто (Авес-эътиқод, ишонч маъносида милoddан олдин биринчи 1000 йилликнинг биринчи ярмида зардушт пайғамбар номидан ёзилган бўлиб, Урта Осиё халқлари хаёти тўғрисидаги биринчи ёзма баёнлар келтирилган қутлуғ китобдир. Тиббиёт ва фармация, шу билан бирга дори технологиясининг IV-V-асрлардаги ҳолатидан хабар берадиган манба бу «Гиппократ» тўпламидир. Бу тўпلامда кўрсатилишича, Гиппократ давридаги шифокорлар қўллаган дори воситалари асосан эберс папирусида келтирилган таркиблардан ташкил топган эди. Дориларни дозаларга бўлишда аниқ ўлчамга келишмаган бўлиб, унда «кийик товонига тенг ёки қўзи суяги баробарида, уч бармоқ билан ушладиган қисмда» каби иборалар ишлатилган.

Абу Бакр Ар розий 856 йили 28 август куни Рой шаҳрида туғилган. ёқимли қўшиқлар айтадиган истеъдодли киши бўлган. Аввал заргарлик билан, кейин эса кимё фани билан шуғулланган. Ўрта аср фармацияси ва дори технологияси тарихида салмоқли ўринни араб ва Урта Осиё олимлари олган. бу борада

тиббиёт илмининг султони Абу Али ибн Сино(980-1037) алоҳида ўрин тутди. Унинг «Тиб қонунлари» номли 5 жилдли асари юнон, рум, ҳинд ва Ўрта Осиё олимларининг тиббиёт соҳасидаги фикрлари мажмуаси сифатида ёритилган.

18.2. АҚШ да фармацияни ривожланиши.

АҚШ да 19 асрнинг охири ва 20 аср бошларида дорихона пайдо бўла бошлаган. Фармацевтика соҳаси у замонда “кичик” касб ҳисобланиб келинган. Кўпгина фармацевтика амалиёти ходимлари маълумотга эга эмас эдилар. Улар шунчаки шогирд бўлганлар.

Фармацевтларнинг асосий вазифаси кунлик дори дармонларни назорат қилиш ва тайёрлашдан иборат бўлган. 20 аср бошларида фармацевтларнинг асосий мажбурияти табиий ингридиентларни сотиб олиш ва уларни истеъмолчилар фойдаланишлари учун эркин тарзда дориларга аралаштириб беришдан иборат бўлган. Фармацевтлар соғлиқни сақлаш тизими ходими сифатида тан олинмаган. Шифокор рецептсиз ва рецепт асосида бериладиган дори воситалари ўртасида аниқ фарқ бўлмаган. Гарчи рецепт ёзиш жараёнига шифокор маъсул бўлсада, фармацевтлар тайёр маҳсулотларни шифокор руҳсатисиз ҳам тарқата олишган. 1940-1960 йилларда соғлиқни сақлаш соҳасида “кенгайиш даври” сифатида фармацевтика амалиёти таърифланган. Фармацевтлар Америка фармацевтлар бирлашмаси томонидан эълон қилинган “этика” кодига эга бўлишди ва бу кодга биноан фармацевтлар дори воситалари таъсирига жавобгар эмас, ёки беморларга рецептсиз дори воситаларини беришлари таъқиқланди. Кўплаб шифохоналарда дорихоналар кенгайди, натижада фармацевтлар бизнес бошқарувчи бўлишдан кўра ишчи бўлишни афзал кўришди. Фармацевтика мактабларида эса бошқарув амалиёти маҳорати дарслари ўтилмай кўйди.

Дорихона ходимлари дорихонага келган беморларга диққат эътиборли бўлиб, уларга дори воситалари дорихонада бўлмаган тақдирда асоссиз жавобни бермасликлари ва дориларни вақтида бериш муддатларини бузмасликлари лозим. Ходимлар дорихоналарнинг ички меҳнат тартиб қоидаларига қатъий амал қилишлари ҳамда беморлар билан ҳар доим дўстона алоқа ўрнатиш йўлини топишлари лозим.

Доришуносликда беморлар билан ўзаро муносабатда жахлдорлик, шошма-шошарлик, ҳафсаласизлик, чидамсизлик, бепарволик каби иллатлар соҳага ёт жихатлар ҳисобланади. Фармацевт ва шифокорнинг умумий вазифаси битта, яъни беморларга уларнинг соғлиқларини тиклаш ва улар билан яқин алоқада бўлишдир.¹

18.2. Қирғизистонда XIX асрнинг охири ва XX асрларда фармация ва тиббиётнинг ривожланиши.

Қирғизистоннинг Фрунзе шаҳрида 1941 йил Галанево-Фармацевтика лабораторияси яна қўшимча 3 та сеҳ очиб, унда панкреатин инсулин, пепсин,

¹ Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. **Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings.** – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.

витами́нлар, строфантин ампулада, эфир наркоз учун, стептоцид ва бошқа дори воситаларини чиқара бошлади. Ўрта Осиёни Россияга қўшиб олингунга қадар Туркистон ўлкасида шифохоналар, дориҳоналар бўлмаган. беморларни даволаш билан табиблар, бахшилар, шаманлар, эшонлар, муллалар, фолбинлар ва бошқалар шуғулланганлар. Булар орасида табибларнинг фаолияти эътиборга лойиқ табиблар айрим жаррохлик операцияларини ўтказганлар, чипқон, ришта касалликларини даволаганлар, зулук солганлар, чиққан ва синган аъзоларни муваффақиятли даволаганлар. Табиблар атиргуллар, ялпизлар, анис ва укропларни сув буғи орқали хайдаб эфир мойларини олганлар.

18.3. Қозоғистонда октябр революцияси ғалаба қозонгунча ва ундан кейинги даврларда фармация ва тиббиётнинг тарихи.

Ўзбекистон, Қозоғистон ва Қирғизистон халқ табобатида қуйидаги доривор ўсимликлар кенг қўлланилган: ялпиз, отқулоқ, зира, мингдевона, парпи, кўкнори, ровоч, арча, қизилмия, эфедра, маврак, наъматак, кучала ва бошқалар. Қозоғистон халқ табобатида дармана ўсимлиги гижжа хайдашда кенг қўлланилган, қимиз ўпка касаллигини даволашда яхши натижалар берган. Ўрта Осиё халқлари ревматизм, бепуштлик, ўпка, тери ва бошқа касаллигини даволашда мақсадли сувлардан кенг фойдаланганлар.

XIX асрнинг ўрталарида Урта Осиё ўзининг бойликлари билан Европа ва Осиё мамлакатларининг биринчи галда Буюк Британия, Туркия, Эрон, Россия кабиларни қизиқтирар эди. Аммо рус чоризми улардан илгарироқ ҳаракат қилиб, Ўрта Осиё хонликларини ўзаро урушларидан фойдаланиб, уни забт қилиб, ўз мустамлакасига айлантирди. Шу даврда 1-Ўрта Осиёнинг кўпчилик қисмини Қўқон, Бухоро ва Хоразм хонликлари эгаллаган эди.

18.4. Москвада биринчи дориҳонанинг очилиши.

1581 йилда Москвада биринчи дориҳона очилиб, уни подшо дориҳонаси деб номланган (царская аптека). Унга аптекачини Англиядан таклиф этилади. Бу дориҳона фақат подшо оиласинигина таъминлар эди. Дорилар эса фақат подшонинг буйруғи асосида тайёрланар эди. Тайёрланган ҳар бир дорини табибни ўзи ва аптекачи татиб кўргандан кейингина подшо ва унинг оиласига ичиш учун бериларди.

Орадан қарийб 100 йил ўтгандан кейингина 1672 йили иккинчи дориҳона очилади. Бу дориҳона энди фақат катта лавозимда ишловчилар ва уларнинг оилаларига хизмат қилади.

Бу дориҳона штатида аптекачилар, врачлар, алхимиклар, табиб ва дориҳона ўқувчилари бор эди. Дориҳона ичида ўтлар қуритиладиган шкаф яъни сушилка, дори тайёрлаш учун лаборатория ва бошқа хоналар мавжуд эди.

1682 йилда аҳоли госпитали қошида учинчи аҳоли дориҳонаси очилди.

Лекин Россия аҳолиси эскича табиб ва доришунослар хизматидан фойдаланар эди.

Назорат саволлари

- 1.Абу бакр Ар-розий, Абу Али ибн Сино каби олимларнинг ишлари хақида.
- 2.Қирғизистонда 19- асрнинг охири ва 20- асрларда фармация ва тиббиётнинг ривожланиши.
- 3.Қозоғистонда октябр революцияси ғалаба қозонгунча ва ундан кейинги даврларда фармация ва тиббиётнинг тарихи.
- 4.Москвада биринчи дорихонанинг очилиши.

Фойдаланилган адабиётлар

Интернет маълумотлари

5. АМАЛИЙ МАШҒУЛОТЛАР УЧУН МАТЕРИАЛЛАРИ

1-амалий машғулот: Ўзбекистон Республикаси соғлиқни Сақлаш ишлари ва фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари

Машғулотнинг мақсади: Ўзбекистон Республикаси соғлиқни Сақлаш ишлари ва фармацевтика тизимининг ташкилий тузилиши, уларнинг вазифалари хақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Ўзбекистон Республикаси соғлиқни Сақлаш ишлари ва фармацевтика хизматини ривожлантириш асосларини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

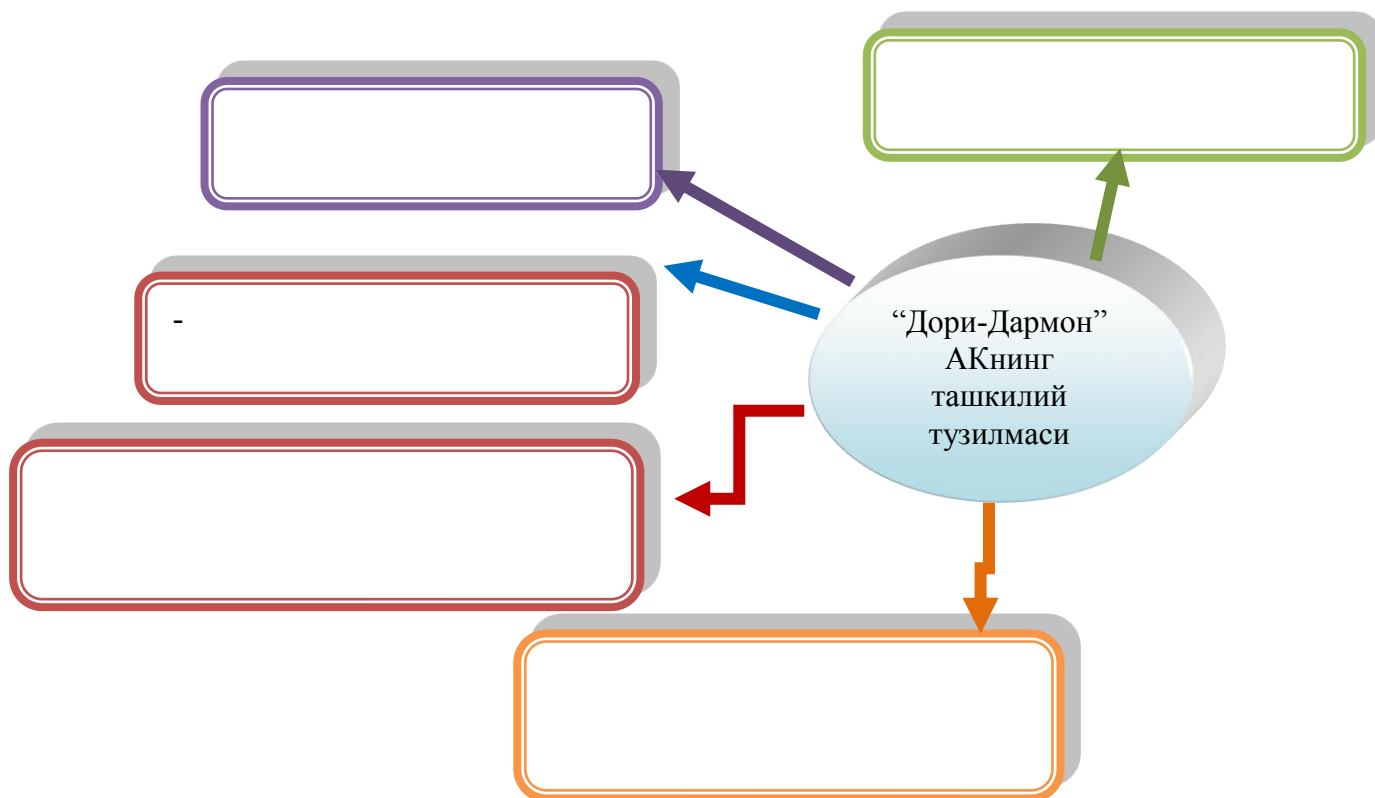
Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа “Кластер” усулидан фойдаланиб “Дори- дармон акциядорлик компанияси бошқаруви ижро этувчи аппарати тузилмасини чизмада акс эттиринг!

Ишни бажариш учун намуна

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ишлари ва фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари мавзусини ўқитишда “Кластер методининг қўлланиши”

1. Ақлингизга келган барча нарсани ёзинг. Ҳақ сифатини муҳокама қилманг: уларни оддий ҳолда ёзинг.
2. Орфография ва бошқа омилларга эътибор берманг.
3. Ажратилган вақт тугагунча ёзувни тўхтатманг. Агарда ақлингизга ҳаялар келиши бирдан тўхтаса, қачонки янги ҳаялар пайдо бўлмагунча қоғозга расм чизинг.
4. Кўпроқ алоқа бўлишлигига ҳаракат қилинг. Ҳаялар сони, улар оқими ва улар ўртасидаги ўзаро алоқадорликни чегараламанг.

2-вазифа. "Dori-darmon" aksiyadorlik kompaniyasining bo'limlari haqidagi ma'lumotlarni internet orqali www.doridarmon.uz saytiga kirib o'rganing.

3-вазифа "Dori-darmon" aksiyadorlik kompaniyasi tarkibiga kiradigan korxonalar va tashkilotlar ro'yxatini daftaringizga yozing

4-вазифа O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 20 may 2005 yildagi "Dori-Darmon" Davlat aksiyadorlik uyushmasining "Dori-Darmon" aksiyadorlik kompaniyasiga aylantirish to'g'risidagi 131 sonli qarori bilan tanishing va daftaringizga qisqacha konspekt qiling.

5-вазифа www.uzpharmsanoat.uz saytiga kirib, "O'zFarmsanoat" DAK ga tegishli bo'lgan korxonalar ro'yxatini va ularning faoliyati haqidagi ma'lumotlarni oling va o'rganing.

"Dori-darmon" Aksiyadorlik kompaniyasi tarkibiga kiradigan korxonalar va tashkilotlar ro'yxati

№	"Dori-darmon" aksiyadorlik kompaniyasi tarkibiga kiradigan tashkilotlar	Korxonalar va tashkilotlar tarkibiga kiradigan tuzilmalar ro'yxati
I. Aksiyadorlik jamiyatlari		
1	"Andijon Dori-darmon" ochiq, aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 16 Dorixona, 10 filial
2	"Qashqadaryo Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 15 Dorixona, 16 filial
3	"Namangan Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 16 Dorixona, 78 filial
4	"Navoiy Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona, 8 dorixona, 8 filial
5	"Samarqand Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 16 dorixona, 39 filial
6	"Toshkent viloyati Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 20 dorixona, 2 filial
7	"Fargona Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 9 dorixona, 38 filial
8	"Toshkent shahar Dori-darmon" ochiq aksiyadorlik jamiyati	Ulgurji omborxona 12 dorixona
II "Dori-darmon" Aksiyadorlik kompaniyasiga birlashtiriladigan korxonalar tashkilotlar		
9	"Qoraqalpoq Dori-darmak"	Ulgurji omborxona, 13 Dorixona 1 filial
10	"Buxoro Dori-darmon"	Ulgurji omborxona, 13 dorixona 49 filial
11	"Jizzax Dori-darmon"	Ulgurji omborxona, 13 dorixona 10 filial
12	"Sirdaryo Dori-darmon"	Ulgurji omborxona, 17 dorixona 32 filial
13	"Surxon Dori-darmon"	Ulgurji omborxona, 16 dorixona 69 filial

14	"Xorazm Dori-darmon"	Ulgurji omborxona, 12 dorixona 2 filial
15	"O'zbekiston Dori-Ta'minoti"	Ulgurji omborxona, 1 dorixona
16	Dori-Darmon Garant	

Назорат саволлари:

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги *вазифалари*.
2. “Дори-дармон” Акциядорлик компанияси.
3. “Ўзфармсаноат” Давлат Акциядорлик концерни ва унинг вазифалари

Фойдаланилган адабиётлар

1. Тошмухамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С.ва бошқалар “Фармацевт ика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221- бет.
2. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исоходжаев, Г.Э.Содиқова “Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил 445 бет.

2-амалий машғулот: Ўзбекистон Республикасида дорихона очиш тартиби

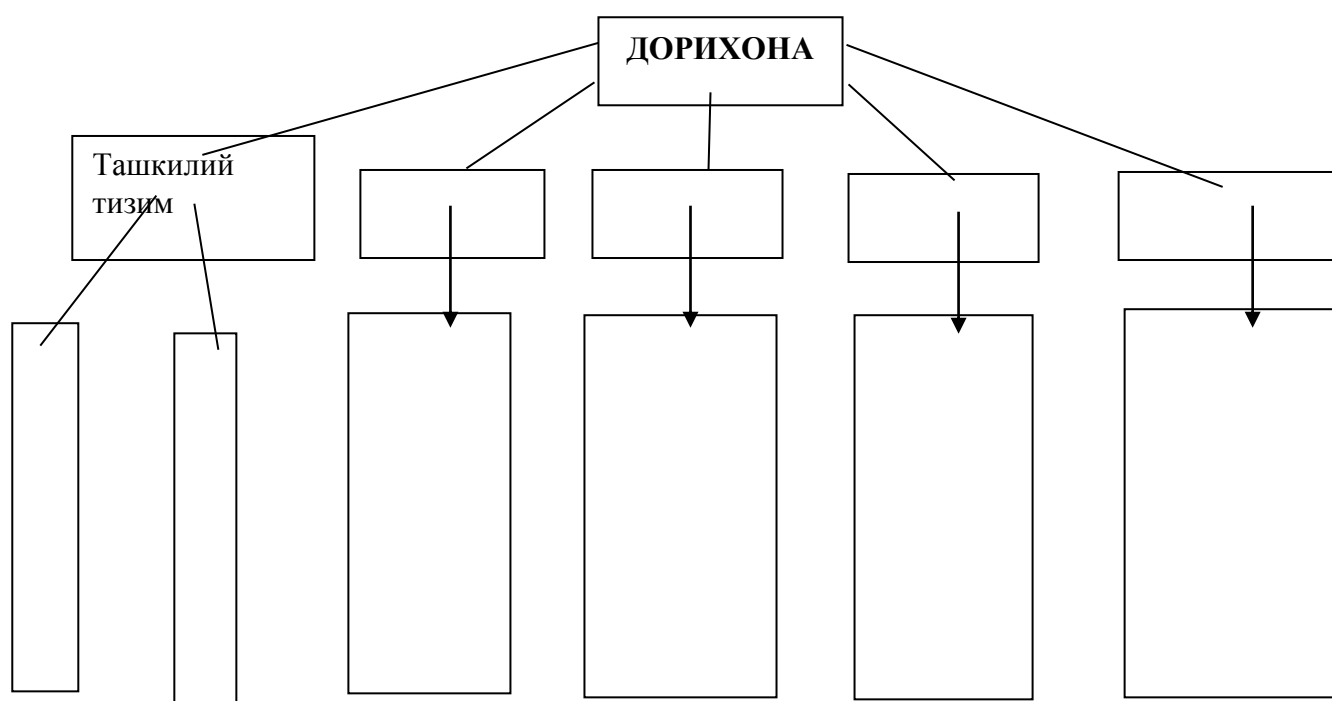
Машғулотнинг мақсади: Талабаларни Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш тартибини меъёрий ҳужжатлар асосида ўрганиш.

Масаланинг қўйилиши: Ўзбекистон Республикаси дорихона очиш ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Хусусий дорихона очишнинг умумий чизмасини Кластер усулидан фойдаланиб тузинг.

Ишни бажариш учун намуна:

2 – vazifa. Quyidagi ma’lumotlarni hisobga olgan holda farmatsevtika faoliyatiga litsenziya olish uchun hujjatlar to‘plamini tayyorlang:

- “Farmako” xususiy firmasining dorixonasi;
- faoliyat turi: dori vositalari bilan chakana savdo qilish, dori tayyorlash;
- pochta manzili: Toshkent shahar, Shayxontoxur tumani, Olmazor ko‘chasi 10-uy
- dorixona manzili: Toshkent shahar, Shayxontoxur tumani, 14-sonli poliklinika;

- hisob raqami 20208000404299837001 O‘zbekiston Respublikasi tashqi iqtisodiy faoliyati Milliy bankining shahar bo‘limida;

- MFO 00451;

- INN 207550042;

- Tel: 144-20-42

3 – vazifa. Quyidagi ma’lumotlar asosida farmatsevtika faoliyatiga litsenziya olish uchun hujjatlar to‘plamini tayyorlang:

- ulgurji farmatsevtik firma MCHJ “Tibtexnika” ;

- faoliyat turi: tibbiyot buyumlari bilan ulgurji savdo qilish;

- pochta manzili: Toshkent shahar Yakkasaroy tumani, Bobur ko‘cha 51 uy;

- ombor manzili: Toshkent viloyati, Toshkent tumani, Qibray 45 uy;

- hisob raqami 20208000824299922085 “Turon” banki;

- MFO 00358;

- INN 203225025;

- Tel: 54-36-28;

4 – vazifa. Quyidagi dalillar asosida farmatsevtika faoliyatiga litsenziya olish uchun hujjatlar to‘plamini tayyorlang:

- XF “Tabib”ning “Salomatlik” dorixonasining filiali;

- faoliyat turi: dori vositalaribilan chakana savdo;

- dorixona manzili: Toshkent sh., Uchtepa tumani, Farhod ko‘cha 27 uy;

- filial manzili: Toshkent shahar, Uchtepa tumani 10-son poliklinika;

- hisob raqami 20208000404299837001;

- MFO 00515;

- INN 201580502;

- Tel: 74-85-96;

-

-

-

-

-

- Илова

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGINING FARMATSEVTIKA FAOLIYATI
BILAN SHUG‘ULLANISH UCHUN LITSENZIYA BERISH KENGASHI RAISI
ga.....

A R I Z A

Sizdan _____ dorixonasiga

(firma nomi)

litsenziya berishingizni so‘raymiz.

Faoliyat turi- _____

Pochta manzili-

Faoliyatni amalga oshirish manzili: _____

X/r.:

MFO:

Tel INN:

Arizaga quyidagi hujjatlar ilova qilinadi:

1. Guvohnomaning notarial tasdiqlangan nusxasi.
2. SES xulosasi va chizma.
3. Moddiy-texnika bazasi, asbob-uskunalar, boshqa texnik vositalar va xodimlarning mavjudligi to‘g‘risidagi ma’lumotnoma.
4. To‘lov hujjati.

Rahbar imzo _____

(f.i.o)

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGINING

FARMATSEVTIKA FAOLIYATI BILAN SHUG'ULLANISH UCHUN
LITSENZIYA BERISH KENGASHI RAISI ga.....

A R I Z A

(filial ochish uchun)

Sizdan _____ ga farmatsevtika
(litsenziat nomi)

faoliyati bilan shug'ullanish uchun berilgan litsenziya
asosida uning _____ da
(filial manzili)

tashkil etilayotgan, tayyor turdagi dori-darmonlar va tibbiy buyumlar bilan chakana
savdo qiluvchi _____ -filiali faoliyati uchun ruhsat berishingizni so'rayman.

Litsenziatning pochta manzili:

INN:

tel:

Bank rekvizitlari:

Arizaga quyidagi hujjatlar ilova qilinadi:

1. Litsenziya nusxasi
2. SES xulosasi chizmasi bilan.
3. Moddiy-texnika bazasi, asbob-uskunalar, boshqa texnik vositalar va xodimlarning mavjudligi to'g'risidagi ma'lumotnoma.
4. To'lov hujjati.

Rahbar imzo Ismi va familiyasi

Назорат саволлари

1. Лицензиялаш кенгаши ишини тартибга солувчи меъёрий хужжатлар.
2. Лицензиялашнинг асосий вазифаси
3. Лицензиялашнинг асосий тамойиллари
4. Давлат лицензиялаш тизимининг асосий таркибий қисмлари
5. Ўзбекистон Республикасида Фармацевт ика фаолиятини лицензияланадиган турлари.

6. Лицензия талаблари ва шартлари.

Фойдаланилган адабиётлар

2. Тошмухамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С.ва бошқалар “Фармацевт ика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221- бет.
3. 3. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исоходжаев, Г.Э.Содиқова “Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил 445 бет.
3. ЎЗР ССВнинг 2010-йил 11-июндаги 182-сонли “Фармацевт ика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги буйруғи.
4. ЎЗР ВМнинг 13-май 2010-йилдаги 91-сонли “Фармацевт ика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори ”.
5. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш газетаси, 2012 йил 14 декабрь, №50 (915), 4-бет.

3-амалий машғулот: Дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш

Машғулотнинг мақсади: Ўзбекистон Республикасидаги мавжуд қонунларга мувофиқ фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тартиби, лицензиялаш босқичлари билан таништириш, шунингдек талабаларда лицензиялаш бўйича талаблар, шартлар лицензия олиш учун тақдим этиладиган ҳужжатлар билан таништириш бўйича билим ва кўникмаларни шакллантириш .

Масаланинг қўйилиши: Дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. «Фармацевтика фаолияти учун лицензия олишда расмийлаштириладиган ҳужжатларни » кетма-кетлигини ва улар ичидаги маълумотларни жойлаштиринг. Ўзингизни текшириб кўринг!

Харакатлар мазмуни	Якка баҳо	Якка хато	Тўғри жавоб	Гуруҳ баҳоси	Гуруҳ хатоси
Моддий-техник база					

тўғрисида маълумотнома					
Давлат рўйхатидан ўтказилганлиги тўғрисидаги гувоҳнома					
Ариза					
Йиғим тўланганлигини тасдиқловчи ҳужжат					

Ишни бажариш учун намуна

ФИТҚ фанини ўқитишда **“Блиц-ўйин”** методининг қўлланилиши

“Блиц-ўйин” методининг мақсади: талабаларда тезлик, ахборотлар тизимини таҳлил қилиш, режалаштириш, прогнўзлаш кўникмаларини шакллантиришдан иборат. Мазкур методни баҳолаш ва мустаҳкамлаш мақсадида қўллаш самарали натижаларни беради.

Бу методдан мақсад, талабаларда маълум бир фаолият ёки тушунчаларнинг кетма-кетлиги, узлуксизлиги, боғлиқлиги, босқичма-босқичлиги ҳамда тартибини аниқлаш малака ва кўникмаларини ривожлантиришдан иборат.

Бунинг учун педагог томонидан маълум кетма-кетлиги мавжуд бўлган фаолият ёки тушунчанинг ўринлари алмаштирилган ҳолда берилади. Талабалар ушбу кетма-кетликни топиши, тартибга келтириши, ўз ўрнига қўйиб чиқиши лозим. Бу топшириқда талабалар ўз жавобларини ва гуруҳий жавобни бериш имкониятига эга бўладилар. Тўғри жавоб эълон қилингандан сўнг талабаларни баҳолаш мумкин. Бундай топшириқ талабаларни фикрлашга ундаб, мавзу билимларини мустаҳкамлашга, аниқлаштиришга ва тафаккурни ривожлантиришга ёрдам беради

Методни амалга ошириш босқичлари:

1. Дастлаб иштирокчиларга белгиланган мавзу юзасидан тайёрланган топшириқ, яъни таркатма материалларни алоҳида-алоҳида берилади ва улардан материални синчиклаб ўрганиш талаб этилади. Шундан сўнг, иштирокчиларга тўғри жавоблар таркатмадаги «якка баҳо» колонкасига белгилаш кераклиги тушунтирилади. Бу босқичда вазифа якка тартибда бажарилади.

2. Навбатдаги босқичда тренер-ўқитувчи иштирокчиларга уч кишидан иборат кичик гуруҳларга бирлаштиради ва гуруҳ аъзоларини ўз фикрлари билан гуруҳдошларини таништириб, баҳслашиб, бир-бирига таъсир ўтказиб, ўз фикрларига ишонтириш, келишган ҳолда бир тўхтамга келиб, жавобларини «гуруҳ баҳоси» бўлимига рақамлар билан белгилаб чиқишни топширади. Бу вазифа учун 15 дақиқа вақт берилади.

3. Барча кичик гуруҳлар ўз ишларини тугатгач, тўғри ҳаракатлар кетма-кетлиги тренер-ўқитувчи томонидан ўқиб эшиттирилади, ва талабалардан бу жавобларни «тўғри жавоб» бўлимига ёзиш сўралади.

4. «Тўғри жавоб» бўлимида берилган рақамлардан «якка баҳо» бўлимида берилган рақамлар таққосланиб, фарқ булса «0», мос келса «1» балл қуйиш сўралади. Шундан сўнг «якка хато» бўлимидаги фарқлар юқоридан пастга қараб қўшиб чиқилиб, умумий йиғинди ҳисобланади.

5. Худди шу тартибда «тўғри жавоб» ва «гуруҳ баҳоси» ўртасидаги фарқ чиқарилади ва баллар «гуруҳ хатоси» бўлимига ёзиб, юқоридан пастга қараб қўшилади ва умумий йиғинди келтириб чиқарилади.

6. Тренер-ўқитувчи якка ва гуруҳ хатоларини тўпланган умумий йиғинди бўйича алоҳида-алоҳида шарҳлаб беради.

7. Иштирокчиларга олган баҳоларига қараб, уларнинг мавзу бўйича ўзлаштириш даражалари аниқланади.

2 – vazifa. Ilovada keltirilgan shakl bo'yicha "Farmako" xususiy firmasining mavjud moddiy-texnika bazasi, jihozlari, boshqa texnik vositalar va shtat soni haqida ma'lumotnoma tuzing.

3 – vazifa. O'qituvchi tomonidan berilgan hujjatlar to'plami asosida farmatsevtik faoliyatini litsenziyalash bo'yicha ekspert xulosasini tuzing.

Илова

Moddiy-texnik baza, asbob-uskunalar, texnik vositalar mavjudligi va farmatsevtik xodimlari to'g'risida

MA'LUMOTNOMA

(Ushbu ma'lumotnomada yoritilishi tavsiya etiladigan savollar)

1. Yuridik shaxs (litsenziya talabgori) to'g'risida ma'lumotlar:

- nomi, tashkiliy huquqiy shakli, joylashgan manzili.

2. Faoliyatni amalga oshirish uchun tanlangan bino to'g'risida:

- manzili, turar yoki noturar joy, bir qavatli yoki ko'p qavatli binoning birinchi qavati va h.k.;
- yuridik shaxsning binoga egalik huquqi – xususiy mulk yoki boshqa huquqiy asosda (ijara, ishonchnoma va x.k.), ushbu hujjatlar nomi, ro'yxat raqamlari va sanasi ko'rsatilgan holda;

3. Moddiy-texnika bazasining mavjudligi:

- faoliyatni amalga oshirish uchun tanlangan bino (dorixona, dorixona shaxobchasi yoki dori-darmon omborxonasi),
- jihoz (mebellari) – vitrinalar, stellajlar, shkaflar, tagliklar, xonalarni tozalashda ishlatiladigan vositalarni saqlash uchun shkaf, xodimlarning kiyimlari uchun shkaf, stol-stullar;
- asbob-uskunalar – termometr, psixrometr yoki gigrometr va h.k.;
- texnik vositalar –sovitgich, konditsioner, dori tayyorlash va qadoqlashda ishlatiladigan asbob – uskunalar.

5. Xodimlar to'g'risida:

- jami nechta xodim ishlaydi. Ma'sul xodim – (dorixona, shaxobcha yoki omborxona mudirining) familiyasi, ismi va otasining ismi, qaysi ta'lim muassasini bitirgan, ixtisosligi, diplom nomeri, seriyasi, berilgan sanasi, qaysi buyruqqa asosan qabul qilingan, ish staji, malaka oshirganligi, sertifikati)

Rahbar imzo Ismi va familiyasi

LITSENZIYA BITIMI

« » 200__ yil son Toshkent sh.

O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi farmatsevtika faoliyati bilan shug'ullanish uchun litsenziya berishni amalga oshiruvchi organ (keyinchalik matnda "Litsenziyalovchi organ" deb yuritiladi) nomidan vazirning Birinchi muovini, litsenziya Kengashi raisi, Nizom asosida ish olib boruvchi _____ bir tomondan va _____(keyinchalik matnda "Litsenziat" deb yuritiladi) nomidan ustav asosida ish olib boruvchi _____

(lavozimi, ismi – sharifi)

ikkinchi tomondan, litsenziya shartnomasini quyidagi mazmun va shartlarda tuzdilar.

I. BITIMNING MOHIYATI

1.1. Litsenziyalovchi organning_____yil _____-son qarori bilan
Litsenziatga farmatsevtika faoliyatining quyidagi turlari bilan shug'ullanish uchun
litsenziya

beriladi:_____

_____ 1.2 Dorixona mudiri f.i.o.

1.3 Litsenziyaning amal qilish muddati:

«__» _____ 200__ yildan «__» _____ 200__ yilgacha.

1.4. Faoliyatni amalga oshirish manzili (manzillari):

Назорат саволлари

1. Лицензияловчи органга тақдим этиладиган ҳужжатлар.
2. Лицензия битими
3. Лицензия битими талабларига риоя этилишини назорат қилишда
лицензияловчи орган ваколатлари
4. Лицензияловчи органларнинг ваколатлари
5. Лицензиат ваколатлари
6. Аризаларни кўриб чиқиш.
7. Лицензиянинг амал қилиш муддатини узайтириш, дубликат бериш.
8. Лицензиялар реестри.
9. Лицензия берилганлиги учун давлат божи тўлаш тартиби.

Фойдаланилган адабиётлар

1. Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С.ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221- бет.
2. 3. Х.С.Зайнутдинов, Р.З.Зияев, О.С.Исаходжаев, Г.Э.Содиқова
“Фармацевтика ишини ташкил қилиш ва иқтисодиёти” Тошкент 2012 йил
445 бет.
3. ЎзР ССВнинг 2010-йил 11-июндаги 182-сонли “Фармацевт ика
фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш
тўғрисида”ги буйруғи.

4. ЎзР ВМнинг 13-май 2010-йилдаги 91-сонли “Фармацевтика фаолиятини лицензиялаш тартибини янада такомиллаштириш чора-тадбирлари тўғрисидаги қарори”.
5. Ўзбекистонда соғлиқни сақлаш газетаси, 2012 йил 14 декабрь, №50 (915), 4-бет.

4-амалий машғулот: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш

Машғулотнинг мақсади: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш, уларнинг вазифалари ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

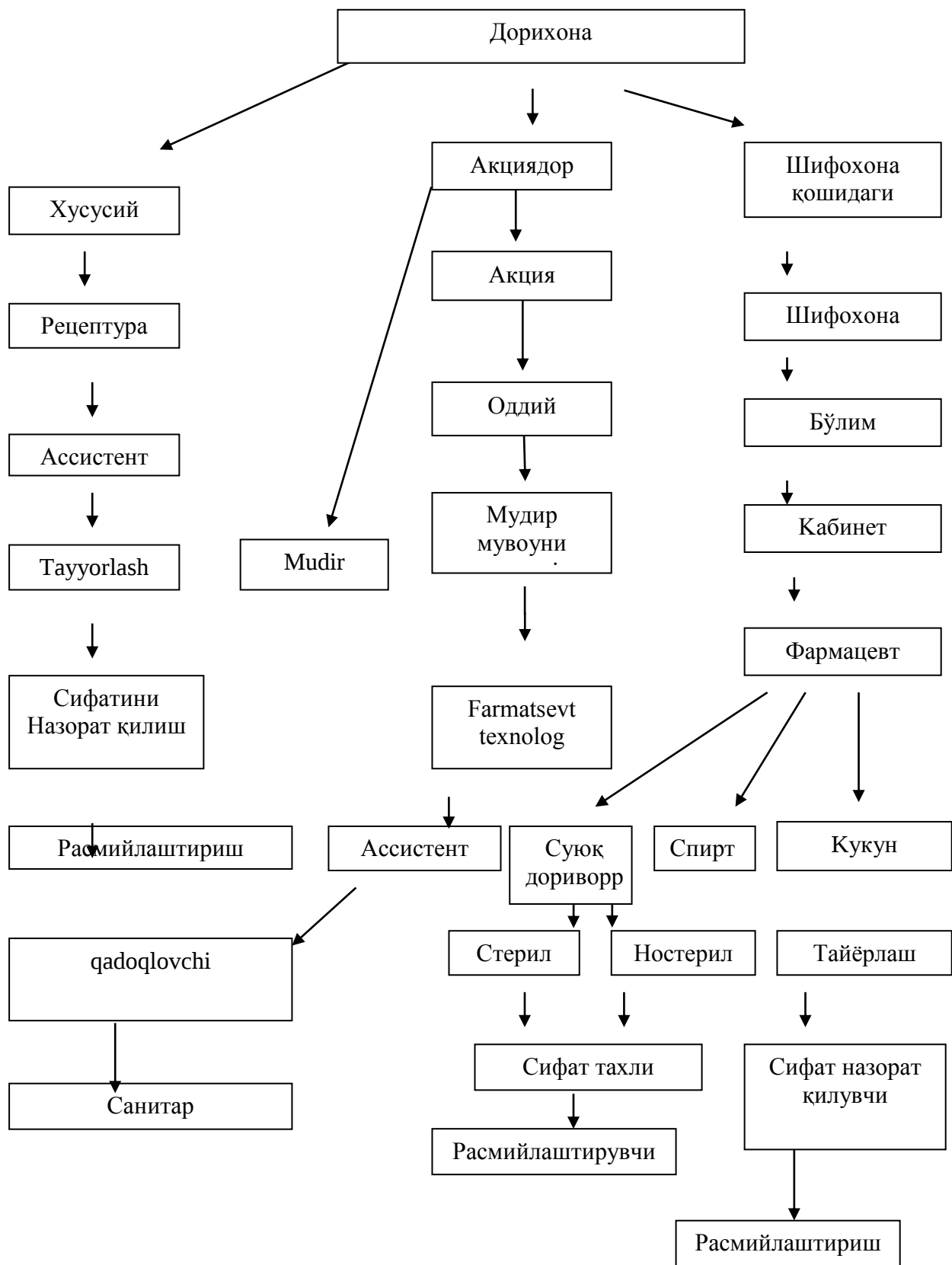
Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Кластер усулидан фойдаланиб “Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар тасвирини чизмада акс эттиринг!”

Ишни бажариш учун намуна

1. Ақлингизга келган барча нарсани ёзинг. Ғоя сифатини муҳокама қилманг: уларни оддий ҳолда ёзинг.
2. Орфография ва бошқа омилларга эътибор берманг.
3. Ажратилган вақт тугагунча ёзувни тўхтатманг. Агарда ақлингизга ғоялар келиши бирдан тўхтаса, қачонки янги ғоялар пайдо бўлмагунча қоғозга расм чизинг.
4. Кўпроқ алоқа бўлишлигига ҳаракат қилинг. Ғоялар сони, улар оқими ва улар ўртасидаги ўзаро алоқадорликни чегараламанг.

Кластер усулида турли мулкчилик шаклидаги дорихоналарнинг тасири

2-вазифа Dori vositalari va farmatsevtika faoliyati to'g'risidagi Qonun haqida ish

daftaringizga yozing(O'zbekiston Respublikasida farmatsevtika faoliyati 1 kitob 5-13- betlar).

3-вазифа Dorixonada mavjud bo'lgan bo'limlarni e'tiborga olib, ularning tashkiliy tuzilishini daftaringizga yozing.

4-вазифа. Aksionerlik, jamoa va xususiy dorixonalar, ularning bir-biridan farqlarini yangi pedagogik texnologiyalardan Klaster usulidan foydalanib ish daftaringizga yozing.

5-вазифа. Aksionerlik dorixonalar muassasalari funksiyalarining sxemasini chizing

6-вазифа. www.doridarmon.uz saytiga kirib O'zbekistondagi dorixonalar tarixiga oid ma'lumotlarni o'rganib chiqing.

Aksiyador dorixona muassalari funktsiyalarining sxemasi

Aholi va DPMLarni dori darmonlarga bo'lgan ehtiyojini to'liq qondirish	O'z faoliyatlarini O'zbekiston Respublikasining qonun va me'yoriy hujjatlariga muvofiq amalga oshirish
O'z ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyatlarini mustaqil belgilash	O'z faoliyatlarini to'liq xo'jalik hisobi asosida mustaqil amalga oshirish
Ishlab chiqarish va savdo faoliyatlari	Sharmomada ko'rsatilgan muddatda o'zlarining ishlab chiqarish, xo'jalik savdo turi faoliyatlarini o'zgartirmaslik
Davlat, kooperativ jamoa korxonalari firmalari, alohida shaxslar bilan tovar yetkazib berish bo'yich shartnomalar	Aholiga tovarlarni erkin shartnomaviy narxlarda sotish va boshqa xizmatlar ko'rsatish
Tadbirkorlikni rivojlantirish asosida dori darmonlarni ko'paytirish	Talabalar va kursantlar uchun ishlab chiqarish amalyoti va stajirovka o'tish
Aksiya va obligasiyalarni chiqarish (mehnat jamoalariga) va boshqa	Mulk tarkibiga o'zgartirishlarni mustaqil kiritish

6. Dorixona mudiri muovini moddiy javobgarligi haqida shartnoma tuzing.

Shartnoma

(to'liq moddiy javobgarlik haqida)

Moddiy boyliklar saqlanishini ta'minlash maqsadida keyingi o'rinda "Ish beruvchi" deb nomlangan "Dori-darmon" aksiyadorlik kompaniyasi raisi A.Komilov 4-dorixona mudiri muovini lavozimiga tavsiya etilgan M.Ya.Yakubov keyingi o'rinda "Ishchi" deb nomlangan shaxs bilan quyidagi tartibda shartnoma tuzildi.

1. Lavozimni egallagan ishchi dori-darmonlar va tibbiyot mahsulotlarining qabul qilib olish, saqlash va berish bilan bevosita bog'liq bo'lgan to'liq moddiy javobgarlikni o'z zimmasiga oladi, rnoq moddiy boyliklarini saqlashda quyidagi burchlar bajarilishi shart:

- a) muassasa tomonidan saqlash yoki boshqa maqsadlarda berilgan moddiy boyliklarga ehtiyotkorlik bilan munosabatda bo'lish kerak, zarar ko'rmaslik choralarini topish kerak;
- b) moddiy boyliklarni saqlash haqidagi barcha holatlar haqida o'z vaqtida ish beruvchiga axborot berib turish kerak.
- c) Belgilangan tartibda tovar-pul harakatlari haqida hisob olib borib, ular haqida hisobot tuzib berish shart;
- d) Inventarizatsiya vaqtida qatnashishi kerak.

2.Ish beruvchining burchlari:

- a) moddiy boyliklarni to'liq saqlanishini ta'minlash va normal mehnat qilish uchun zarur bo'lgan sharoitlarni ishchiga yaratib berishi lozim,
- b) ishchining moddiy javobgarligi haqidagi, muassasaga keltirilishi mumkin bo'lgan zararlar haqidagi amaldagi qonunlar hamda moddiy boyliklarning amaldagi yo'riqnomalari, me'yorlari, saqlash, qabul qilish, qayta ishlash, sotish kabilar haqidagi hujjatlar bilan ishchini tanishtirish shart.

3.Ishchining aybi bilan moddiy javobgarlikni saqlash ta'minlanmagan holatlarda, zarar ko'rish aniqlangan bo'lsa, bu zararni qoplash amaldagi qonunlarga rioya qilgan holda amalga oshiriladi

4. Ishchining aybi bo'lmasa, u moddiy javobgar bo'lmaydi.

5. Ushbu shartnoma butun ish vaqtida o'zining ta'sir kuchiga ega.

6. Ushbu shartnoma 2 nusxada tuziladi, 1-nusxasi ish beruvchida, ikkinchisi ishchida bo'ladi.

Ish beruvchi Ishchi

Toshkent.sh 5 Toshkandiy

32 uy imzo 20-fevral 2004-yil

"Dori-darmon" AK

Toshkent.sh

Axunboboyev maydoni

Uy 11

Imzo

20- fevral 2015-yil

Назорат саволлари:

1. Дорихонанинг вазифалари.
2. Хусусий дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
3. Акциядорлик дорихона муассасалари, уларнинг вазифалари.
4. Акция, унинг турлари.
5. Фармацевтик ходимларнинг лавозим номенклатураси
6. Дорихонадаги бўлимлар.
7. Дорихона шахобчалари.

Фойдаланилган адабиётлар

1. ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 11 мартдаги 132-сонли қарори.
2. ЎзР ССВнинг 2004 йил 30.06 даги 304 сонли буйруғи “Дорихона муассасаларининг моддий техника базаси, асбоб ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларига бўлган талаблар. Асосий ҳолатлар” тармоқ стандартини тасдиқлаш ҳақида.
3. ЎзР ССВнинг 2007 йил 17.09даги 412 сонли “Шифохоналар, клиникалар ва диспансерлар ҳудудида хусусий дорихоналар фаолиятини тақиқлаш тўғрисида”ги буйруғи.
4. СанПиН №0243-07 Санитарные правила и нормы устройства аптек и их филиалов по реализации готовых лекарственных средств и изделий медицинского назначения. (Ташкент 2008 год)
5. ЎзР ССВнинг 27 декабр 2002 йилдаги “Қишлоқ врачлик пунктида дорихона шахобчасини ташкил қилиш тўғрисида”ги 576- сонли буйруғи.

5-амалий машғулот: Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш

Машғулотнинг мақсади: Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш уларнинг вазифалари ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Дори воситалари рецептсиз савдосини ташкил қилиш» мавзусидаги умумий тушунчалар кетма-кетлигини жойлаштиринг. Ўзингизни текшириб кўринг!

Харакатлар мазмуни	Якка баҳо	Якка хато	Тўғри жавоб	Гуруҳ баҳоси	Гуруҳ хатоси
Фармацевтик товарларни штрихли кодлаш ва маркалаш					
Халқаро амалиётда дори воситаларини туркумланиш принциплари					
Дорихона ассортименти					
АТС туркумланиш тизими					
ОТС воситаларига қўйиладиган талаблар					

Ишни бажариш учун намуна

ФИТҚ фанини ўқитишда “Блиц-ўйин” методининг қўлланилиши “Блиц-ўйин” методининг мақсади: талабаларда тезлик, ахборотлар тизимини таҳлил қилиш, режалаштириш, прогнозлаш кўникмаларини шакллантиришдан иборат. Мазкур методни баҳолаш ва мустаҳкамлаш мақсадида қўллаш самарали натижаларни беради.

Бу методдан мақсад, талабаларда маълум бир фаолият ёки тушунчаларнинг кетма-кетлиги, узлуксизлиги, боғлиқлиги, босқичма-босқичлиги ҳамда тартибини аниқлаш малака ва кўникмаларини ривожлантиришдан иборат.

Бунинг учун педагог томонидан маълум кетма-кетлиги мавжуд бўлган фаолият ёки тушунчанинг ўринлари алмаштирилган ҳолда берилади. Талабалар ушбу кетма-кетликни топиши, тартибга келтириши, ўз ўрнига қўйиб чиқиши лозим. Бу топшириқда талабалар ўз жавобларини ва гуруҳий жавобни бериш имкониятига эга бўладилар. Тўғри жавоб эълон қилингандан сўнг талабаларни баҳолаш мумкин. Бундай топшириқ талабаларни фикрлашга ундаб, мавзу билимларини мустаҳкамлашга, аниқлаштиришга ва тафаккурни ривожлантиришга ёрдам беради

Методни амалга ошириш босқичлари:

1. Дастлаб иштирокчиларга белгиланган мавзу юзасидан тайёрланган топшириқ, яъни тарқатма материалларни алоҳида-алоҳида берилади ва улардан материални синчиклаб ўрганиш талаб этилади. Шундан сўнг, иштирокчиларга тўғри жавоблар тарқатмадаги «якка баҳо» колонкасига белгилаш кераклиги тушунтирилади. Бу босқичда вазифа якка тартибда бажарилади.

2. Навбатдаги босқичда тренер-ўқитувчи иштирокчиларга уч кишидан иборат кичик гуруҳларга бирлаштиради ва гуруҳ аъзоларини ўз фикрлари билан гуруҳдошларини таништириб, баҳслашиб, бир-бирига таъсир ўтказиб, ўз фикрларига ишонтириш, келишган ҳолда бир тўхтамга келиб, жавобларини «гуруҳ баҳоси» бўлимига рақамлар билан белгилаб чиқишни топширади. Бу вазифа учун 15 дақиқа вақт берилади.

3. Барча кичик гуруҳлар ўз ишларини тугатгач, тўғри ҳаракатлар кетма-кетлиги тренер-ўқитувчи томонидан ўқиб эшиттирилади, ва талабалардан бу жавобларни «тўғри жавоб» бўлимига ёзиш сўралади.

4. «Тўғри жавоб» бўлимида берилган рақамлардан «якка баҳо» бўлимида берилган рақамлар таққосланиб, фарқ булса «0», мос келса «1» балл қуйиш сўралади. Шундан сўнг «якка хато» бўлимидаги фарқлар юқоридан пастга қараб қўшиб чиқилиб, умумий йиғинди ҳисобланади.

5. Худди шу тартибда «тўғри жавоб» ва «гуруҳ баҳоси» ўртасидаги фарқ чиқарилади ва баллар «гуруҳ хатоси» бўлимига ёзиб, юқоридан пастга қараб қўшилади ва умумий йиғинди келтириб чиқарилади.

6. Тренер-ўқитувчи якка ва гуруҳ хатоларини тўпланган умумий йиғинди бўйича алоҳида-алоҳида шарҳлаб беради.

7. Иштирокчиларга олган баҳоларига қараб, уларнинг мавзу бўйича ўзлаштириш даражалари аниқланади.

2-вазифа. Retseptsiz beriladigan dori vositalari ro'yxatini muhokama qiling.

3-вазифа. OTS vositalariga bo'lgan umumiy talablar bilan tanishish.

4-вазифа. Bo'limning tuzilishi va jihozlanishini, dori vositalarini saqlash tartibini o'rganing.

5-вазифа. O'qituvchi tomonidan berilgan dori vositasini birlamchi va ikkilamchi o'ramdagi ma'lumotlar bilan tanishish.

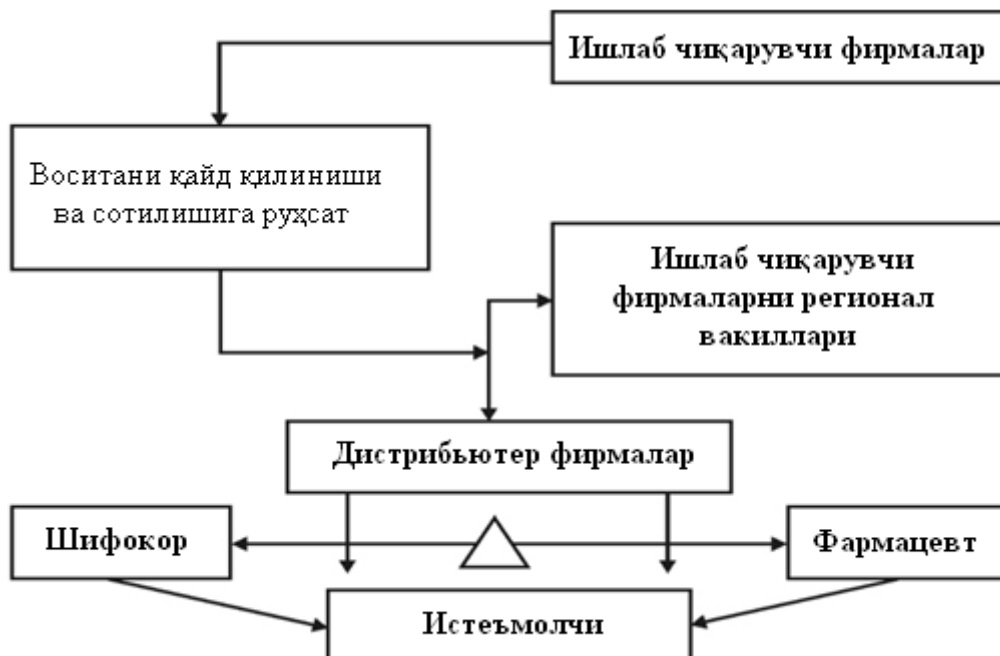
6-вазифа. Retseptsiz sotiladigan dori vositalarini bozori muomalasini muhokama qiling.

OTS – vositalariga qo'yiladigan talablar

4- ilova

Retseptsiz sotiladigan dori vositalarini bozori muomalasi.

Назорат саволлари:

1. Отс — воситалар тизими, рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйилган асосий талаблар.
2. Дори воситаларини рецептсиз бериш ва дорихона ассортименти фармацевтик васийлик, штрих кодлаш тизими

Фойдаланилган адабиётлар

- 1.Э.Р.Тошмухамедов, Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007, 221-бет
- 2.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.
- 3.Юнусхўжаев А.Н. таҳрири остида Зайнутдинов Х.С. ва бошқ. Фармацевтика ишини ташкил этиш: электрон ўқув дарслик. - Т., 2005.
4. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” фанидан “фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг қисми тошкент 2016, 254-бет
- 5.Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги “Шифокор рецептсиз сотиладиган дори воситаларининг рўйхатини тасдиқлаш ҳақида” ги буйруғи 2015 йил 5-май 27-сон.

6-амалий машғулот: Дорихоналарда рецептура бўлими ишини ташкил қилиш

Машғулотнинг мақсади: Дорихоналарда рецептура бўлими ишини ташкил қилиш ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Дорихоналарда рецептура бўлими ишини ташкил қилиш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. “Инсерт” усулидан фойдаланиб мавзу бўйича “Инсерт” жадвалини тўлдириш.

Ишни бажариш учун намуна

“Инсерт усули” Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интер фаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб “ В“; +; -; +белгилари орқали ўз

фикрини ифодалайди:

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-)- мен билган нарсага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	В	+	—	?
Рецепт				
Рецепт қабул қилиш				
Дори воситаларни бериш				

2-вазифа. Quyidagi retseptlarni lotin tiliga tarjima qiling.

25 yoshli Asqarovga

Oling: Askorbin kislota 2,0

Natriy bromid 4,0 Glyukoza 120,0 Tozalangan suv 300 ml gacha Aralashtiring.

Bering. Belgilang.

3 yoshli go'dak Valiyevga

Oling: Askorbin kislota 0,1

Rutin 0,02 ,

Kaltsiy glyukonat 0,2

Poroshok hosil qiling, aralashtiring.

Shunday dozalardan 20 dona bering.

1 yoshli go'dak Aliyev B.ga

Oling: Borkislotal, 0

Salitsil kislota 5,0

Rux oksidi 25,0

Talk 50,0

Poroshok hosil qiling, aralashtiring.

Bering. Belgilang. Bolani terisiga sepiladi (prisipka)

45 yoshli onkologik bemor Salimovga

Oling: Promedolning 2%li eritmasi 1 ml dan

Shunday dozadagi ampuladan 10 ta dona oling

Belgilang: 1 ml dan oraliq vaqtida

18 yoshli A.Karimovga

Oling: Dimedrol 0,01

Efedrin gidroxlorid 1,0

Shaftoli moyi 5,0

Yalpiz moyi 5,0

Aralashtiring.

Bering. Belgilang. Burun tomchisi 2-3 tomchidan 3-4 marta tomiziladi.

7 yoshli bemor I.Kim. ga Oling: Levomitsetin 0,25

Bor kislota 0,2

Etil spirtini 70%li eritmasidan 10 ml gacha

Aralashtiring: Belgilang. Bering.

6 yoshli bemor Toshmatov I. ga

Oling: Natriy gidrokarbonat

Natriy tetraborat 6,0 dan

Natriy xlorid 3,0

Mental 0,04

Poroshok hosil qilish uchun aralashtiring

Bering. Belgilang. 1 osh qoshiq 1 stakan suvda eritilib chayiladi

45 yoshli onkologik bemor Po'latovga

Oling: Tiamin bromid 0,01
 Askorbin kislota 0,01
 Glyukoza 0,2
 Shunday dozadan 20 ta bering
 Poroshok hosil qilish uchun aralashtiring
 Belgilang kuniga 2 marta 1 ta ichiladi.
 60 yoshli nafaqaxo'r A. Xakimov. ga
 Oling: Dimedrol 0,02
 Borkislota 0,2
 Tozalangan suv 10 ml
 Aralashtiring. Bering.
 Belgilang. Ko'z tomchisi 1.2 tomchidan 3-4 marta har ikkala ko'zga tomiziladi. 70
 yoshli nafaqaho'r Alimovga
 Oling: Seduksen tabletka
 Shunday dozadan 30 dona bering
 Belgilang: 1 ta tabletka kuniga 3 marta
 Retseptlardagi nomutanosib dori vositalarini aniqlang.
 Retseptlardagi dori vositalarini dozalarini tekshiring

Назорат саволлари

- 1.Рецептура бўлимининг асосий вазифалари
- 2.Фармацевт-технолог иш жойини жихозлаш
- 3.Фармацевт –технологнинг вазифалари
4. Рецепт ва унинг бланкалари.

Адабиётлар рўйхати

- 1.Шане П. Десселле, Давид П. Згарриск. Пҳармасй Манагемент эссентиалс фор Алл Прастисе Сеттингс. – Мс Гроу Хилл Медисал.- 2011. – П.652.
- 2.Тошмухамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш(лотин

алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-224б.

3.Тошмуҳамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва э.Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-223б.

4.Тошмуҳамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.

5.Юнусхўжаев А.Н. таҳрири остида Зайнутдинов Х.С. ва бошқ. Фармацевтика ишини ташкил этиш: электрон ўқув дарслик. - Т., 2005.

6. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” фанидан “фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг қисми Тошкент 2016, 254-бет

7-амалий машғулот: Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси,

Машғулотнинг мақсади: Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси, рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси, рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш. мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Бумеранг усулидан фойдаланиб топшириқни бажаринг

Ишни бажариш учун намуна

Бумеранг усули. Гуруҳ билани ишлаш қоидалари

Гуруҳнинг ҳар бир аъзоси:

- ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар тўғрисида фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;

2-илова

Гуруҳлар учун топшириқлар.

I guruh vazifasi

1. Retseptura bo'limining asosiy vazifalari.
2. Farmatsevt – texnolog ish joyini jihozlash.

II guruh vazifasi

1. Farmatsevt – texnologning vazifalari.
2. Retsept va uning blankalari.

III – guruh vazifasi

1. Retsept yozishda tibbiyot xodimlari tomonidan yo'l qo'yiladigan xatoliklar.
2. Retseptni taksirovka va ekspertiza qilish

2-вазифа. Ish daftaringizga retseptlarni qabul qilish va dori vositalarini dorixona muassasalaridan berish tartibini chizing.

3-вазифа. retseptlardan foydalanib, retseptura jurnalini to'ldiring 4-вазифа. Retsept asosida bepul beriladigan dori vositalarini tegishli daftarga qayd eting

5-вазифа. [www.fitq .zn.uzsaytiga](http://www.fitq.zn.uzsaytiga) kirib, giyohvand va psixotorop dori vositalari bilan tanishib chiqing.

Retseptura journali

Sana	Yakka tartibda tavsiflangan dorilar				Ta'rif uchun	Tozalan- gan siv uchun	Eslat- ma
	Retsept	Bemor mno F.I.Sh.	Dori- ning turi	Dori- ning narxi			

_____”Dori-darmon” AK
 _____son dorixona
 _____bo’lim
 _____bemorlar
 kategoriyasi

Imtiyozli dorilar berish uchun

_____retseptla
 r uchun

/davolash profilaktika muassasasi/

_____raqaml
 i reestri

200__yil_____oyiga

Tartib so’m	Retseptning nomeri, bemor ismi-sharifi	Berilgan dorilarning qiymati	Bemor to’lagan qiymat	Qoplanishi lozim bo’lgan qiymat

JAMI:_____

Hammasi _____retseptlar so’m_____tiyin, shuningdek
 bemorlar tomonidan so’m_____tiyin
 to’langan
 To’lash _____so’m_____tiyin

Dorixona mudiri_____

/imzo/

Hisobchi _____

/imzo/

Reestr

Bilan olindi _____

/lavozimi, ismi-sharifi, imzo, sana/

Tartib №	Dori xonaga keltirilgan kuni	DPM ning nomi. manzili. telefoni	Tibbiyot xodimi-ning Fami-livasi. ismi sharifi	Retsept (talab noma) berilgan sana	Bemor-ning Fami-livasi. ismi sharifi yoshi	Retsept-ning tarkibi	Retsept (talab noma) ning kam-chilik-lari	Ko'ril-gan chora-larni davd etish	Imzo
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Назорат саволлари

- 1.Рецепт функциялари.
- 2.Рецепт ёзишнинг умумий қоидалари
- 3.Рецепт қабул қилиш ва дори воситаларининг бериш ишларини ташкил қилиш.
4. Дорихонада миқдорий ҳисобда турувчи дори воситалар.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
- 2.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш(лотин

алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-224б.

3.Тошмуҳамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Э.Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-223б.

4.Тошмуҳамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.

5. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг қисми Тошкент 2016, 254-бет

8-амалий машғулот: Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш

Машғулотнинг мақсади: Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Дорихоналарда рецептларни экспертиза қилиш ва дори воситаларини бериш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Инсерт усулидан фойдаланиб жадвални тўлдириш

Ишни бажариш учун намуна

“Инсерт усули” Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интер фаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб “ В“; +; -; +белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди:

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-) мен билган насага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	В	+	–	?
Рецепт экспертизаси				
Рецепт таксировкаси				
Дори воситаларни бериш				
Сигнатура				

2-вазифа. Dori vositasi uchun kvitantsiya daftarchasini to'ldiring.

5-amaliy mashg'ulot darsidagi lotin tiliga o'girilgan retseptlarni ko'chiring va taksirovka qiling.

3-вазифа. Berilgan dori vositasi uchun signaturani to'ldirib bemorga bering.

4-вазифа. Yuqoridagi retseptlardan foydalanib, noto'g'ri yozilgan retseptlarni qayd etish
daftarini to'ldiring

Notog'ri yozilgan retseptlarni qayd etish daftari

Tartib №	Dori-xonaga keltirilgan kuni	DPM ning nomi, manzili, telefoni	Tibbivot xodimi-ning Familiyasi, ismi, sharifi	Retsept (talab noma) beril sana	Bemor-ning Familiyasi, ismi, sharifi, yoshi	Retsept ning tarkibi	Retsept (talab noma) ning kamchiliklari	Ko'rilgan choralarni qayd etish	Imzo
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.

Tayyorladi_____

Berdi_____

Sana_____Narxi_____

Назорат саволлари

- 1.Рецепт ёзишда тиббиёт ходимлари томонидан
йўл қўйиладиган хатоликлар.
- 2.Рецепт таксировкаси ва экспертизаси.
- 3.Сигнатура хқаида тушунча.
4. Рецептларнинг ўз таъсир кучини сақлаш муддати.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
- 2.Тошмухамедов э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш(лотин алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-224б.
- 3.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-223б.
- 4.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.
- 5.“Фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг 1-қисми Тошкент 2016, 254-бет

9-амалий машғулот: Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш.

Машғулотнинг мақсади: Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш.

хақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: Дорихона шароитида дори воситаларини тайёрлаш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим. Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Бумеранг усулидан фойдаланиб топшириқни бажаринг.

Ишни бажариш учун намуна

Бумеранг усули билан ишлаш

Гуруҳнинг ҳар бир аъзоси:

- ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;

2-илова

Гуруҳлар учун топшириқлар.

I гуруҳ вазифаси

- 1.Дорихона муассасаларининг моддий-техник базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларга бўлган талаблар
- 2.СанПин ҳақида тушунча.

II гуруҳ вазифаси

- 1.Асептик блок, хона столлари.
- 2.Дори воситаларининг ташқи безаги.

Дорихона муассасаларининг моддий-техник базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларга бўлган талаблар. Асосий ҳолатлар тармоқ стандартини тасдиқлаш ҳақида”

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2004-йил 30-июндаги 304-сонли буйруғида дорихона муассасаларининг хоналари ҳамда уларнинг жиҳозланиши, дорихона ходимларига бўлган талаблар ва бошқа маълумотлар келтирилган

2-vazifa. O'zingiz mustaqil ravishda quyidagi retseptlarga o'xshash boshqa retseptlar yozib tegishli yorliqlar bilan rasmiylashtiring va dorilarni saqlash uchun zarur bo'lgan tavsiyalarni bering.

1. Rp: Rezortsin 1,0

Vazelini 10,0

M.f.ung

D.S.sirtga

3-vazifa. Aseptik sharoitga glyukoza kukunidan 5% li 100gr li eritmani 50 ta shisha idishda shifoxona uchun tayyorlab bering.

Dori vositasini tayyorlashni, sterillashni, qadoqlash va shifoxonaga jo'natishni tashkil qiling.

4-vazifa. Quyidagi berilgan jadvaldan San Pin 0243-07 asosida dorixona xonalarining sun'iy yoritish ko'rsatkichlarini va tabiiy yorug'lik ko'effitsiyentlarini ish daftaringizga qayt eting (1-2-jadval)

5-vazifa. Farmatsevtika ishini tashkil qilish kafedrası elektron kutubxonasidan Farmatsevtika ishini tashkil qilish kitobi va undagi SanPin 152-04 hujjatidagi ma'lumotlarni o'rganing.

Jadval-1

Tartib №	Dorixonadagi xonalar	Yorug'lik ko'rsatkichlari	Yorug'lik manbai
1.	Kirish zali	150 75	Lyuminescent lampa (l.l) chug'lanish lampasi (ch.l)
2.	Savdo zalidagi ish joylari zonasi	300 150	l.l ch.l
3.	Termolabil medika-mentlarni saqlash	150 75	l.l ch.l
4.	Dori vositalarini saqlash xonalari		l.l ch.l

Jadval-2

Tartib №	A. Xonalarning nomlanishi	Minimal tabiiy yorug'-lik koeffitsienti, %
1.	Kutish zali	1,5
2.	Ovqatlanish xonasi	1,5

Назорат саволлари

- 1.Дорихона муассасаларининг моддий –техник базаси , асбоб ускуналари ва бошқа техник воситалари ва ходимларга бўлган талаблар.
- 2.СанПИН ҳақида тушунча.
- 3.Асептик шароитда дори воситаларини тайёрлаш.
4. Дори воситаларининг ташқи беазаги..

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
- 2.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш(лотин алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-224б.
- 3.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-223б.
- 4.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент,

“Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.

5. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг 1-ҚИСМИ
Тошкент 2016, 254-бет

10-амалий машғулот: Дорихона шароитида тайёрланган дори воситаларини сифатини назорат қилиш

Машғулотнинг мақсади: Дорихона шароитида тайёрланган дори
воситаларини сифатини назорат қилиш ишлари ҳақидаги маълумотга эга
 бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Дорихона шароитида тайёрланган дори
воситаларини сифатини назорат қилиш ишлари мавзусини ўқитишда таълим
технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар.

1-вазифа. Гуруҳ билан ишлаш қоидаларига мувофиқ саволларга жавоб
беринг ва топшириқни бажаринг

Ишни бажариш учун намуна Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Гуруҳнинг ҳар бир аъзоси:

- ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан
ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;

Гуруҳлар учун топшириқлар.

I – гуруҳ вазифаси

1. Дорихонада тайёрланадиган дори воситалари сифатини назорат қилиш.
2. Дорихонада назорат- аналитик хоналари

II – гуруҳ вазифаси

1. Дорихона муассасаларида тайёрланган дори турларининг сифатини баҳолаш.
2. Дорихонада тайёрланган дориларнинг сифатини назорат қилувчи фармасевт-
аналитикнинг ҳуқуқ ва бурчлари

2-vazifa. Sizning fikringizcha quyidagi retserptlarda dorixonada tayyorlangan dorilar sifatini nazorat qilishning qaysi turlarini olib borish mumkin.

1.Rp: Levomitsetin 0,25

Bor kislotasi 0.1

Etil spirti 70% 100 ml gacha

M.D.S 2 tomchidan kuniga 3 martadan ikkita quloqqa tomizing.

2.Rp: Albutsid 30% 10.0

D.S ko'z tomchilari

3. Rp: Sitral 1%-3.0

Magniy sulfat 6.0

Natriy bromid 6.0

Valeriana tindirmasi 6.0

Glyukoza 20.0

Tozalangan suv 200

M.D.S tinchlantirish uchu vosita

Dorilar sifatini baholab, tekshirib, natijalarni tegishli daftarga qayd qiling

3-vazifa. O'zingiz mustaqil ravishda quyidagi retseptlarga o'xshash boshqa retseptlar yozib , tegishli ogohlantiruvchi yorliqlar bilan rasmiylashtiring va dorixona sharoitida dori vositalarini saqlash uchun zarur bo'lgan tavsiyalarni bering.

1.Rp: Atropin sulfat 1.0

Xlorid kislota 0.1 M 10 ml

Inyeksiya uchun suv 1 l gacha

Tashqi bezashda ishlatiladigan “Inyeksiya uchun” yorlig'iga eritmaning konsentratsiyasi yoziladi, tagidan qizil qalam bilan chiziladi, undov belgisi qo'yiladi. “Ehtiyotlik bilan” degan ogohlantiruvchi yozuv yopishtiriladi.

4-vazifa. Tozalangan suv sifatini nazorat qilishni qayd etish daftarini to'ldiring, bunda tekshiruv natijalari qoniqarli ekanligini hisobga oling (4-jadval).

6- vazifa. Dorilar sifatini baholab me'yordan og'ishini aniqlang. Vazifani bajarishda O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 583-sonli buyrug'idan foydalaning. (FITQ kafedra www.fitq.zn.uz saytiga kirib “O'zbekiston Respublikasida farmatsevtika faoliyati” III kitob)

Glyukoza 0.2

Tekshirish natijasida bu dori oq rang, nordon tamli bir dona kukunining og'irligi 0.29 gr ekanligi aniqlandi.

Jadval-1

[illegible]

Jadval-2

Dorixonada qadoqlangan dorilarni va sanoat korxonalarida tayyorlangan maxsulotlarni organoleptik, fizik va kimyoviy sifat nazorat qilishni qayd etish daftari

[illegible]

Tozalangan suv sifatini nazorat qilish natijalarini qayd etish daftari											
Olingan sana	Nazorat qilingan sana	Tartib nomer shuni o'zi analiz №	Ballon yoki Byuretkka №	Yot aralashmalarni tekshirish natijalari						Qoniqarli yoki qoniqar Siz	Tekshruv-Chi ning imzosi
				Cl	SO ₄	K ⁺	NH ₄ ⁺	Qaytaruvchi modda	Ko'mir angidridi		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Назорат саволлари

- 1.Дори воситалари сифатини назорат қилиш турлари.
- 2.Дорихона муассасаларида тайёрланган дори воситаларини сифатини баҳолаш.
- 3.Фармацевт-аналитикнинг ҳуқуқ ва бурчлари.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
- 2.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш(лотин алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида.-Тошкент, 2007-224б.
- 3.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломов М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил

алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири осиди.-Тошкент, 2007-223б.

4.Тошмухамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.

5. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг 1-ҚИСМИ
Тошкент 2016, 254-бет

11-амалий машғулот: Дорихона заҳиралар бўлими ишини ташкил қилиш.

Машғулотнинг мақсади: Дорихона заҳиралар бўлими ишини ташкил қилиш. лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Дорихона заҳиралар бўлими ишини ташкил қилиш. лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа.

Дорихона заҳиралар бўлими ишини ташкил қилиш. лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш.» мавзусидаги умумий тушунчалар кетма-кетлигини жойлаштиринг. Ўзингизни текшириб кўринг!

Ҳаракатлар мазмуни	Якка баҳо	Якка хато	Тўғри жавоб	Гуруҳ баҳоси	Гуруҳ хатоси
Лаборатория-қадоқлаш ишлари					
Заҳиралар бўлими					
Сақлаш					
Ҳисобга олиш					
Фармацевт ва қадоқловчи					

Ишни бажариш учун намуна

ФИТҚ фанини ўқитишда “Блиц-ўйин” методининг қўлланилиши
“Блиц-ўйин” методининг мақсади: талабаларда тезлик, ахборотлар тизимини таҳлил қилиш, режалаштириш, прогнўзлаш кўникмаларини шакллантиришдан иборат. Мазкур методни баҳолаш ва мустаҳкамлаш мақсадида қўллаш самарали натижаларни беради.

Бу методдан мақсад, талабаларда маълум бир фаолият ёки тушунчаларнинг кетма-кетлиги, узлуксизлиги, боғлиқлиги, босқичма-босқичлиги ҳамда тартибини аниқлаш малака ва кўникмаларини ривожлантиришдан иборат.

Бунинг учун педагог томонидан маълум кетма-кетлиги мавжуд бўлган фаолият ёки тушунчанинг ўринлари алмаштирилган ҳолда берилади. Талабалар ушбу кетма-кетликни топиши, тартибга келтириши, ўз ўрнига қўйиб чиқиши лозим. Бу топшириқда талабалар ўз жавобларини ва гуруҳий жавобни бериш имкониятига эга бўладилар. Тўғри жавоб эълон қилингандан сўнг талабаларни баҳолаш мумкин. Бундай топшириқ талабаларни фикрлашга ундаб, мавзу билимларини мустаҳкамлашга, аниқлаштиришга ва тафаккурни ривожлантиришга ёрдам беради

Методни амалга ошириш босқичлари:

1. Дастлаб иштирокчиларга белгиланган мавзу юзасидан тайёрланган топшириқ, яъни тарқатма материалларни алоҳида-алоҳида берилади ва улардан материални синчиклаб ўрганиш талаб этилади. Шундан сўнг, иштирокчиларга тўғри жавоблар тарқатмадаги «якка баҳо» колонкасига белгилаш кераклиги тушунтирилади. Бу босқичда вазифа якка тартибда бажарилади.

2. Навбатдаги босқичда тренер-ўқитувчи иштирокчиларга уч кишидан иборат кичик гуруҳларга бирлаштиради ва гуруҳ аъзоларини ўз фикрлари билан гуруҳдошларини таништириб, баҳслашиб, бир-бирига таъсир ўтказиб, ўз фикрларига ишонтириш, келишган ҳолда бир тўхтамга келиб, жавобларини «гуруҳ баҳоси» бўлимига рақамлар билан белгилаб чиқишни топширади. Бу вазифа учун 15 дақиқа вақт берилади.

3. Барча кичик гуруҳлар ўз ишларини тугатгач, тўғри ҳаракатлар кетма-кетлиги тренер-ўқитувчи томонидан ўқиб эшиттирилади, ва талабалардан бу жавобларни «тўғри жавоб» бўлимига ёзиш сўралади.

4. «Тўғри жавоб» бўлимида берилган рақамлардан «якка баҳо» бўлимида берилган рақамлар таққосланиб, фарқ булса «0», мос келса «1» балл қуйиш сўралади. Шундан сўнг «якка хато» бўлимидаги фарқлар юқоридан пастга қараб қўшиб чиқилиб, умумий йиғинди ҳисобланади.

5. Худди шу тартибда «тўғри жавоб» ва «гуруҳ баҳоси» ўртасидаги фарқ чиқарилади ва баллар «гуруҳ хатоси» бўлимига ёзиб, юқоридан пастга қараб қўшилади ва умумий йиғинди келтириб чиқарилади.

6. Тренер-ўқитувчи якка ва гуруҳ хатоларини тўпланган умумий йиғинди бўйича алоҳида-алоҳида шарҳлаб беради.

7. Иштирокчиларга олган баҳоларига қараб, уларнинг мавзу бўйича ўзлаштириш даражалари аниқланади.

2-вазифа. Ўқитувчи томонидан берилган “Қабул қилиш далолатномаси”, “Юк хати”, “Лаборатория ва қадоклаш ишларини ҳисобга олиш дафтари” ни керакли маълумотлар билан расмийлаштиринг.

Назорат саволлари

1. Дори воситалари сифатини назорат қилиш турлари.
2. Дорихона муассасаларида тайёрланган дори воситаларини сифатини баҳолаш.
3. Фармацевт-аналитикнинг ҳуқуқ ва бурчлари.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
2. Тошмуҳамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (лотин алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида. -Тошкент, 2007-224б.
3. Тошмуҳамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш (кирил алифбосида дарслик) Профессор А.Н. Юнусхўжаевнинг умумий таҳрири остида. -Тошкент, 2007-223б.
4. Тошмуҳамедов Э.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е. Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишини ташкил қилиш. Тошкент, “Иқтисод-молия”, 2008. -192 б.
5. “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” ўқув қўлланмасининг 1-ҚИСМИ Тошкент 2016, 254-бет

12-амалий машғулоти: “Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими

Машғулотнинг мақсади: Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. “Бумеранг” усулидан фойдаланиб вазифани бажаринг

“Бумеранг” усули . Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Гуруҳнинг ҳар бир аъзоси:

- ўз шерикларининг фикрларини ҳурмат қилишлари лозим;
- берилган топшириқлар бўйича фаол, ҳамкорликда ва масъулият билан ишлашлари лозим;
- ўзларига ёрдам керак бўлганда сўрашлари мумкин;
- ёрдам сўраганларга кўмак беришлари лозим;
- гуруҳни баҳолаш жараёнида иштирок этишлари лозим;

Гуруҳлар учун топшириқлар.

I – гуруҳ вазифаси

1. Дори воситалари экспертизаси ва стандартизатсияси Давлат маркази
2. Фармацевтика саноатидаги назорат турлари

II – гуруҳ вазифаси

1. ЎзРССВ Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси ва унинг асосий вазифалари.
2. Бош бошқарма қўмиталарининг вазифалари.

III – гуруҳ вазифаси

1. Фармацевтик назорат, Метрология бўлимлари ва қайд этиш бюроси.
2. ЎзР дори воситалари ва тиббиёт буюмларининг Давлат реестри.

2-вазифа. [www. reg.uz](http://www.reg.uz) сайтига кириб Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқарма тузилишини ўрганинг

3-вазифа. Фармакология қўмитасининг турли ташкилотлар билан ҳамкорлик чизмасини муҳокама қилинг.

4-вазифа. www.fitq.zn.uz сайтига кириб Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқарма таркибидаги қўмиталар ва бўлимлар билан танишинг.

Назорат саволлари

1. ЎзРССВ Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси ва унинг асосий вазифалари.
2. Фармакология, Фармокопея, Наркотиклар назорати, янги тиббий техника қўмиталари ва унинг вазифалари.
3. Фармацевтик назорат, Метрология бўлимлари ва қайд этиш бюроси.
4. ЎзР дори воситалари ва тиббиёт буюмларининг Давлат реестри.
5. Дори воситалари экспертизаси ва стандартизацияси Давлат маркази

Фойдаланилган адабиётлар

1. Ўзбекистон Республикаси Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармасининг дори, тиббий техника ва тиббиётда қўлланиладиган буюмларни қайд этиш бюроси низоми.
2. Дори воситалари экспертизаси ва стандартизацияси давлат марказини низоми.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситаси ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси фармакология қўмитасининг низоми.
4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги Дори воситаси ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси фармакопея қўмитасининг низоми.
5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 май 181-сонли қарорини бажариш мақсадидаги 250-сонли буйруғи . 02.05.1995й.
6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг «Доривор воситалар, тиббий буюмлар ва даволаш профилактик озик-овқатлари сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш тўғрисида»ги 25 май 1995 йилдаги 181-сонли қарори.
7. Хидоятова З.Ш., Зайнутдинов Х.С. Дори воситалари ва тиббий техника махсулотлари сифатини таъминловчи назорат-рухсатнома тизими. Истеъмолчилар ҳуқуқини ҳимоялаш тизими. ўқув-услубий кўрсатма, 2000 йил 7-14 бетлар.
8. Юнусхўжаев А.Н. Ўзбекистон Республикасида Фармацевт ика фаолияти 1-китоб.Тошкент, 2001 йил, 186-бет.

13-амалий машғулот: “Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш”

Машғулотнинг мақсади: “Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш” ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Даволаш профилактика муассасасининг дорихонаси ишини ташкил қилиш” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. “Инсерт” усулидан фойдаланиб мавзу бўйича жадвални тўлдиринг

“Инсерт усули” Гуруҳ билан ишлаш қондалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни уқиб чиқиб “ В “; +; -; ? белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди :

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-)- мен билган нарсага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тўшунчалар	В	+	-	?
ДПМ дорихонаси ишини яхшилаш				
Стерил дори воситаларини тайёрлаш				
Штат меъёрлари				

2-вазифа. Ўқитувчи берган тарқатма материаллардан фойдаланиб “Қиймати аниқланган талабномаларни қайд этиш дафтари” “Юк хати (Талабнома)”, “Номи бўйича миқдорий ҳисобда турувчи дори-дармонларнинг сарфланганлиги тўғрисидаги қайднома” “Дори-дармон, боғлов материаллари ва бошқа тиббиёт буюмларининг пул билан ифодаланган қирим ва чиқим ҳақидаги ҳисобот” дафтарларини керакли маълумотлар билан тўлдиринг ва таҳлил қилинг.

Назорат саволлари

1. Даволаш профилактика муассасаси дорихонаси ва унинг асосий вазифалари.
2. ДПМ ихтисоси ва тузилишига кўра ундаги дорихоналар таснифи.
3. Дорихона мудирининг зиммасига юкланадиган вазифалар.
4. Заҳарли ва кучли таъсир этувчи дори-дармонларни сақлаш қоидалари.
5. Шифохона дорихоналарининг хоналари

Фойдаланилган адабиётлар

1. Санитарные правила и нормы устройства аптек по реализации готовых лекарственных медикаментов. Сан Пин 0162-04. –Ташкент: 2004. –с.7.
2. Ўзбекистон Республикаси гигиеник нормативлар, санитар қоидалар ва меъёрларнинг амал қилиш муддатини узайтириш тўғрисида. (Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 381-сон буйругидан кучирма). Ўзбекистон фармацевтика хабарномаси. 2003 йил. №1. б.42-45.
3. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 5-сентябрдаги 400-сонли буйруғи “ДПМ дорихоналари ишини яхшилаш тўғрисида” . Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2001 йил 4-октябрдаги 444- сонли буйруғи “Соғлиқни сақлаш вазирлиги тасарруфидаги ДПМ дорихоналарида стерил дори-дармонларни тайёрлашни тартибга солиш тўғрисида”

14-амалий машғулот: “ДПМларда фармацевтика амалиёти”

Машғулотнинг мақсади: “ДПМларда фармацевтика амалиёти” ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “ДПМларда фармацевтика амалиёти” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. “Инсерт” усулидан фойдаланиб мавзу бўйича “Инсерт” жадвалини тўлдиринг

“Инсерт” усули Гуруҳ билан ишлаш қодалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб “ В “; +; -; ? белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди :

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-)- мен билган нарсага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

2-Илова

Тушунчалар	В	+	=	?
Клиник фармацевт ахборот				
Шифохонанинг ташкилий тузилмаси				

2-вазифа. Клиник фармацевтларнинг вазифа ва мажбуриятларини “Кластер” усулида ақс эттиринг.

Назорат саволлари

1. Дорихонанинг атроф-муҳити
2. Клиник фармацевтларнинг вазифалари
3. Фармацевтик амалиёт ўтказиш тартиблари

Фойдаланилган адабиётлар

1. Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
2. Организация и экономика фармации. Под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр

3. Управление и экономика фармации Под.ред. Е.Е.Лоскутовой. Москва 2003 год. 379 стр.

15-амалий машғулот: “Фармацевтик логистика тизими”

Машғулотнинг мақсади: “Фармацевтик логистика тизими” хақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Фармацевтик логистика тизими” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Инсерт усулидан фойдаланиб Инсерт жадвалини тўлдириш

“Инсерт усули” Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни уқиб чиқиб “ В “; +; -; ? белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди :

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-)- мен билган нарсага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	В	+	-	?
Логистик канал				
Логистик занжир				
Дистрибьютер				

2-вазифа. Klaster usulidan foydalanib farmatsevtik bozor sub'ektlarining o'zaro aloqasi chizmada aks ettiring va ish daftaringizda chizing.

3-вазифа. . Farmatsevtik bozorda tovar harakatini logistik tizimi bilan tanishish va chizmani daftaringizga chizing (ilova-1).

4-вазифа . Farmatsevtik tovar xarakatining turlarini ish daftaringizga chizing (ilova-2).

5-вазифа . Dori vositalar ulgurji savdosi shartnomasi bilan tanishish va rasmiylashtiring.

6-вазифа. Ulgurji savdo bilan shug'ullanadigan firmalar prays varaqalari bilan tanishish va muhokama qiling.

7-вазифа. Distribyuter shartnomasi bilan tanishing va rasmiylashtiring.

S H A R T N O M A № ____

Toshkent sh.

«____» _____ 200_

у

«Dori-Darmon» Aktsiyadorlik kompaniyasi (keyinchalik matnda
«Ta'minotchi» deb yuritiladi) Boshqaruv Raisining muovini
FISH _____ bir tomondan, «Iste'molchi» ikkinchi
tomondan o'zlarining Nizomlari va Uzbekiston Respublikasining amaldagi qonunlari
asosan, Ushbu shartnomani quyidagi mazmunda tuzdilar:

I.SHARTNOMA MOHIYATI

1.1. «Ta'minotchi» «Is'temolchi»ning bir marotabali yoki yillik talabnomasi
asosida dori vositalari va tibbiyot buyumlari etkazib berishni, «Iste'molchi» esa olgan
mahsulot qiymatini «Ta'minotchi»ning bankdagi tegishli hisob raqamiga kelishgan
muddatda o'tkazib berishni o'z zimmasiga oladi.

1.2. Shartnomaning mo'ljallangan summasi

____so'm miqdorida belgilanadi (bu summaga transport xarajatlari kirmaydi).

1.3.Sotilgan tovarlarning turi, narxlari va summasi schyot-fakturada qayd
etiladi.

II. MAHSULOT SIFATI

2.1 “Is'temolchiga”Uzbekiston Respublikasi Davlat reestridan o'tgan,
tibbiyotda ishlatishga ruxsat etilgan, sifatli, belgilangan tartibda yorliqlangan va sifat
sertifikatiga ega bo'lgan, ishlatish muddati 50% dan kam bo'lmagan dori vositalari va
tibbiyot buyumlari etkazib beriladi.

III.MAHSULOTNI ETKAZIB BERISH SHARTLARI

3.1.Dori vositalari “Is'temolchining o'z transport vositalarida to'lov
topshiriqnomalari va boshqa xujjatlari bilan qo'shib “Ta'minotchining “-----”sonli
dorixonasi orqali jo'natiladi. Yukni jo'natish bilan bog'liq bo'lgan barcha xarajatlar
“Is'temolchi ” zimmasiga yuklatiladi.

3.2. “Is`temolchi” “Taminotchidan xarid qilgan dori vositalari va tibbiyot buyumlarini faqat korxona qaramog`ida bo`lgan (bog`cha bolalari, maktab o`quvchilari, talabalar va boshqa tibbiy yordamga muxtoj bo`lgan davolash muassasidagi davolanuvchilar hamda korxona xodimlari)ning ehtiyoji uchun ishlatishni o`z zimmasiga oladi.

IV. HISOB-KITOB QILISH SHARTLARI

4.1. “Is`temolchi” dori vositalari va tibbiyot buyumlarini sotib olish uchun 15 % (foiz) oldindan to`lovni 5 (besh) bank kunida amalga oshiradi. “Is`temolchi” mahsulotning qolgan 85% (foiz) qiymatini 30 kun ichida o`tqazib berishi shart.

4.2. Dori vositalari to`lov amalga oshirilgan kundan boshlab 5 (besh) bank kunida is`temolchiga jo`natiladi.

V. TOMONLARNING MULKIY JAVOBGARLIGI

5.1. Tomonlar ushbu shartnoma majburiyatlarini qisman yoki to`liq bajarmaganliklari uchun O`zbekiston Respublikasining “Ho`jalik yurituvchi sub'ektlar faoliyatining shartnomaviy-huquqiy bazasi to`g`risidagi”Qonuni talablari doirasida mulkiy javobgardirlar.

5.2. “Ta`minotchi” ta`minlanayotgan dori vositalarining muvofiqlik sertifikatiga mosligi amaldagi qonunchilikga asosan javobgardir.

5.3. “Ta`minotchi”ning schet-fakturasida mahsulot solingan aylanma idishlar (tara)ning qaytarilishi qayd etilgan bo`lsa, idishlar va aylanma idishlar 15 kun ichida qaytarilishi kerak. Idishlarning qaytarilishi 15 kundan kechiktirilsa, xar bir kechiktirilgan kun uchun idish qiymatining 0,55 %miqdorda “Iste'molchi”Ta`minotchi”ga jarima to`laydi.

VI. NIZOLARNI HAL ETISH TARTIBI

6.1. Shartnoma majburiyatlaridan kelib chiqadigan barcha nizolar tomonlar o`rtasida o`zaro kelishilgan holda hal etiladi.

6.2. O`zaro hal etilmagan nizolar yuzasidan bir oy muddatda da'vo xati yuboriladi. Hal etilmagan nizolar Toshkent shahar Xo`jalik sudida ko`rib chiqish uchun yuboriladi.

VII. SHARTNOMA MUDDATI

7.1. Shartnoma tomonlar imzolangan, muxr bilan tasdiqlangan kundan boshlab kuchga kiradi va 200—yil 31 dekabrga qadar amal qiladi. Belgilangan muddatda shartnoma majburiyatlari bajarilmay qolsa, shartnoma majburiyatlari bajarilmaguncha amal qiladi.

VIII. FORS-MAJOR HOLATLAR

8.1. Taraflarning birortasi ham boshqa tarafning oldida ushbu shartnoma bo`yicha olgan majburiyatlarni taraflarning erkin va istagidan tashqari paydo bo`lgan va ularni oldindan ko`ra **bilishi** yoki bartaraf etishi mumkin bo`lmagan holatlar,

bunga qo'shib urush e'lon qilinishi yoki amalda boshlanganligi, fuqorolik tartibsizligi, vabo tarqalishi, blokada, yer qimirlashi, suv bosishi, yong'in va boshqa tabiiy ofatlar bilan bog'liq holda bajarmaganliklari uchun javobgar bo'lmaydi.

IX. UMUMIY HOLATLAR

9.1. Shartnomaga kiritilishi lozim bo'lgan barcha o'zgarishlar va qo'shimchalar faqat yozma tartibda amalga oshiriladi va tomonlar imzolanib, muhrlangandan so'ng asosiy shartnomaning ajralmas qismi hisoblanadi.

9.2. O'zaro kelishilgan holda shartnomaning 1.2. bandida qayd etilgan summa o'zgartirilishi mumkin.

9.3. Ushbu shartnomaga oid, lekin shartnomaga kiritilmasdan qolgan barcha holatlar O'zbekiston Respublikasining amaldagi qonunlari asosida hal etiladi.

X. TOMONLARNING POCHTA MANZILGOHI VA TO'LOV REKVIZITLARI

“TA’MINOTCHI”

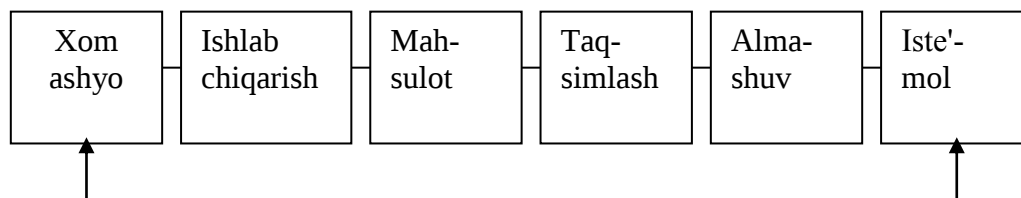
“ISTE'MOLCHI”

(imzo, muhr o'rni)

(imzo, muhr o'rni)

Ilova1

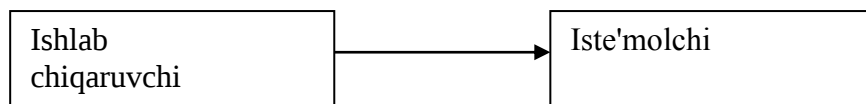
Farmatsevtik bozorda tovar xarakatining logistik tizimi

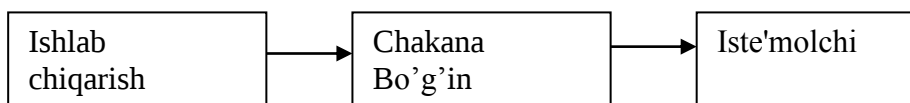
Ilova 2

FARMATSEVTIK TOVAR XARAKATINING TURLARI

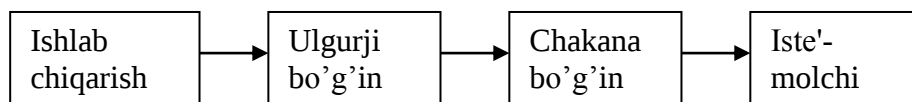
Agar mahsulot ishlab chiqaruvchidan bevosita iste'molchiga etib borsa bu kanal to'g'ridir. Bunda faqat ikkita qatnashuvchi ishtirok etadi.

Agar vositachi 1 ta bo'lsa bu birinchi darajali kanal

Vositachi 2 ta bo'lsa ikkinchi darajali kanal

Назорат саволлари

4. Фармацевт ик логистика хақида тишунча.
5. Логистик тизим, логистика инфраструктураси , логистик сарф-харажатлар , логистик канал , логистик занжир терминлари.
6. Товар ҳаракатининг каналлари.
7. Улгуржи воситачилар.

Фойдаланилган адабиётлар

- 1.Е.Р.Тошмухамедов,Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007 221 бет
2. Организация и экономика фармации. Под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр
3. Управление и экономика фармации Под.ред. Е.Е.Лоскутовой. Москва 2003 год. 379 стр.

16-амалий машғулот: “Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш”

Машғулотнинг мақсади: “Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш” хақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Фармацевтика бозорида улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа Бумеранг усулидан фойдаланиб топшириқни бажаринг.

Гуруҳлар учун топшириқлар.

Инновацион технологиялардан Бумеранг усули.

Талабаларни кичик гуруҳларга бўлинади ва вазифа ёзилган материал тарқатилади. Хар битта гурӯҳ ўз фикрларини баён қилади. Гурӯҳлар орасида

I-гуруҳ вазифаси

1. Сақлаш бўлими бўйича фармацевтик товарларни номенклатурасини тузинг.
2. Омборхонага келган дори воситаларни қабул қилишни расмийлаштириш тартибларини муҳокама қилинг.
3. Дорихона омборига қўйилган фармацевтик талабларни айтиб беринг

II-гуруҳ вазифаси

1. Қабул қилиш хайъати таркибига кимлар киради?
2. Товарларни етказиб беришда қандай ҳужжатлар расмийлаштирилади?
3. Дорихона омборига келган захарли ва гиёҳванд дори воситаларининг қабул қилиш тартиби.

III-гуруҳ вазифаси

1. Омборхонадаги дори воситаларининг сақланиш тартиби қайси ҳужжатда акс эттирилган?
2. Портловчи ва тез аланга олувчи воситаларининг сақланиш тартиби.
3. Омборхона бўйича товарларнинг бўлимлардаги ҳаракати қайси ҳужжатлар бўйича олиб борилади?

2-вазифа. Klaster usulidan foydalanib dorixona omborining mantiqiy tuzilishini tushuntiring.

3-вазифа Tovarlarni qabul qilish dalolatnomasini quyidagilarni e'tiborga olib kompyuterda “Omborxona” dasturidan foydalanib rasmiylashtiring. Menovazin 50 ml, kodi 0929000; seriyalar partiyasi 150701; 31 up, omborxona narxi 201,96; asosiy narxi 198,00, kamchiliklar bo'lmagan (ilova 1).

4-вазифа Tovarlarni omborxona hisob varaqasini to'ldiring, buning uchun so'kchakda joylashgan mollar to'g'risida ma'lumot bering. So'kchak №5, katak 2, xos rakami №889567, o'lchov birligi o'ram, uning xos raqami 375, chakana narxi 250 so'm, ulgurji narxi 200 so'm, sana 2006 yil 20 mart, kirim 200 o'ram, chiqim 50, qoldiq 150 (ilova 2).

5-вазифа Quyidagi ma'lumotlardan foydalanib, yuk xati schyot fakturasini to'ldiring. Retabolil 5 mg 1 mg, shifri 0488005, seriya №A34195A, sertifikat № 01043062418;

sanasi 09.10.03. miqdori 10 ta, asosiy narxi 1034.05, omborxona narxi 1044.39, ustama 5%, berish narxi 1096.09.

6-вазифа “Ruxsatnoma”ni to’lidiring (ilova 4).

7-вазифа 1-sonli dorixonaning buyurtma talabnomasiga muvofiq № 201,20 schyot asosida 30 m marli bo’lagi, 400 ta 5 ta qop jo’natiladi. “Tovar transport yuk xati”ni yozib bering.

8-вазифа Dorixona omborxonalari etil spirtini olishganda qanday hujjat rasmiylashtirilishi lozimligini izohlab bering. Yuqoridagi keltirilgan vazifalarni kompyuterda “Omborxona” dasturidan foydalanib rasmiylashtiring

Ilova - 1

Dorixona

Ta’minlovchi _____ komissiya tarkibi rais, a’zolar
№ schyot bo’yicha ta’minotchidan, sifat va miqdor bo’yicha olinadi.

№	Nomlanishi	Kod	Seriya	Yaroqlilik	Sertifikat	Tahlil	O’lchov	Faktik miqdor	Hujjat bo’yicha	Asosiy narhi	Omborxona narhi	Ortiqcha	Kamomad

Omborxonadagi qo’yiladigan narx.

Narx tekshiriladi. Saqlash bo’limidagi moddiy mol qabul qilinadi.

Javobgar shaxs.

Direktor (Rahbar).

Komissiya raisi.

Komissiya a’zolari.

DORIXONA OMBORIDA TOVARNI HISOBGA OLISH VARAQASI

Ombor	So'kchak /stel Laj/	Katak/ yachey- ka/	Nomenk- latura nomeri	O'lchov birligi		Narxi		G'amlash /zanas/ normasi
				ko di	nomi	ulgurji	Chakana	

Tovarning nomi _____

Yozil -gan sana	Hujjat nomeri	Yozuv tartibi nomeri	Kimdan qabul qilingan yoki kimga berilgan	Kirim	Chiqim	Qoldiq	Nazorat /imzo va sana /

Ilova 3

Schyot nusxasi/ to'lov talabnomasi / № _____

Sana _____ VARAK № _____

Tip	Qabul bo'limi-ning kodi	Bankdan kelib tushgan sanasi	To'lov talab-nomasi nomeri	Ta'mi-notchi kodi	Yukni jo'natish sanasi	
					Kun	oy

Ta'minotchi _____

Jo'natish usuli _____ O'rin miqdori _____

Nakladnoy № _____

Tovarlar		O'lchov birligi		Miqdori /soni/	Narxi	Jami
Nomi	Nomen-klatura nomeri	Kod	Nomi			
1	2	3	4	5	6	7

To'lashga _____

Jami _____

Jami harf bilan

Qabul bo'limi mudiri

Hisobchi

Ilova 4

Boshqarma /birlashma/ _____
Dorixona ombori /baza/ _____

RUXSATNOMA

“ _____ ” 200__y.
Ushbuni ko'rsatuvchi _____ ga
/F.I.Sh./

/mansabi va tashkilotning nomi/

№ _____ nomerli avtomashinada quyidagi tovarlarni olib ketishga ruxsat beradi:

Nakladnoy		Upakovka turi	O'rin soni /miqdori/	Og'irlik /kg/	
nomeri	sanasi			brutto	netto
		jami			

hammasi _____

/og'irligi bilan o'rin /joy/ soni, xarfdan ko'rsatiladi /

Jo'natish bo'limi mudiri _____

Yuk tekshirildi va o'tkazib yuborildi _____

kod

Ilova 5

TOVAR TRANSPORT NAKLADNOYI № _____

Varaq _____ Sana _____

Yuk jo'natuvchi _____

Bo'lim _____

Yuk qabul qiluvchi _____

Xaridor _____

Korxona nomi, manzili _____

Hisob kitob schyoti _____

Davlat banki _____

Ishonch qog'ozi _____ 200 ____ y.

№ _____

Jo'natish usuli _____

Tayinlangan _____

Stantsiya _____

Kvitantsiya /t/y, avtotransport, pochta va boshqalar/

№ _____

TOVAR BO'LIMI

Tovar ning nomi	Nomen klatura nomeri	O'lchov birligi		Miqdo- ri /soni/	Chakan a narxi	Jami chakana narxi	Ulgurji narxi	Jami ulgurji narxi	Esla tma
		kodi	nomi						
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Jami varaq bo'yicha									
Hammasi									

Hamma berilgan tovarlar puli _____

xarf bilan

Hamma tovar turi _____

xarf bilan

Hamma o'rni /dona/

xarf bilan

Ilova /pasport, shahodatnoma va boshqalar/

_____ dona _____

xarf bilan

Shartnoma /talab/ № _____ “ _____ ” _____ yildan

Tovarni berdim.
Yukni etkazib berishga qabul qildim.

Qabul qildim.

Satr nome ri	Tovarni ng xos raqami	Haqiqiy jo'natiladig an tovarning miqdori	Narxi		Tovarni ng nomi hos raqami	O'lcho v birligi hos raqami	Talab qilina di	Ruxsa t berila di
			Chaka na	Ulgur ji				
01								
02								
03								
04								
05								
06								
07								
08								
09								
10								
11								

Назорат саволлари

- 1.Дорихона омборининг асосий вазифалари.
2. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖнинг асосий фаолият турлари.
3. Омборхонага келаётган дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сифатини текшириш
4. “Ўзбекистон Дори Таъминоти” МЧЖдаги омборхоналар ва бўлимлар.
- 5.Шартнома тузишда топшириладиган ҳужжатлар.

Фойдаланилган адабиётлар

- 1. Е.Р.Тошмухамедов, Х.С.Зайнутдинов ва бошқалар “Фармацевтика ишини ташкил қилиш” Тошкент-2007 221 бет
- 2. Организация и экономика фармации. Под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр
- 3. Управление и экономика фармации Под.ред. Е.Е.Лоскутовой. Москва 2003 год. 379 стр.

17-амалий машғулот: “Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи”

Машғулотнинг мақсади: “Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи” ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар

1-вазифа. Инсерт усулидан фойдаланиб инсерт жадвалини тўлдиринг

“Инсерт усули” Гуруҳ билан ишлаш қоидалари

Инсерт- самарали ўқиш ва фикрлаш учун белгилашнинг интерфаол тизими ҳисобланиб мустақил ўқиб ўрганишда ёрдам беради. Бунда амалий машғулот мавзулари, китоб ва бошқа материаллар талабага вазифа қилиб берилади. Уни ўқиб чиқиб “ В “; +; -; ? белгилари орқали ўз фикрини ифодалайди :

Матнни белгилаш тизими

(В)- мен билган нарсани тасдиқлайди.

(+)- Янги маълумот.

(-)- мен билган нарсага зид.

(?) мени ўйлантирди. Бу борада менга қўшимча маълумот зарур.

Инсерт жадвали

Тушунчалар	В	+	-	?
Гиёҳванд дори воситалари				
Психотроп моддалар				
Прекурсорлар				
Конвенсия				

Назорат саволлари

1. Гиёҳвандлик воситалари ва психотроп моддалар тўғрисидаги қонун ҳақида.
2. Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар билан боғлиқ фаолиятни лицензиялаш тартиби.
3. Гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларни сақлаш

Фойдаланилган адабиётлар

1. Азизов И.К. Ўзбекистон Республикасида гиёҳвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг назорати. Тошкент 2011 й. 376 бет.

2. Организация и экономика фармации. под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр.
3. Прокопишин В., Сафта В., Брумерел М. Основы Фармацевтической деятельности. Кишинёв, 2003. – 488 с.
4. Тошмухамедов Е.Р., Зайнутдинов Х.С., Комилов А.М., Муҳамедова Р.А., Журавлёва Е.Б., Исломова М.З. Фармацевтика ишени ташкил қилиш. профессор Юнусхўжаев А.Н. умумий таҳрири осида.-Тошкент, 2007-223б.
5. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори 12 ноябр 2015 йилдаги “Гиёхвандлик воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорларнинг Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб кириш, ундан олиб чиқиш ва транзит тарзида ўтказиш тартибини, шунингдек уларнинг муомалада бўлиши юзасидан назоратни такомиллаштириш” тўғрисидаги 330 сонли қарори

18-амалий машғулот: “Хорижий мамлакатларда дорихона ишини ташкил қилиш”

Машғулотнинг мақсади: “Хорижий мамлакатларда дорихона ишини ташкил қилиш” ҳақидаги маълумотга эга бўлишдан иборат.

Масаланинг қўйилиши: “Хорижий мамлакатларда дорихона ишини ташкил қилиш” мавзусини ўқитишда таълим технологияларидан фойдаланиши лозим.

Мустақил бажариш учун вазифалар.

1-вазифа. Бумеранг усулидан фойдаланиб топшириқни бажаринг.

Ишни бажариш учун намуна

Гуруҳлар учун топшириқлар.

Инновацион технологиялардан Бумеранг усули.
Талабаларни кичик гуруҳларга бўлинади ва вазифа ёзилган материал тарқатилади. Хар битта гурӯҳ ўз фикрларини баён қилади. Гурӯҳлар орасида

I-guruh vazifasi

1. Беларуссияда фармациянинг ривожланиши
2. Россияда фармациянинг ривожланиши.

II-guruh vazifasi

3. Осиё давлатларида фармациянинг ривожланиши
4. Британия давлатларида фармациянинг ривожланиши

Назорат саволлари

1. Беларуссияда фармациянинг ривожланиши
2. Россияда фармациянинг ривожланиши.
3. Осиё давлатларида фармациянинг ривожланиши

Фойдаланилган адабиётлар

Интернет маълумотлари

6. КЕЙСЛАР БАНКИ

1- КЕЙС.

1-Кейс. Дорихона муассасаларида фармацевтик фаолият учун лицензия олиш билан боғлиқ бўлган вазиятли масала

“Мегафарм савдо” фирмаси дорихона очиш учун лицензияловчи органга хужжатлар топширди, лицензия битими имзоланди. Фирма рахбари 90 кун ичида давлат божини тўламади. Бу фирмага лицензия бериладими?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Берилган манбаларга таянган ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг
3. Қандай ҳолатларда лицензия битими бекор қилинишини санаб ўтинг.

2-Кейс. “Дори- Дармон АК” га қарашли 5-сонли дорихонага имтиёзли тарзда берилиши лозим бўлган рецепт бланкаси келиб тушди. Маълум бир сабабларга кўра беморга дори воситаси берилмади. Булар қандай сабаблар бўлиши мумкин?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар

1. Кейсни ечишда бир неча вариантларни топинг
2. Топилган вариантлардан энг оптималини танланг
3. Имтиёзли рецепт асосида дори воситалар бериладиган беморлар рўйхатини келтиринг

3-Кейс.” Орзу “фирмасига қарашли дорихонага бемор Азимжонов Р рецепт билан мурожаат қилди. Фармацевт рецептни кўздан кечирди ва унда расмийлаштиришдаги хатоликни аниқлади. Бундай вазиятда фармацевт қандай йўл тутди?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг
2. Рецептда бўлиши мумкин бўлган хатоликларни санаб ўтинг

3. Дозадаги хатоликлар кузатилса қайси хужжатлар асосида аниқланишини тушунтириб беринг

4-Кейс Улгуржи савдо билан шуғулланувчи корхона чет давлатдан дори воситаларини келтирди. Бу дорилар учун мувофиқлик сертификатини олиш мақсадида корхона ДВТТСНҚ Бош бошқармасига мурожаат этди. Кейинги жараёнларни санаб ўтинг.

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар

1. Бош Бошқарма бўлимларини санаб ўтинг
2. Бош Бошқама қўмиталарини санаб ўтинг
3. Берилган манбаларга таянган ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг

5-Кейс Таъминотчидан дорихонага дори воситалари ва тиббий буюмлар келтирилди. Фармацевт дори воситаларининг маълум қисмини музлатгичга боғлов воситаларини стеллажга, резина иситгичларини иссиқ жойларга устма-уст қилиб жойлаштирди. Дорихона раҳбари фармацевтга танбех берди. Фармацевт қандай хатоликка йўл қўйди?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг
2. Дори воситалари ва тиббиёт буюмларини сақлашда ўзига хос хусусиятларини айтиб ўтинг

6-Кейс. Дорихонага 3 шаклдаги рецептура бланкасига ёзилган рецепт келиб тушди. Лекин рецепт бланкасида дори воситасининг номи тушунарсиз ҳарфлар билан ёзилгани учун фармацевт технолог уни ўқий олмади. Бундай ҳолатда қандай йўл тутиш керак ?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Берилган манбаларга таянган ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг

7-Кейс. 5- сонли “Дори-Дармон” АКга қарашли дорихонанинг фармацевтик фаолият юритиш учун лицензия муддати тугади. Лекин экстемпорал равишда рецепт асосида дори воситасини тайёрлаш тавсия этилди. Бундай вазиятда қандай йўл тутиш керак ?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Фармацевтика фаолиятини лицензияланадиган турларини айтинг

8-Кейс. Дорихонанинг захиралар бўлимига ЎзР “Дори-Таъминоти” МЧЖ корхонасидан дори воситалари ва тиббий техника буюмлари келиб тушди. Лекин счёт фактурада баъзи бир ноаниқликлар мавжуд бўлгани учун фармацевт-технолог уларни қабул қилишдан бош тортди. Бундай вазиятда қандай йўл тутиш керак ?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Берилган манбаларга таянган ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг

9-Кейс. “Мегафарм савдо” дорихонаси дори воситаларини чакана сотиш учун” лицензия олган. Лекин фармацевтик назорат ходимлари дорихона фаолиятини текширганларида улар бошқа фаолият турини амалга ошираётганликлари аниқланган. Бу ҳолатда уларга нисбатан қандай муносабат қилиш керак?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Берилган манбаларга таянган ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг

10-Кейс. “ЎзР. Дори-таъминоти “ МЧЖ корхонасида термолабил дори воситасини сақлаш учун температура режими стандартга мос келмаслиги аниқланди. Бундай вазиятда Дори-таъминоти “ МЧЖ раҳбари ходимларига қандай чора кўриши керак?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Кўйилган вазиятга қараб,
келиб чиққан ҳолда муаммонинг ечимини топишга хизмат қилувчи омилларни аниқланг

11-кейс. Лицензияловчи органга лицензия олувчидан “Моддий техника база, асбоб-ускуналар, техник воситалар мавжудлиги ва фармацевтик ходимлар тўғрисида” маълумотнома бошқа ҳужжатлар билан бирга топширилди. Лекин дорихонага бориб текширилганда баъзи бир ноаниқликлар кузатилди. Лицензияловчи орган қандай йўл тутиши керак.

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Лицензияловчи органга лицензия олиш учун топшириладиган рўйхатлар номини айтинг.

12-Кейс. Заҳарли дори воситаси учун ёзилган рецепт дорихонага 24.06.2016 да келиб тушди. Лекин рецепт 24.05.2016 йилда расмийлаштирилган эди. Фармацевт технологнинг бемор томонидан тақдим этилган рецепт бўйича дори воситасини беришга ҳаққи борми?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Дори воситаларига ёзилган рецепт бланкаларинининг яроқлилик муддатини айтинг.

13-Кейс. Таркибида гиёҳванд дори воситаси бўлган рецептни дорихонага бемор олиб келди. Лекин рецепт бланкасида дори воситасининг дозаси ноаниқ ёзилган. Фармацевт-технолог қандай иш тутиши лозим?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. “Нотўғри ёзилган рецептларни қайд этиш дафтари” ҳақида фикрларингизни билдиринг.
3. Тиббиёт ходимлари томонидан йўл қўйиладиган хатоликлар таснифини айтинг.

14-Кейс. 3-Шаҳар клиник шифохонасига қарашли дорихонада болалар учун “Альбуцид” эритмасидан кўз томчиси тайёрланди. Лекин нима учундир кўз томчисининг ранги сарғимтир тусда. Беморга шу кўз томчисини тавсия этиш мумкинми? Нима деб ўйлайсиз?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Кўз томчисини тайёрлашда қандай ранг ҳосил бўлиши кераклигини эътиборга олиш лозим.
3. Фармацевт-аналитик билан маслаҳатлашинг.

15-Кейс. Омборхонада товарлар қабул қилинди. Хужжатни турли хил меъёрий техник хужжатларга мувофиқлиги текширилди. Лекин сон ва сифат жиҳатидан келишмовчиликлар келиб чиқди. Қабул қилиш ҳайъати раиси ва ҳайъат аъзолари қандай йўл тутишлари лозим?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Қабул қилиш далолатномаси ҳақида фикр мулоҳазалар юритинг.

16-Кейс. Дорихонанинг заҳиралар бўлимига келтирилган бир қанча дори воситаларининг яроқлилик муддати хужжатда кўрсатилган муддатга мувофиқ эмаслиги кузатилди. Вазиятни қандай ҳал қилиш лозим?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Яроқлилик муддати ҳақида фикр мулоҳазалар юритинг

17-Кейс. Дорихонанинг заҳиралар бўлиmidан дорихонанинг шахобчасига товарлар олиб келинди. Лекин товарлардаги маркировка, қадоклар сифат талабларига умуман мос келмайди. Дорихона шахобчаси мудирни олиб қолишга ҳақлими?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Дорихона шахобчаси мудирининг вазифалари ва мажбуриятларини талқин қилинг.

18-Кейс. Дорихонанинг рецептура бўлимига дорихонанинг заҳиралар бўлиmidан дори воситалари қабул қилинди. Қабул қилинган дори воситаларининг сифати талабга жавоб бермайди. Яъни қабул қилиш назорати қоидаларга мос эмас. Бу вазиятни қандай ҳал қилиш зарур?

Кейсни бажариш бўйича топшириқлар:

1. Кейс моҳиятини етарлича англаб олинг.
2. Қабул қилиш назорати қоидаларини ўрганинг

Амалий топшириқлар

- 1.”Дорихона муассасаларига фармацевтик фаолият учун лицензия бериш”мавзуси бўйича “Инсерт”усулини қўлланг**
- 2.”Дорихоналарда рецептларни қабул қилиш, рецептларнинг таксировкаси ”мавзуси бўйича “Бумеранг” усулини қўлланг**
- 3.”Дорихона шароитида тайёрланган дори воситаларини сифатини назорат қилиш ишларини ташкил қилиш”мавзуси бўйича “БББ” усулини қўлланг**
- 4.”Дорихона захиралар бўлими ишини ташкил қилиш. Лаборатория қадоқлаш ишларини ҳисобга олиш” мавзуси бўйича ФСМУ усулини қўлланг.**
- 5.”Дорихонада гиёҳванд дори воситалари, психотроп моддалар ва прекурсорлар муомаласи” мавзуси бўйича амалий машғулот дарси жараёнида “Ақлий хужум усулидан фойдаланиб талабаларнинг билимини баҳоланг”**
- 6.**

7. МУСТАҚИЛ ТАЪЛИМ МАВЗУЛАР

Талабалар мустақил таълимнинг мазмуни ва ҳажми

т/ р	Мустақил таълим мавзулари	Берилган топшириқлар	Бажар. муддат	Ҳажми (соатда)	
				Фар матс	Касб таъл
1	Ўзбекистон Республикасида фармацевтика хизматини ривожлантириш.	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	1,2,3 хафта	10	8
2	Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар фаолияти. Литсензия бериш тартиби.	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	4,5,6 хафта	10	10
3	Дорихона ва унинг бўлимлари ишини ташкил қилиш.	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	7,8,9 хафта	20	16
4	ДПМ дорихонаси ишини ташкил қилиш	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	10,11,12 хафта	10	10

5	Дори воситалари ва тиббӣ буюмлар сифат назоратини амалга ошириш	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	13,14,15 хафта	12	10
6	Улгуржи савдо фаолиятини ташкиллаштириш.	Реферат, слайд, вазиятли масалалар, тестлар, кроссворд, чайнворд тузиш, интернет маълумотларини олиш	16,17,18 хафта	12	10
Жами				74	64

8. Тестлар

1. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш ишлари ва фармацевтика хизматини ривожлантириш асослари.

1. "Дори - Дармон" давлат Акциядорлик уюшмаси қачон ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қайси қарорига биноан Акциядорлик компаниясига айлантирилди?

+Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 20 май 2005 йилдаги 131 сонли қарорига биноан.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2 декабр 1997 йилдаги 532 сонли қарорига биноан.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 181 сонли қарорига биноан.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 296 сонли қарорига биноан.

2. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг асосий вазифалари.

+Соғлиқни сақлаш соҳасини ҳар томонлама ривожлантириш, тиббиёт ва фармацевтик кадрларни тайёрлаш, уларнинг малакасини ошириш.

-Шифохона дорихоналарини дори воситалари билан таъминлаш

-Аҳолини дори воситалари билан таъминлаш

-Дори воситалари сифатини текшириш

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қайси қарорига биноан "ЎзФармсаноат" Давлат Акциядорлик Концерни тузилган?

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 20 май 2005 йилдаги 131 сонли қарорига биноан.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2 декабр 1997 йилдаги 532 сонли қарорига биноан.

-Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 181 сонли қарорига биноан.

+Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 17 июлдаги 296 сонли қарорига биноан.

4. "ЎзФармсаноат" Давлат Акциядорлик Концернининг вазифаларини кўрсатинг.

-Жамоа дорихоналарини дори воситалари билан таъминлаш.

+Дори-дармонларни яратиш ва ишлаб чиқариш жараёнини йўлга қўйиш, Аҳоли ва ДПМларни дори воситалари ва тиббиёт буюмларига бўлган эҳтиёжини қондириш.

-Хусусий дорихоналарини дори воситалари билан таъминлаш.

-Акциядор дорихоналарини дори воситалари билан таъминлаш.

5. Концерн илмий муассасалар томонидан қандай препаратларни яратиш бўйича ишлар олиб бормоқда?

+Янги доривор препаратлар яратиш тўғрисида;

-Иммунобиологик препаратларни яратиш тўғрисида;

- А ва Б жавоблар тўғри;
- Биологик препаратларни яратиш тўғрисида.

6.Қайси қарор ижроси натижасида маҳаллий ишлаб чиқарувчи корхоналар ривожланиб Аҳолини сифатли ва нисбатан арзон дори воситалари билан таъминлаш имконияти яратилди?

- +2006 йил 14 июлдаги "Дори воситалари ва тиббий мақсаддаги буюмларни ишлаб чиқарадиган мамлакатимизнинг корхоналарини қўллаб қувватлаш чора тадбирлари тўғрисидаги" ПК-416 сонли Ўзбекистон Республикаси Президентининг қарори ижроси натижасида;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 17 июлдаги 296 сонли қарорига биноан;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 20 май 2005 йилдаги 131 сонли қарорига биноан;
- Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2 декабр 1997 йилдаги 532 сонли қарорига биноан.

7. "Дори-Дармон" АК таркибига нечта Акциядорлик жамияти киради?

- 8 та;
- +12 та;
- 10 та;
- 5та.

8. "Дори-Дармон" АК таркибидаги улгуржи омборхоналар сони нечта

- +15 та;
- 9 та;
- 2 та;
- 5 та.

9."Дори-дармон" АК ташиқи иқтисодий алоқалар бўлимининг вазифаси

- + Қўшни Республикаларини нархларини ҳисобга олган ҳолда тиббиёт Препаратларининг нархлари бўйича варақалар, шартномалар тузади ва музокаралар олиб боради;
- дори воситаларини яратади;
- дори воситалари сифатини назорат қилади;
- дори воситалари ножуя таъсирини ўрганади.

10. "Дори-дармон" АК Маркетинг ва ахборот бўлимининг вазифаси

- + Ўзбекистон Республикаси тиббий амалиётида ишлатишга рухсат этилган медикаментларни қайд этилганлигини текширади, препаратларга бўлган эҳтиёжни аниқлайди;
- дори воситалари нархини текширади;
- дори воситалари сифатини назорат қилади;
- дори воситаларини гуруҳларга ажратади.

2.Ўзбекистон Республикасида дорихоналарни очиш тартиби

1.Тиббий фаолиятни ва фармацевтика фаолиятини литсензиялаш тўғрисидаги низом нечанчи йил ва нечанчи сонли қарор билан тасдиқланган?

- + 2010йил 91-сонли
- 2004йил 440-сонли

- 2000йил 477-сонли
 - 2005йил 454-сонли
2. Литсензия ҳайъати қандай гуруҳлардан иборат?
- ҳайъат раиси
 - аъзолар
 - техник гуруҳ
- +барча жавоб тўғри
3. Литсензия бу:
- тиббий ҳужжат юридик шахсга берилади.
- + махсус ҳисобдаги ҳужжат бўлиб ўзининг такрорланмас тартиб рақамига эга.
- тиббий ҳужжат бўлиб такрорланадиган тартиб рақамига эга
 - тўғри жавоб йўқ.
4. Литсензия бланкалари қандай маълумотларга эга бўлиши керак?
- ҳисобга олиш сериясига
 - тартиб рақамига
 - химоялангалик даражасига
- + барча жавоб тўғри
5. Литсензия бланкаси қачон ва қайси сонли қарорга мувофиқ литсензаловчи орган томонидан тасдиқланган?
- 2002йил 21-декабр 488-сонли
 - 2000йил 20-декабр 477-сонли
 - +2000йил 20-декабр 488-сонли
 - 2002йил 21-декабр 477-сонли
6. Фармацевтик фаолиятини литсензиялаш тартибини янада такомиллаштириш тўғрисидаги буйруқ қачон тасдиқланган?
- + 2010йил 11-июн 182-сонли
 - 2010йил 11-май 182-сонли
 - 2011йил 11-июн 185-сонли
 - 2010йил 10-май 177-сонли
- 7.Фармасевтика фаолиятини литсензиялаш тартибини янада такомиллаштириш чора тадбирлари тўғрисидаги қарор қачон қабул қилинган?
- 2010йил 11-июн 182-сонли
 - + 2010 йил 13-май 91-сонли
 - 2011йил 13-май 95-сонли
 - 2010 йил 11-июн 91-сонли
8. Литсензиялаш масалаларини ҳал этиш учун зарур бўлган ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисидаги буйруқ қайси бандда тўғри кўрсатилган?
- 182-сонли
 - 95-сонли
 - 567-сонли
 - + 565-сонли
9. Фаолиятнинг айрим турларини литсензиялаш тўғрисидаги қонун қачон қабул қилинган?
- 2003йил 25-май

- 2011-йил 7-сентябр

+ 2000йил 25-май

-2001йил 12-май

10. Литсензиялашга қўшимчалар киритиш тўғрисидаги қонун қачон қабул қилинган?

+2011йил 7- сентябр

-2005йил 5-июн

-2011йил 7июн

-2002йил 2-май

3.Дорихона муассасаларига фармацевтика фаолияти учун литсензия бериш

1.Фармацевтик фаолиятни литсензиялаш ким томонидан амалга оширилади?

А. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан;

В. *Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни Сақлаш вазирлиги томонидан;

С. Республика «Дори-Дармон» акционерлик компанияси;

Д. Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси.

2.Хужжатлар литсензияловчи органда ким томонидан рўйхат бўйича қабул қилинади?

А. Маъсул котиб томонидан;

В. * Махсус комиссия томонидан;

С. Махсус бўлим томонидан;

Д. Махсус ходим томонидан.

3.Фармацевтик фаолият учун литсензия олиш учун тақдим этилган хужжатларни кўриб чиқиш ким томонидан амалга оширилади?

А. * эксперт комиссия;

В. Махсус бўлим;

С. Литсензия ҳайъати;

Д. Тўғри жавоб йўқ.

4.Литсензия олишдаги хужжатлар то`пламига кирадиган хужжатлар?

А. * Ариза, гувоҳнома. СЕС хулосасива чизмаси, моддий техник базаси , тўлов хужжати;

В. Моддий техник базаси , СЕС хулосаси , тўлов хужжати;

С. Ариза, моддий техник базаси тўғрисидаги хужжат, тўлов хужжати;

Д. Моддий техник базаси, тўлов хужжати.

5. Ҳайъат аъзолари нималарга асосланган ҳолда таҳлил ишларини олиб борадилар?

А. ЎзРССВ буйруқларига биноан

В. Ҳайъат раиси кўрсатмаларига асосан

С. Ҳайъат қарорига мувофиқ

D. * Барча жавоблар тўғри

6. Литсензия бу:

A. * Махсус ҳисобдаги ҳужжат бўлиб ўзининг такрорланмас тартиб рақамига эга;

B. Далолатнома ;

C. Чиқим ҳужжати;

D. Кирим ҳужжати.

7. Литсензия ҳайъати қандай гуруҳдан иборат?

A. Ҳайъат раиси;

B. Ҳайъат аъзолари;

C. Техник гуруҳ;

D. * Барча жавоблар тўғри.

8. Литсензия ҳайъати таркибига кимлар киради?

A. ЎзРССВ вакиллари;

B. Республика ҳудудида фармацевтика фаолияти билан шуғулланувчи вакиллар;

C. Бошқа масъул юридик шахсларнинг вакиллари;

D. * Ҳамма жавоблар тўғри.

9. Литсензия бланкалари қандай ҳужжат ҳисобланади?

A. Қатъий ҳисобда турадиган ҳужжат бўлиб ҳисобга олиш сериясига эга;

B. Тартиб рақамига эга ;

C. Ҳимояланганлик даражасига эга;

D. * Барча жавоблар тўғри.

10. Дорихона муассалари ўз иш фаолиятларини қандай меъёрларга риоя қилган ҳолда олиб борадилар?

A. * СанПиН меъёрларига;

B. Экология меъёрларига;

C. Гигиена меъёрларига;

Биологик меъёрларига

4. Турли мулкчилик шаклидаги дорихоналар ишини ташкил қилиш

1. Акциядорлик дорихонасининг асосий вазифаси:

-Дори воситалари билан таъминлаш;

-Аҳолини дори воситалари билан таъминлаш;

-Соғлиқни сақлаш муассасаларини дори воситалари билан таъминлаш;

+Соғлиқни сақлаш муассасаларини ва аҳолини дори воситалари ва тиббий техника маҳсулотлари билан таъминлаш;

-ҳамма жавоблар тўғри.

2. Дорихонанинг устав фонди деганда нимани тушунаси?

+Асосий ва айланма маблағлардан иборат товар-мулк;

-Асосий маблағлардан иборат товар-мулк;

-айланма маблағлардан иборат товар-мулк;

-дорихонанинг товар-мулки;

-дорихонанинг штати.

3. Акциядорлик дорихонаси қачондан бошлаб юридик шахс ҳуқуқига эга бўлади ?

+ўз номлари ёзилган тўртбурчакли муҳрга, банк муассасаларида ҳисоб-китоб ва бошқа ҳисобларга эга бўлган ҳамда давлат рўйхатидан ўтказилган вақтдан бошлаб;

-ўз номлари ёзилган учбурчакли муҳрга эга бўлган вақтдан бошлаб;

-бошқа ҳисобларга эга бўлган вақтдан бошлаб;

-фақат ҳисоб-китоб ҳисобларига эга бўлган вақтдан бошлаб;

-ҳамма жавоблар тўғри.

3. Акция бу ?

-Акциядорлик жамиятини бошқаришда, жамиятнинг фойдасига;

+Жамиятнинг устав капиталига қўшилган маблағни тасдиқловчи қимматли қоғоз;

-Номинал қийматни тўлашмажбуриятини тасдиқловчи қимматли қоғоз;

-вексел;

-облигация;

-депозит сертификати.

5. Хусусий дорихона бошқа дорихоналардан қандай кўрсаткичи билан фарқланади?

-Ишчилар сони билан;

-Бошқариш принтсиплари билан;

+Мустақил балансга ва банкдаги ҳисоб рақамига эга бўлиши билан;

-Мустақил бўлмаган баланси билан;

-Ҳамма жавоблар тўғри.

6. Дивиденд бу ?

-ҳар бир Акцияга тўғри келадиган фойданинг бир қисми;

-Акциядорлар орасида тақсимланадиган фойданинг бир қисми;

+ҳар бир Акцияга тўғри келадиган ва Акциядорлар орасида тақсимланадиган фойданинг бир қисми;

-Акция;

-вексел.

8.Акция эгаларига берилган ҳуқуқлар ҳажмига қараб Акциялар неча хил бўлади?

+ 2 хил;

- 10 хил;

- 4 хил;

- 3 хил;

- 8 хил.

9. Хусусий дорихонада санитария куни қандай муддатда ўтказилади ?

-ҳар 5 йилда;

-ҳар йили;

+ҳар ойда;

- ҳар 10 йилда;

-ҳар чоракда.

10. Хусусий дорихона бошқа дорихоналардан қандай кўрсаткичи билан фарқланади?

- ишчилар сони ва иш хажми билан;
- бошқариш принтсиплари билан;
- +мустақил балансга ва банкдаги ҳисоб рақамига асосан;
- мустақил бўлмаган балансга;
 - иш хажми билан.

5.ДОРИ ВОСИТАЛАРИ РЕЦЕПТСИЗ САВДОСИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

1.Резина буюмлари каерда сакланади?

- +курук, салкин жойларда
- дуч келган жойларда
- очик жойларда
- иссик хоналарда

2.Резина буюмлари сакланадиган хоналарда намликнинг фоиз курсаткичи канча булиши керак?

- +60 % дан кам булмаслиги керак
- 50% дан кам булмаслиги керак
- 90% дан кам булмаслиги керак
- 20% дан кам булмаслиги керак

3.Резина буюмлар қандай эритмаларда сакланиши керак?

- +карбон кислотаси, аммоний карбонат, аммоний хлорид эритмаларида
- натрий хлорид эритмасида
- калий хлорид эритмасида
- аммоний хлорид, натрий хлорид эритмаларида

4.Боглов материаллари қандай шароитда сакланиши керак?

- +курук жойларда
- еруг хоналарда
- алохида шкаф тортмаларида
- иссик хоналарда

5.Боглов материалларини саклашда қандай коидаларга риоя қилиш керак?

- +техника хавфсизлиги коидаларига
- санитария тартиби коидаларига
- фармацевтика коидаларига
- ДФ коидаларига

6.Дорихонанинг таер дорилар булими каерда жойлашади?

- +кутиш залида
- ассистентлар хонасида
- дефектар хонасида
- рецептура булимида

7.Беморларга кулайлик яратиш мақсадида таер дорилар бўлими қайси бўлим билан ёнма-ён жойлаштирилса мақсадга мувофиқ булади?

- +рецептура бўлими билан
- ассистентлар хонаси билан
- жавобларнинг хаммаси тугри
- Захиралар бўлими билан

8.Тайёр дорилар бўлими қандай жихозланади?

- +хар хил секцияли шкафлар, столлар, пештахталар, стуллар билан жихозланади
- сейф билан жихозланади
- ассистентлар столи жихозланади
- стол-стуллар билан жихозланади

9. дори воситалари қаерда сақланиши шарт?

- иссик жойларда
- +музлатгичларда
- салкин жойларда
- урта температурада

10.Таёр дорилар бўлими ишини ким бошқаради?

- +мудир ва унинг уринбосари
- кадокловчи
- урта маълумотли фарматсевт
- санитар-ювувчи

6.Дорихоналарда рецептура бўлими ишини ташкил қилиш.

1. Рецепт функциялари нечта?

- 4та
- +5та
- 3та
- 6та

2. Беморга тез зарурият билан дори олиш керак бўлса рецептнинг юқори бурчагига қандай белги қўйилади?

- “’sito” тез , сурункали беморга
- “’statim” дарҳол, сурункали беморга
- +”sito” тез, “’statim” дарҳол
- сурункали беморга

3. Пушти рангдаги махсус рецептура бланкаларига қандай дори воситалари рецепти ёзилади?

- +гиёҳванд дори воситалари
- захарли таъсир этувчи дорилар
- амбулатория шароитида даволанишга муҳтож бўлган беморлар учун рецепт
- барча жавоблар тўғри

4. Рецепт бланкалари неча хил бўлади?

- 6хил
- 2хил
- 4хил
- +3хил

5. Имтиёзли дорилар ёзиш учун, психотроп хусусиятга эга бўлган дори воситалари учун рецепт бланкаси нечанчи иловада кўрсатилган?

-1-илова

+2-илова

-3-илова

-4-илова

6. Болалар ва катталар учун тўлиқ нархга дори воситаси сотиб олиш учун ёзиладиган рецепт бланкаси нечанчи иловада кўрсатилган?

+1-илова

-2-илова

-3-илова

-4-илова

7. Пушти рангли рецепт бланкаси бўлиб фақат гиёҳванд воситалари ёзиш учун тавсия этилган рецептлар нечанчи иловада кўрсатилган?

-1-илова

-2-илова

+3-илова

-4-илова

8. Рецепт таркибида захарли, гиёҳванд, психотроп моддалар ва прекурсорлар бўлса бундай дорилар рецепти нима қилинади?

-дорихонада қолади

-беморга сигнатура берилади

-беморларга бепул дори воситаси берилади

+биринчи ва иккинчи жавоблар тўғри

9. Иккинчи шаклдаги бланкага гангитувчи дори воситалардан нечтаси ёзилади?

+фақат битта

-2та

-3та

-2 ва ундан ортиқ

10. Битта бланкада нечта дори воситасини номини ёзиш мумкин?

+фақат битта

-2та

-3та

-2 ва ундан ортиқ

7.ДОРИХОНАЛАРДА РЕЦЕПТЛАРНИ ҚАБУЛ ҚИЛИШ, РЕТСЕПЛАРНИНГ ТАКСИРОВКАСИ

1. Наркотик дори воситаларига ёзилган рецептнинг дорихонада сақлаш муддатини кўрсатинг

A. 1 йил;

B. 2 йил

C. 3 йил;

D. *5 йил.

2. Заҳарли дори воситаларига ёзилган рецептнинг дорихонада сақлаш муддатини кўрсатинг
- A. *1 йил;
 - B. 2 йил;
 - C. 3 йил;
 - D. 5 йил.
3. Этил спиртига ёзилган рецептнинг дорихонада сақлаш муддатини кўрсатинг
- A. *1 йил;
 - B. 2 йил;
 - C. 3 йил;
 - D. 5 йил.
4. Бепул бериладиган дори рецептларини дорихонада сақлаш муддатини кўрсатинг
- A. 1 йил;
 - B. 2 йил;
 - C. *3 йил;
 - D. 5 йил.
5. Наркотик дори воситаларига ёзилган рецептнинг яроқлилик муддатини кўрсатинг
- A. 3 кун;
 - B. 5 кун;
 - C. *10 кун;
 - D. 1 ой.
6. Наркотик дори воситаларига ёзилган рецептнинг яроқлилик муддатини кўрсатинг
- A. 3 кун;
 - B. 5 кун;
 - C. *10 кун;
 - D. 1 ой.
7. Заҳарли дори воситаларига ёзилган рецептнинг яроқлилик муддатини кўрсатинг
- A. 3 кун;
 - B. 5 кун;
 - C. *10 кун;
 - D. 1 ой.
8. Этил спиртига ёзилган рецептнинг яроқлилик муддатини кўрсатинг
- A. 3 кун;
 - B. 5 кун;
 - C. 10 кун;
 - D. *30 кун.
9. Бепул берилган дори рецептларини яроқлилик муддатини кўрсатинг
- A. 3 кун;
 - B. 5 кун;

- C. 10 кун;
- D. *30 кун.

10. Кумуш нитрат учун ёзилган рецептнинг дорихонада сақлаш муддатини кўрсатининг

- A. 5 йил;
- B. 3 йил;
- C. *1 йил;
- D. 1 ой.

8.ДОРИХОНАЛАРДА РЕЦЕПТЛАРНИ ЭКСПЕРТИЗА ҚИЛИШ ВА ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ БЕРИШ

1.Имтиёзли дори воситалари бериш учун рецепт неча нусхада ёзилади?

-фақат битта

+2нусхада

-2ва ундан ортиқ

-барча жавоблар тўғри

2. Захарли ёки кучли таъсир этувчи дорилар учун рецепт ёзилганда

шифокорнинг вазифаси...

+дори дозасини ёзма равишда ёзиши ва ундов белгиси қўйилиши шарт

-дори дозаси ёзма равишда ёзилиши шарт

-дори дозаси ёзма равишда ёзилиши шартмас лекин ундов белгиси қўйилиши шарт эмас

-дори дозаси ёзма равишда ёзиш шарт лекин ундов белгиси қўйилиши шарт эмас

3. Қандай ҳолатларда рецепт ёзиб бериш тақиқланади?

-Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни Сақлаш вазирлиги томонидан тиббиётда ишлатишга рухсат этилмаган дори воситаларига

-касаллик белгилари мавжуд бўлмаганда

-фақат даволаш профилактика муассасаси ишлатиладиган дори воситалари

+барча жавоблар тўғри

4. Фақат рецепт бўйича қўйиладиган дори воситалари учун алоҳида нечта гуруҳ белгиланади

-1та

-2та

+3та

-4та

5. Вазирлар Маҳкамасининг қарорига асосан (сил касаллиги, моҳов касаллиги ва ҳ.к. тоифадаги беморларга имтиёзли дори воситалари бериш

-1997йил 2-декабр 546-сонли қарор

-1998 йил 12 апрел 545-сонли қарор

-1993йил 8 январ 676-сонли

+2013 йил 22-июлдаги 204-сонли қарор

6. Ядро полигонлари ва унга тенглаштирилган корхоналарда ишлаган нафақадаги фуқароларга бепул дори воситалари бериш вазирлар маҳкамаси 188 сонли қарори қачон қабул қилинган?

-2001 йил 7 апрел

+2002 йил 31 май

-2002 йил 9 июн

-2001 йил 1 август

7. Ядро полигонлари ва унга тенглаштирилган корхоналарда ишлаган нафақадаги фуқароларга бепул дори воситаларини бериш ВМ нинг 2002 йил 31-майдаги нечанчи сонли қарори ?

-198-сонли

-175-сонли

-164-сонли

+188-сонли

8. Тузатишлар қилинган, бир бирига тўғри келмайдиган дори воситалари ёзилган рецептларни қандай ёзув билан бекор қилинади?

+рецепт ҳақиқий эмас

-рецепт сохта

-рецептга тузатиш киритиш керак

-рецептда ҳатолик мавжуд

9. Захарли моддалари бўлган дорилар бўйича ёзилган рецептлар неча кунгача яроқли ҳисобланади?

+10 кун

-6 кун

-2 кун

-4 кун

10. Мишьяк ангидриди учун ёзилган рецептнинг дорихонада сақлаш муддатини курсатинг.

+1 йил

-3 йил

-5 йил

-1 ой

ДОРИХОНА ШАРОИТИДА ДОРИ ВОСИТАЛАРИНИ ТАЙЁРЛАШ

1. Дорихонанинг асосий вазифалари нималардан иборат?

А. Дори воситаларини сифатли тайёрлаш, аҳолини, даволаш профилактика муассасаларини дори воситалар билан таъминлаш;

В. Аҳолининг кундалик дори воситаларига бўлган эҳтиёжини қондириш;

С. Поликлиника ва амбулаторияларни дори воситалари билан таъминлаш;

Д. *Барча жавоблар тўғри.

2. Дори воситалари тайёрлаш билан шуғулланадиган дорихоналарда қандай хоналар бўлиши керак?

- A. *Ишлаб чиқариш хоналари, хизмат қилиш ва хўжалик ишлари учун хоналар, ёрдамчи хўжаликка оид хоналар;
- B. Ишлаб чиқариш хоналари;
- C. Хизмат қилиш ва хўжалик ишлари учун хоналар;
- D. Ёрдамчи хўжаликка оид хоналар.
3. Дорихона муассасаларининг моддий-техник базаси, асбоб-ускуналари, бошқа техник воситалари ва ходимларга бўлган талаблар қайси ташкилотлар томонидан ишлаб чиқарилган?
- A. “Дори – дармон” АК;
- B. Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси;
- C. Тошкент Фармацевтика институти;
- D. *Ҳамма жавоблар тўғри.
4. Сан ПиН қандай ҳужжат?
- A. *Бу тайёр дори воситаларини сотишда дорихона қурилишидаги санитария қоидалари ва меъёрлари акс эттирилган расмий ҳужжат;
- B. Юридик ҳужжат;
- C. Шахсий ҳужжат;
- D. Барча жавоблар тўғри.
5. Кокторий деганда нимани тушунаси?
- A. *Дорихона хоналаридан бири бўлиб, унда сув ҳайдалади ва турли фармацевтик жараёнлар бажарилади;
- B. Дорихона хоналаридан бири бўлиб, дамлама ва қайнатмалар тайёрланади;
- C. Дорилар стерилланади;
- D. Қайнатиш ва буғлатиш ишлари бажарилади.
6. Асептик блок қандай сексиядан иборат?
- A. Асептик хона;
- B. Стерилизатсия хонаси;
- C. Тамбур (боксдан олдинги хона);
- D. *Ҳамма жавоблар тўғри.
7. Асептик блокда нима мақсадда бактеритсид нурлаткичлар ўрнатилади.
- A. Тайёрлаш хоналарида ҳавони зарарсизлантириш мақсадида;
- B. Дистилляция хоналарида ҳавони зарарсизлантириш мақсадида;
- C. Стерилизатсия хоналарида ҳавони зарарсизлантириш мақсадида;
- D. *Ҳамма жавоблар тўғри.
8. Асептик шароитда дори тайёрлаш ва қадоқлаш учун стерилланган идишлар неча соатдан ортиқ сақланмайди?
- A. *24 соатдан;
- B. 5 соатдан;
- C. 20 соатдан;
- D. 15 соатдан;
9. Санитария кийимлари биксларда стерилланади, уларни биксларда сақланиш муддатлари қанча?
- A. * 3 суткадан ортиқмаслиги керак;

- В. 5 суткадан ортмаслиги керак;
- С. 6 суткадан ортмаслиги керак;
- Д. 2 суткадан ортмаслиги керак.

10. Санитар қоидалар ва меъёрлар акс эттирилган ҳужжат дорихоналардан ташқари қандай ташкилотлар ва корхоналар учун ишлаб чиқарилган?

- А. Омборхоналар учун;
- В. Фармацевтик корхоналар учун;
- С. Дорихона шохобчалари учун;
- Д. *Ҳамма жавоблар тўғри.

10.ДОРИХОНА ШАРОИТИДА ДОРИ ВОСИТАЛАРИ СИФАТИНИ НАЗОРАТ ҚИЛИШ ИШЛАРИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ

1. Турғун бўлмаган дорилар сифати қандай муддатда текширилади?

- а) Ҳар куни;
- б) *Ҳар ойда;
- с) Чоракда бир марта.

2. Ёзма назорат учун ёзилган паспорт дорихонада қанча муддат сақланади?

- а) 10 кун;
- б) 1 йил;
- с) *1 ой.

3. Қуйидаги ёзилган рецептнинг сифати назорат қилинганда қайси тур назорат ўтказилди?

Рп:Пилокарпин гидрохлориднинг 1 % - 10,0 эритмаси

Д.С Кўз томчиси 1-2 томчидан 2-3 марта

- а) Ёзма, оғзаки, органолептик, кимёвий;
- б) Ёзма, органолептик ;
- с) *Оғзаки, кимёвий.

4. Қуйидаги ёзилган рецептнинг сифати назорат қилинганда қайси тур назорат ўтказилади?

Рп:Атропин сульфат 0,1

Тозаланган сув 10,0

М.Д.С Кўз томчиси

- а) *Ёзма, оғзаки, физикавий;
- б) Оғзаки, физикавий, кимёвий;
- с) Оғзаки, органолептик.

5. Қуйидаги ёзилган рецептнинг сифати назорат қилинганда қайси тур назорат ўтказилди?

Рп: эфедрин гидрохлорид

Димедрол аа 0,025

М.ф.пулв.

Д.т.д.№10

С. 1 та дан 3 махал

- a) Оғзаки, кимёвий;
- b) физикавий, кимёвий;
- c) * Ёзма, оғзаки, физикавий, кимёвий.

6. Қуйидаги ёзилган рецептнинг сифати назорат қилинганда қайси тур назорат ўтказилади?

Рп: Дикаин эритмаси 0,5 % - 50

Адреналин гидрохлорид эритмаси 0,1 % - 3

М.Д.С. кўз практикасида

- a) Ёзма, органолептик, оғзаки, кимёвий;
- b) физикавий, кимёвий;
- c) * Ёзма, оғзаки, физикавий, кимёвий.

7. Қуйидаги ёзилган рецептнинг сифати назорат қилинганда қайси тур назорат ўтказилади?

Рп: Рибофлавин 0,01

Тиамин бромид 0,02

Аскорбин кислотаси 0,05

Қанд 0,3

М.ф. пулв

Д.т.д №30

С. 1 тадан 3 марта

- a) Ёзма, оғзаки, физикавий;
- b) Ёзма, органолептик;
- c) * Ёзма, оғзаки, физикавий, органолептик.

8. Кимёвий назорат турида дори воситаларининг қайси кўрсаткичлари текширилади?

- a) Чинлиги;
- b) Миқдори;
- c) * А ва в жавоблар тўғри.

9. Физикавий назорат турида дори воситаларининг қайси кўрсаткичлари текширилади?

- a) Ҳажми;
- b) Умумий массаси;
- c) * А ва б жавоблар тўғри.

10. Органолептик назорат турида дори воситаларининг қайси кўрсаткичлари текширилади?

- a) Дори воситасининг ташқи кўриниши;
- b) Ранги, ҳиди, таъми;
- c) * Барча жавоблар тўғри.

11. ДОРИХОНА ЗАҲИРАЛАР БЎЛИМИ ИШИНИ ТАШКИЛ ҚИЛИШ. ЛАБОРАТОРИЯ ҚАДОҚЛАШ ИШЛАРИНИ ХИСОБГА ОЛИШ.

1. Дорихонанинг захира бўлимининг асосий вазифалари.

+дорихона таъминотчиларидан келтирилган дори воситалари

ва бошка тиббиет товарларини кабул килиб олиш, уларни бошка булимларга таркатиш, лаборатория, кадоклаш ишларини бажариш

-товарларни кабул килиб олиш

-дори воситалари сифатини назорат килиш

-товарларни таркатиш

2.Дорихонанинг захира бўлимидаги фармацевтнинг бурчлари нимадан иборат?

+Концентрланган эритмаларни, яримфабрикатлар, дорихонада тез-тез учраб турадиган рецептлар буйича олдиндан дори воситалари таерлаш, кадокланган махсулотларни кабул килиш, товарларни саклаш хоналарида туғри сакланишини таъминлаш ва хокозо.

-Хисобот ишларини олиб бориш

-Дори воситаларини кадоклаш

-Дори воситаларини гурухларга булиш

3.Кадокловчиларнинг вазифалари.

+Дори воситаларини кадоклаш, товарларни кабул килишда, уларни булимларга таркатишда катнашиш, тарозилардан ва бошка асбоблардан туғри фойдаланиш ва хокозо.

-товарларни кабул килиш

-товарларни таркатиш

-Дори воситалари сифатини текшириш

4.Захира булимидаги бажарилган ишлар қайси дафтарда қайд этилади?

+"Лаборатория ва кадоклаш ишларини ҳисобга олиш дафтари"да

-"кабул килиш далолатномаси" да

-"Юк хати" да

-"Талабнома" да

5.Қайси дафтарда дори таерлашда ишлатилган хом аше ва тайер махсулотларнинг нархлари орасидаги фарқлар акс эттирилади?

-"кабул килиш далолатномаси" да

+"Лаборатория ва кадоклаш ишларини ҳисобга олиш дафтари"да

-"Юк хати" да

-"Талабнома" да

6.Талабномада асосан қандай маълумотлар келтирилган бўлади?

+Дори воситалари номи, улчов бирлиги, талаб килинган ва берилган миқдори

-Рецептлар тугрисидаги маълумот

-шифокорларга ахборот

-Юкори ташкилотларнинг номи

7.Юк хатида асосан қандай маълумотлар келтирилган бўлади?

+Дори воситасининг шифри, серияси, яроклилиқ муддати, омборхона нархи ва бошқалар

-рецептнинг номери

-талабноманинг номери

-сана

8.Кабул қилиш далолатномасида қандай маълумотлар бўлиши шарт?

+Дори воситасининг сақлаш муддати, улчов бирлиги, омборхона, сотиш, база нархлари

-Дори воситасининг таркиби

-Дори воситасининг ишлатилиши

-Дори воситасининг хоссаси

9.Қайси хужжатга асосан захира булимидан дори воситалари дорихонанинг бошқа булимлари ва шаҳобчаларига тарқатилади?

-Лаборатория қадоклаш ишларини ҳисобга олиш дафтарига асосан

-қабул қилиш далолатномасига асосан

-юк хатига асосан

+талабнома юк хатига асосан

10.Талабнома неча нусхада тулдирилади?

-2 нусхада

-4 нусхада

-5 нусхада

+3 нусхада

12.Фармацевтика хизматини назорат рухсатнома тизими

1. Қачон ва нечанчи сонли буйруққа асосан Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси ташкил этилди?

A. 1995 йил 2 июндаги 250 сонли буйруққа асосан+

B. 1994 йил 1 июндаги 250 сонли буйруққа асосан

C. 1996 йил 2 июндаги 300 сонли буйруққа асосан

D. 1992 йил 2 июндаги 250 сонли буйруққа асосан

E. 1997 йил 1 июндаги 444 сонли буйруққа асосан

2. Дори воситаларининг стандартизатсияси ва экспертизаси Давлат маркази қандай лабораториялардан ташкил топган?

A. Дори воситалари сифатини назорат қилиш ва стандартлаштириш лабораторияси, вакцина, зардоб препаратлари ва микробиологик тадқиқотлар лабораторияси, фармако-токсикологик тадқиқотлар лабораторияси, тиббий техника сифатини назорат қилиш лабораторияси.+

B. Клиник лаборатория

C. Илмий тадқиқотлар лабораторияси

D. Токсикологик лаборатория

E. Микробиологик тадқиқотлар лабораторияси

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг “Махсулотларни сертификатлаштириш тартибини соддалаштиришга доир қўшимча чора тадбирлар тўғрисида”ги қарори қачон қабул қилинган?

A. 2004 йил 6 июлда +

B. 2005 йил 7 августда

C. 2004 йил 5 июнда

D. 2003 йил 6 июнда

E. 2004 йил 6 июнда

4. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги Дори воситалари

ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармасининг вазифалари.

A. Доривор воситалар ва диагностик воситалар тиббий техник

ва тиббий буюмлар сифати устидан давлат назоратини утказиш ва амалга ошириш.

B. Доривор воситалар ва диагностика воситалари, тиббий техника ва тиббий буюмлар сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш ва амалга ошириш, доривор воситалар, тиббий буюмлар, даволаш озик-овқатлари ва тиббий техникани экспертизадан утказувчи, стандартлаштирувчи, рўйхатдан ўтказувчи ва сертификатсияловчи муассасалар ва ташкилотлар фаолиятини мувофиқлаштириш ва уларга рахбарлик қилиш.+

C. Дори воситаларини сақлаш

D. Дори воситаларини гуруҳларга ажратиш

E. Дори воситалари дозасини аниқлаш

5. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги фармакология қўмитаси қачон ташкил топган?

A. 1990 йил.

B. 1991 йил

C. 1992 йил+

D. 1994 йил

E. 1996 йил

6. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Доривор воситалар, тиббий буюмлар ва даволаш профилактик озик-овқатлар сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш тўғрисидаги қарори қачон қабул қилинди?

A. 1994 йил 25 июнда

B. 1995 йил 25 майда +

C. 1996 йил 25 майда

D. 1993 йил 25 июнда

E. ҳамма жавоблар нотугри

7. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги қошидаги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси қандай бўлимлардан ташкил топган?

A. фармацевтик инспекция, малака ошириш курслари, метрология бўлимлари+

B. фармацевтик инспекция бўлими

C. малака ошириш курси

D. метрология бўлими

E. ҳамма жавоблар нотугри

8. Ўзбекистон Соғлиқни Сақлаш вазирлиги қошидаги Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси малака ошириш курслари бўлимининг вазифаси.

A. ЖССТ “Яхши ишлаб чиқариш амалиёти” қоидалари бўйича ходимларни

ўқитиш+;

B. Дори воситалари тиббий буюмларнинг сифат стандарти талабларини бажарилиши;

C. Сертификатсия бўлимига тушган буюртмалардаги приборларни меъёрий хужжатларга мослигини синовлар асосида текшириш;

D. Сертификатланган маҳсулотларни ишлаб чиқариш ва бошқа жараёнларда назоратни амалга ошириш;

Е. Дори воситалари ва тиббий техникани республикада сотишга рухсат этиш учун қайд этиш.

9. Янги дори воситаларини ишлаб чиқаришга, тиббий амалиётда қўллашга ким рухсат беради?

- A. Ўзбекистон Республикаси Сogлиқни Сақлаш Вазирлиги+
- B. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамаси
- C. Ўзбекистон Республикаси “Ўзфармсаноат” ДАК
- D. Ўзбекистон Республикаси "Дори-Дармон" акционерлик компанияси
- E. Фармакопейя кумитаси

10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Махкамасининг 1995 йил 25 майдаги 181- сонли қарорининг номи қайси бандда тугри курсатилган?

- A. Доривор воситалар , тиббий буюмлар ва даволаш профилактика озик-овқатлари сифати устидан давлат назоратини ташкил этиш тугрисида+
- B. Республика дорихона муассасаларида дори воситалари ватиббий буюмларни сотиш тугрисида
- C. Наркотик воситалар , психотроп моддалар ва прекурсорлар хақида
- D. Дори воситаларини ташки безаги тугрисида
- E. Дори воситаларини тугри куллаш тугрисида

13. ДАВОЛАШ ПРОФИЛАКТИКА МУАССАСАСИНИНГ ДОРИХОНАСИ.

1. ДПМ дорихонасининг ишлаб чиқариш хоналарига қандай хоналар киради?

- a) Талабномани қабул қиладиган хона, рецептура, ассистентлар, концентрат ва ярим фабрикатларни тайёрлаш ва бошқа хоналар. +
- b) Тайёр дори воситалари хоналари.
- c) Мудирнинг хонаси.
- d) Ходимларнинг дам олиш хонаси.
- e) Шахсий гигиена хонаси.

2. Шифохона дорихонасининг ишлаб чиқариш вақти ким томонидан белгиланган?

- a) Аҳоли томонидан
- b) Бўлимлар бошлиқлари томонидан
- c) Дорихонанинг ўзи белгилайди
- d) ДПМ бош врачлари томонидан +
- e) Бош врачлари муовуни томонидан.

3. Ўринлар сони қанча бўлганда ДПМ дорихонаси ташкил этилади?

- a) 100 ва ундан ортиқ бўлганда +
- b) 1000 ва ундан ортиқ бўлганда
- c) 200 ёки 150 бўлганда
- d) 200 ёки 300 бўлганда
- e) 300 ва ундан ортиқ бўлганда

4. Шифохона дорихонасида захарли дори воситалари қандай сақланади?

- a) Қулфланган сейфларда +
- b) Шкафларда
- c) Хамма жавоблар тўғри
- d) Мудирнинг столида
- e) Ассистентлар столида

5. Шифохона дорихонасидаги наркотик дори воситалари қандай сақланади?
- а) Фақат столларда
 - б) Ёғочдан ясалган қулфланадиган шкафларда
 - с) Фақат темир шкафларда қулфланиб сақланади +
 - д) Ассистентлар столида
 - е) Фарматсевт-технолог столида
6. Захарли дорига берилган юк хати талабномалар шифохонада қанча вақт сақланади?
- а) 4 йил
 - б) 2 йил +
 - с) 3 йил
 - д) 5 йил
 - е) 7 йил
7. Шифохона дорихоналарида қандай хоналар мавжуд?
- а) Ишлаб чиқариш хонаси, сақлаш хоналари, маъмурий ва хизматчилар хоналари, маиший хўжалик хонаси +
 - б) Сақлаш хоналари
 - с) Маиший хўжалик хонаси
 - д) Савдо зали
 - е) Ҳамма жавоблар тўғри.
8. ДПМ дорихонаси ҳужжатларнинг сақланишига ким жавобгар?
- а) Фарматсевт-технолог
 - б) Фарматсевт-ассистент
 - с) Фарматсевт
 - д) Дорихона мудир +
 - е) Дорихона мудир муовини.
9. Қайси дорихоналарда санитар-ювувчи лавозими фарматсевт-технолог ва фарматсевтларнинг умумий сонидан келиб чиқади?
- а) Акциядорлик дорихоналарида
 - б) Жамоа дорихоналарида
 - с) Хусусий дорихоналарда
 - д) Давлат тасарруфидаги дорихоналарда
 - е) Шифохона дорихоналарида. +
10. Даволаш профилактика муассасаси дорихонасининг асосий вазифалари.
- а) ДПМ бўлимларидан дори воситалари учун талабномалар қабул қилиш.
 - б) Талабномалар асосида дориларни тайёрлаб сифатини назорат қилиб уларни тегишли бўлимларга тарқатиш.
 - с) Дори дармонларнинг тўғри сақланиши ва ишлатилишини назорат қилиш.
 - д) ДПМ бўлимларига дори воситалари ва бошқа тиббиёт буюмларини тарқатиш.
 - е) Ҳамма жавоблар тўғри +

14.ФАРМАСЕВТИК ЛОГИСТИКА ТИЗИМИ

1. Логистика сўзи Яъни атамаси қайси каторда маънога эга?

-Мантик

-Ишлаб чиқариш

-Сотиб олиш

+Хисоб китоб олиб бориш

-Мулкка эга бўлиш

2. Дистрибютерлар деб қандай шахслар тушунилади.

- Товарга эғалик ҳуқуқи билмайдиган шахслар

- Йирик улгуржи савдо-сотиғи ишларини ўтказувчи шахслар

+ Махсулотни ишлаб чиқарувчидан бевосита истеъмолчига ўтказиб берувчи шахс.

- Махсулотни четга экспорт қилувчи шахслар

-

3. Логистик канал тушунчаси қайси каторда берилган?

+Ишлаб чиқарувчи, истеъмолчи, воситачи ва ташувчиларни бирлаштирувчи система

- ўтказиб берувчи, истеъмолчи, ташувчи, воситачидан иборат кўплик

- Юқлар бир масоғага энг кам ҳаракат билан ташиш ҳажми ҳисобланади

- Логистик бошқаришга қилинган сарф-ҳаражат

- ўтказиб берувчи ва буюртма ўртасидаги моддий ва ахборот оқимларни бирлаштирувчи система

4. Эркин даллол бу -

+ Товарга эғалик ҳуқуқи бўлмаган фирмалар

- Товарга эғалик ҳуқуқи бўлган фирмалар

- Савдо-соти ишларида қатнашмайдиган фирмалар

- Ҳисоб-китоб олиб боровчилар

- Тўғри жавоб йўқ

5. Товар ҳаракатининг каналлари тушунчаси нимани билдиради?

+Шахсларни махсулот ишлаб чиқарувчидан то истеъмолчига бўлган йўлидир

-Товарни истеъмолчига этиб боришига хизматларни режалаштириш

-Махсулотни ишлаб чиқарувчидан то истеъмолчига воситачи орқали этиб бориши

-Махсулотни ишлаб чиқарувчидан то истеъмолчига этиб боришдаги сарф- ҳаражатлар

-Товарни истеъмолчига ўтказиб берувчи уюшма

6. Фармацевтик логистика қандай фаолият ҳисобланади?

+Фармацевтик товарларининг, оқимини бошқарадиган ва истеъмолчига ўтказиб берувчи фаолият,

-Ишлаб чиқариш жараёнидан истеъмолчига этиб қелишидаги фаолият.

-С)Хом ашёни олишдан бошлаб тайёр дори воситаларга кетган жараён

-Ҳамма жавоб тўғри

7. Ахборот оқимлари деганда нимани тушунилади?

-Кредитга бериш имконияти тўғрисидаги таклиф

-Буюртмаларни қилишдан то уни бажаргунча ўтган вақт

+ Логистик каналлар орқали ўтадиган ахборот каналлар йиғиндиси

-Ҳаммаси тўғри

8. Иккинчи даражали каналда иштирок этадиган воситачилар сони

+Иккита воситачи

- Битта воситачи

-Икки ва ундан ортиқ

9. Логистик занжир – бу

+ Чизикли тартибга солинган кўплаб жисмоний ва юридик шахсларнинг кўплиги

- жисмоний шахслар
- юримдик шахслар
- Д)олий маълумотли фарматсевтлар
- 10. Логисти канал деб нимага айтилади
- + Етказиб берувчи, истеъмолчи, ташувчи, воситачи, суғуртачилардан иборат кўплик
- Чизикли тартибга солинган кўплаб жисмоний ва юридик шахсларнинг кўплиги
- юридик шахслар
- олий маълумотли фарматсевтлар

15.ФАРМАЦЕВТИКА БОЗОРИДА УЛГУРЖИ САВДО ФАОЛИЯТИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ.

- 1.Омборхонадаги темир шкафда қандай хужжатлар сақланади?
 - + Гиёҳванд, психотроп ва прекурсор дори воситалари учун ёзилган талабнома, ишончнома, ва рўйхатга олиш хужжатлари
 - Талабнома, юк-хати
 - Юк-хати, счёг-фактура , талабнома
 - Юк-хати, талабнома
 - Мол транспорт юк-хати, ишончнома
- 2.Омборхонадаги темир шкафда ва сейфларда қандай дори воситалар сақланади?
 - + Гиёҳванд, захарли ва психотроп
 - Гиёҳванд дори воситалар
 - Гиёҳванд, психотроп, прекурсорлар, этил спирти
 - Психотроп ва прекурсорлар
 - Захарли ва психотроп моддалар
3. Омборхонадаги қайси турдаги дори-воситаларни битта ишончнома билан олиш мумкин?
 - + этил спирти, гиёҳванд, психотроп ва прекурсор дори воситалари учун алохида ишончнома
 - 1 та ишончнома билан олиш мумкин эмас
 - гиёҳванд ва захарли дори воситаси учун
 - боғлов ва дори-воситалари учун
 - этил спирти ва боғлов воситалари учун
- 4.Омборхонага келиб тушган дори воситалар, ким томонидан қабул қилинади?
 - + Қабул комиссияси томонидан
 - Қабул бўлими томонидан
 - АСУ бўлими томонидан
 - экспедитсия бўлими томонидан
 - Қабул ва АСУ бўлими томонидан
5. Омборда сақланадиган бўёвчи ва хидли дори воситаларини сақлаш тартиби?
 - +хидли дори-воситалари герметик ёпик идишларда, алохида дори турлари бўйича сақланади. Бўёвчи дори воситалар махсус шкафда, ёпик холда алохида дори турлари бўйича сақланади
 - хидли дори воситалар алохида дори турлари бўйича сақланади, бўёвчи дори воситалар каттик, ёпик холда умумий хонада сақланади
 - хидли дори воситалар махсус шкафларда сақланади. Бўёвчи дори воситалар алохида дори турлари бўйича сақланади
 - хидли дори воситалар каттик, ёпик холда шкафда сақланади
 - хидли дори-воситалар герметик ёпик холда шкафда сақланади. Бўёвчи дори воситалар алохида хонада герметик ёпик холда сақланади
- 6.Омборхонага гиёҳванд дори воситаларни олиш учун топшириладиган ишончнома неча кунгача ўз қучини сақлайди?
 - + 15 кун
 - 1 ой
 - 5 йил

- 3 йил
- 1 хафта
- 7. Мол юк-хати неча нусхада бўлиши керак?
- + 3 нусхада
- 5 нусхада
- 2 нусхада
- 4 нусхада
- 1 нусхада
- 8. Омборхонада қандай бўлимлар мавжуд?
- таъминот, экспедитсия ва дори саклаш буюмлари
- ҳисоб, таъминот, экспедитсия, қабул қилиш, дори саклаш, автогараж, АСУ бўлимлари
- ҳисоб, қабул қилиш, дори саклаш, АСУ бўлимлари
- қабул қилиш, дори саклаш экспедитсия
- + таъминот экспедитсия, қабул қилиш, дори саклаш, автогараж, АСУ бўлимлари
- 9. АСУ бўлимида қабул қилиш далолатномаси неча нусхада тўлдирилади?
- 4 нусхада
- + 3 нусхада
- 2 нусхада
- 5 нусхада
- 1 нусхада
- 10. Омборхонада гиёҳванд, психотроп ва прекурсорлар Ўзбекистон Республикаси Адлия Вазирлигининг қайси бўйруғига асосан сакланади?
- + 1048 сонли
- 1090 сонли
- 1024 сонли
- 1527 сонли
- 315 сонли

16. ДОРИХОНАДА ГИЁҲВАНД ДОРИ ВОСИТАЛАРИ, ПСИХОТРОП МОДДАЛАР ВА ПРЕКУРСОРЛАР МУОМАЛАСИ.

1. Гиёҳвандлик воситалари бу-....
- гиёҳвандлик воситалари рўйхатида киритилган препаратлар
- Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган ўсимликлар
- келиб чиқиши сентетик моддалар
- + гиёҳвандлик воситалари рўйхатида киритилган препаратлар, Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган ўсимликлар, келиб чиқиши сентетик ёки табиий моддалар таркибида гиёҳвандлик моддаси бўлган препаратлар ва ўсимликлар
2. Психотроп моддалар бу-....
- + Психотроп моддалар рўйхатида киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган келиб чиқиши синтетик ёки табиий моддалар
- Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган моддалар
- Психотроп моддалар рўйхатида киритилган моддалар
- синтетик ёки табиий моддалар
3. Прекурсорлар бу-...
- + Прекурсорлар рўйхатида киритилган ва Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар тайёрлаш учун фойдаланиладиган моддалар
- Прекурсорлар рўйхатида киритилган моддалар
- Ўзбекистон Республикасида назоратга олинadиган моддалар
- гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар тайёрлаш учун фойдаланиладиган моддалар
4. Наркотиклар назорати қўмитаси қайси тизимга кирган эксперт орган ҳисобланади?

- + Дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармасининг тизимига
 - Дори Дармон АК тизимига
 - Ўзфармсаноат ДАК тизимига
 - ЎзР ВМ тизимига
5. Наркотик моддаларни назорат қилиш ким томонидан тасдиқланади?
- + Давлат комиссияси томонидан
 - ЎзР ССВ томонидан
 - ЎзР ВМ тизимига
 - Ўзфармсаноат ДАК тизимига
6. Наркотиклар назорати қўмитасининг асосий вазифалари нима?
- ўз ваколати доирасида гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар ва прекурсорларнинг қонуний муомиласи назоратини таъминлаш
 - гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар ва прекурсорларнинг қонуний муомиласи бўйича давлат сиёсатини яратиш
 - гиёҳвандлик воситалари психотроп моддалар ва прекурсорларни олиб кириш ва олиб чиқиш учун сертификат бериш
- + барча жавоблар тўғри
7. Наркотиклар назорати қўмитаси шахсий таркиби ва аъзолари ким томонидан тасдиқланади?
- + ЎзР ССВ томонидан
 - ЎзР ВМ томонидан
 - Ўзфармсаноат ДАК томонидан
 - Давлат комиссияси томонидан
8. Қўмита раисининг ҳуқуқлари
- қўмитани барча ташкилотларга вазирликларга ва идораларга тақдим этиш
 - қўмита ваколатига тегишли масалалар бўйича мулоқот олиб боориш
 - вазифаларни тақсимлаш
- + ҳамма жавоблар тўғри
9. Қайси лавозимдаги шахс наркотик воситар учун рецепт ёзиш ҳуқуқига эга эмас?
- + ўрта маълумотли тиббиёт ходими
 - фармацевт ассистент
 - фармацевт аналитик
 - олий маълумотли фармацевт
10. Битта рецептура бланкасига нечта наркотик воситаси ёзилиши мумкин?
- + фақат битта
 - 6
 - 7
 - 8

9. Глоссарий

Термин	Ўзбек тилидаги шарҳи	Инглиз тилидаги шарҳи
Дорихона	Соғлиқни сақлаш тизимининг ажралмас таркибий қисмидаги тиббиёт муассасаси бўлиб, у аҳолини, ДПМ ларни ва бошқа ташкилотларни узлуксиз равишда дори воситалари ва бошқа тиббиёт буюмлари билан таъминлайдиган муассаса	Pharmacy. Pharmacy is the science and technique of preparing and dispensing drugs. It is a health profession that links health sciences and aims to ensure the safe and effective use of pharmaceutical drugs.
Лицензия	Дорихона очиш ҳамда тегишли фармацевтика фаолияти билан шуғулланиш учун такрорланмас тартиб рақамига эга бўлган махсус ҳужжат.	License. Revocable written or implied agreement by an authority or proprietor not to assert his or her right to prevent another party from engaging in certain activity that is normally forbidden.
ОТС-воситалар	Рецептсиз сотиладиган воситаларга қўйиладиган асосий талаблар дунё бўйича қабул қилинган атама	OTC drugs. Over the counter medicines are drugs you can buy without a prescription.
Эҳтиёж	Қондиришни талаб қилувчи бирор бир нарсага бўлган муҳтожлик зарурати	Need. A motivating force that compels action for its satisfaction.
Талаб	Эҳтиёжнинг бир қисми бўлиб, сотиб олиш хусусияти билан мустаҳкамланади.	Demand. The amount of particular economic good or service that a consumer or group of consumers will want to purchase at a given price.

Таклиф	Истеъмолчиларнинг талабномалари асосида товарларни таъминотчилар томонидан берилган ҳақиқий ҳажми.	Proposal. Solicited or unsolicited submission by one party to supply certain goods or services to another.
Логистика	Грекча сўздан олинган бўлиб, ҳисоблаш, фикрлаш санъати маъносини билдириб, истиқболлини аниқлаш, харид қилишни амалга ошириш, ишлаб чиқариш ҳажмларини режалаштириш, буюртмаларни қайта ишлаш, захираларни бошқариш, омборхона фаолияти ва транспорт орқали ташишларни режалаштиришни ўз ичига оладиган комплекс хўжалик фаолияти.	Logistics. Logistics is defined as a business planning framework of the management of material, service, information and capital flows. It includes the increasingly complex information, communication and control system required in today's business environment.
Рецепт	шифокорнинг фарматсевтга бўлган ёзма мурожаати акс эттирилган, тиббий, юридик, технологик, иқтисодий, ижтимоий функцияларига эга бўлган ҳужжат.	Prescription. A prescription (representing the Latin imperative verb, resipe=take) is a health-care program implemented by a physician or other qualified health care practitioner in the form of instructions that govern the plan of care for an individual patient.
Улгуржи воситачилар	Диллерлар, дистрибютерлар, брокерлар ва агентлар	Distributor. A distributor is an intermediary entity between a the producer of a product and another entity in

		distribution channel or supply chain, such as a retailer, a value-added reseller or a system integrator.

10. Адабиётлар рўйхати

I. Махсус адабиётлар

Asosiy adabiyotlar

- 1.Shane P. Desselle, David P. Zgarrick. Pharmacy Management Essentials for All Practice Settings. – Mc Grow Hill Medical.- 2011. – P.652.
- 2.Toshmuhamedov E.R., Zaynutdinov X.S., Komilov A.M., Muhamedova R.A., Juravlyova Ye. B., Islomova M.Z. Farmatsevtika ishini tashkil qilish(lotin alifbosida darslik) Professor A.N. Yunusxo'jayevning umumiy tahriri ostida.-Toshkent, 2007-224b.
- 3.Toshmuhamedov E.R., Zaynutdinov X.S., Komilov A.M., Muhamedova R.A., Juravlyova E.B., Islomova M.Z. Farmatsevtika ishini tashkil qilish (kiril alifbosida darslik) Professor A.N. Yunusxo'jaevning umumiy tahriri osida.-Toshkent, 2007-223b.
- 4.Toshmuhamedov E.R., Zaynutdinov X.S., Komilov A.M., Muhamedova R.A., Juravlyova Ye. B., Islomova M.Z. Farmatsevtika ishini tashkil qilish. Toshkent, "Iqtisod-moliya", 2008. -192 b.
- 5.Yunusxo'jaev A.N. tahriri ostida Zaynutdinov X.S. va boshq. Farmatsevtika ishini tashkil etish: Elektron o'quv darslik. - T., 2005.
6. "Farmatsevtika ishini tashkil qilish" fanidan "Farmatsevtika ishini tashkil qilish" o'quv qo'llanmasining I-qismi Toshkent 2016, 254-бет
- 7.Организация и экономика фармации. Под ред. И.В. Косовой. Москва, 2004. 397 стр
- 8.Управление и экономика фармации Под.ред. Е.Е.Лоскутовой. Москва 2003 год. 379 стр.

9. Azizov I.K. O'zbekiston Respublikasida giyohvandlik vositalari, psixotrop moddalar va prekursorlarning nazorati. Toshkent 2011 y. 376 bet.
10. Xidoyatova Z.Sh., Islomova M.Z., Saidova M.Ya. Farmatsevtika ishini tashkil qilish fanidan amaliy mashg'ulotlar uchun o'quv-uslubiy ko'rsatma I-to'plam Toshkent – 2009, 78 bet.
11. Xidoyatova Z.Sh., Islomova M.Z., Saipova D.T., Saidova, M.Ya. Farmatsevtika ishini tashkil qilish fanidan amaliy mashg'ulotlar uchun o'quv-uslubiy qo'llanmalar II-to'plam Toshkent – 2014, 63 bet.
12. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2010 yil 18 iyun 191-sonli buyrug'i
13. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2002 yil 15 aprel 177-sonli. Dorixona muassasalari tomonidan tayyorlanadigan va idishga joylanadigan dori vositalarini tashqi bezagiga doir qoidalarini tasdiqlash haqidagi buyrug'i.
14. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2013-yil 22 iyuldagi "Shaxslarning ayrim toifalarini imtiyozli asosda dori vositalari bilan ta'minlash tartibini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi №204 sonli qarori
15. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi "Shifokor retseptsiz sotiladigan dori vositalarining ro'yxatini tasdiqlash haqida" gi buyrug'i 2013 yil 17 iyul 229-son.
16. O'zbekiston Respublikasida farmatsevtika faoliyati. 3 kitob. Yunusxo'jaev A.N. tahriri ostida. - T., 2003. - B.433
17. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 27-dekabr 2002 yil 576-sonli "Qishloq vrachlik punktida dorixona shaxobchasini tashkil qilish to'g'risida"gi buyrug'i.
18. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 1995 y 2 iyun dagi 250-sonli buyrug'i.
19. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2009 yil 20 maydagi "Farmatsevt kadrlar lavozim nomenklaturasi va lavozim nizomlarini tasdiqlash to'g'risidagi 157-sonli buyrug'i.
20. O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligining 2009 yil 2 fevraldagi "Davolash profilaktika muassasi fitobari haqidagi Nizomni tasdiqlash to'g'risi"dagi 25-sonli buyrug'i.
21. Прокопишин В., Сафта В., Брумэрел М. Основы фармацевтической деятельности. Кишинев, 2003. – 488 с.
22. Асатов С.И., Зиямухамедова Р.М., Зайнутдинов Х.С., Саидов М.А. Рецептсиз сотиладиган дори воситаларини қўллаш бўйича йўриқномалар тўплами 2 китоб. Тошкент-2014 йил. 462 б.

Интернет ресурслари

1. [www. Ziynet. uz](http://www.Ziynet.uz)
2. www. edu. Uz
3. www.fitq.zn.uz
4. www.lex.uz

